

1. liburua

2030 Agenda I.

Dinamizazioa

Lehendakaritzako
Trantsizio Sozialaren
eta 2030 Agendaren
Idazkaritza Nagusiak,
2020-2024
Legegintzaldian,
sortutako
dokumentuen
Bilduma

- 1. liburua.** 2030 Agenda I. Dinamizazioa
- 2. liburua.** 2030 Agenda II. Dibulgazioa
- 3. liburua.** 2030 Agenda III. Gobernantza
- 4. liburua.** 2030 Agenda IV. Jarraipena eta ebaluazioa
- 5. liburua.** 2030 Agenda V. Ekarpina 16. eta "18". GJHei
- 6. liburua.** Trantsizio Soziala I. Erronka demografikoa
- 7. liburua.** Trantsizio Soziala II. Gazteria
- 8. liburua.** Trantsizio Soziala III. Kohesio soziala eta nazioarteko elkartasuna
- 9. liburua.** Trantsizio Soziala IV. Pandemia

1. liburua

Agenda 2030 I. Dinamizazioa

Aurkibidea

Bilduma honen aurkezpen orokorra.

Liburu honen aurkezpena.

1. dokumentua. 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa.

2. dokumentua. Legegintzaldiaren Memoria.

3. dokumentua. Presentzia eta parte-hartzea nazioartean, 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez.

4. dokumentua. Now 2030 Basque Country. GJHen lokalizatorako euskal konpromisoaren eredu.

- 1. liburua.** 2030 Agenda I. Dinamizazioa
- 2. liburua.** 2030 Agenda II. Dibulgazioa
- 3. liburua.** 2030 Agenda III. Gobernantza
- 4. liburua.** 2030 Agenda IV. Jarraipena eta ebaluazioa
- 5. liburua.** 2030 Agenda V. Ekarpena 16. eta "18". GJHei
- 6. liburua.** Trantsizio Soziala I. Erronka demografikoa
- 7. liburua.** Trantsizio Soziala II. Gazteria
- 8. liburua.** Trantsizio Soziala III. Gizarte-kohesioa eta nazioarteko elkartasuna
- 9. liburua.** Trantsizio Soziala IV. Pandemia

Bilduma honen aurkezpen orokorra

Eusko Legebiltzarrerako hauteskundeak, Eusko Jaurlaritzaren XI. Legegintzaldia amaitzen zutenak, 2020ko uztailaren 12an egin ziren, pandemia hasi eta bost hilabetera. Irailaren 5ean, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak bere kargua zin egin zuen Gernikako Arbolaren aurrean, eta hiru egun geroago bildu zen, lehenengo aldiz, Gobernu Kontseilu berria.

Lehendakariak gobernu-egiturari dagokionez hartutako lehen erabakietako bat izan zen Lehendakari-ritzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusi berri bat sortzea. Egitura Organikoari buruzko Dekretuak hiru jarduera-eremu handi ezarri zituen idazkaritza berri honetan: 2030 Agenda, Erroka Demografikoa eta Trantsizio Soziala deitu izan denaren beste eremu garrantzitsu batzuk.

Lehenik eta behin, beraz, 2030 Agenda, eta, zehazki, Euskadik Garapen Jasangarrirako Helburuekin duen konpromisoa dinamizatzea, koordinatzea eta bultzatzea sailen artean, erakundeen artean eta gizarte mailan. Bigarrenik, erroka demografikoa eta, zehatzago, horri erantzuteko sailen arteko estrategia bat lantzea eta bultzatzea. Eta hirugarrenik, gure trantsizio sozialei eragiten dieten beste erroka garrantzitsu batzuen aurreko erantzunak koordinatzea eta dinamizatzea, hala nola kulturen arteko eta migrazioen arteko bizikidetzeta eta kohesioa, eta, une hartan, pandemiaren eraginari arreta berezia eskainiz.

Une hartan zuen izaera totalizatzailea zela eta, aipamen berezia merezi du 2020ko martxotik 2022ko otsailera bitartean COVID-19aren pandemiaren ondorioz bizi izan zen egoerak. Larrialdi-egoeraren deklarazioaren ondorioz, 2020ko martxotik, Lehendakariak bere gain hartu zuen LABIren (Larrialdiei Aurregiteko Bidea - Euskadiko Babes Zibileko Plana) zuzendaritza bakarra eta koordinazioa.

Horren ondorioz, sailen arteko eta erakundeen arteko erantzuna zuzentzeko eta koordinatzeko zereginak Lehendakaritzan kokatu ziren, logikoa denez, Osasun Sailarekin eta Osakidetzarekin lan-kidetzeta estuan. Horiei zegokien erantzuna osasunaren eta osasun publikoaren ikuspegitik bideratzea, euskal osasun-sistema osoaren tresnekin, bai eta funtsezko zerbitzuak emateko ardura zuten gainerako sailekin ere.

Lehendakaritzaren erantzukizun hori babesteko, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bere gain hartu zuen, 2020ko irailetik 2021eko urrira bitartean, LABIren bi mahaien (tekniko-zientifikoa eta erakunde artekoa) eta Bizi Berri II, III eta IV Planen koordinazio operatiboaren lana. Dokumentu horiek LABIren jarduera-esparru izan ziren, eta Eusko Jaurlaritzaren lan-tresna izan ziren pandemiaren bilakaeraren jarraipena egiteko, prebentzio-neurriak prestatzeko (neurri horiek aplikatzeak gizarte osoari eragiten zion) eta herritarren arteko komunikaziorako eta gardentasunerako.

Idazkaritza honek Legegintzaldi honetan egin duen ibilbidean eragina izan duen beste gertaera bat Lehendakariak 2022ko irailaren 22an Politika Orokorraren Osoko Bilkuran egindako iragarpena izan zen. Une hartatik aurrera, Gazteria Zuzendaritza, ordura arte Berdintasun, Justizia eta Gizarte Poli-

ketako Sailaren barruan zegoena, Lehendakartzaren egiturari atxikita geratuko zen, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren barruan.

Hilabete batzuk lehenago, martxoaren 10ean, Gazteen Euskal Legea onartu zen, eta, ekainaren 21ean, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia. Berregituratze horren helburua izan zen gazteriari, emantzipazioari eta erronka demografikoari buruzko politiken sailen arteko eta erakundeen arteko koordinazioa sustatzea, zeharkako ikuspegi batekin, eta lehentasun handiena emanez gazte-politika publikoei.

Bilduma honek ibilbide honi erantzuten dio. Bederatzi liburuen egitura honako hau da:

- 1. liburua.** 2030 Agenda **I. Dinamizazioa.**
- 2. liburua.** 2030 Agenda **II. Dibulgazioa.**
- 3. liburua.** 2030 Agenda **III. Gobernantza.**
- 4. liburua.** 2030 Agenda **IV. Jarraipena eta ebaluazioa.**
- 5. liburua.** 2030 Agenda **V. Ekarpena 16. (bakea) eta "18". (kultura) GJHei.**
- 6. liburua.** Trantsizio Soziala **I. Erronka demografikoa.**
- 7. liburua.** Trantsizio Soziala **II. Gazteria.**
- 8. liburua.** Trantsizio Soziala **III. Gizarte-kohesioa eta nazioarteko elkartasuna.**
- 9. liburua.** Trantsizio Soziala **IV. Pandemia.**

Egiazta daitekeenez, lehenengo bostak 2030 Agendaren esparrukoak dira, eta hurrengo lauek edukia ematen diote trantsizio sozialaren kontzeptuari, lau ikuspegitatik: erronka demografikoa, gazteria, kohesio soziala eta pandemia.

Logikoa denez, lau urtean zehar, gobernuko edozein arloren jarduerarekin lotutako dokumentu-ekoizpena oso zabala da. Honelako bilduma bat osatze aldera, beharrezkoa izan da akotazioren bat ezartzea, luze-zabalerari dagokionez arrazoizkoa denaren mugak ez gainditzeko. Bi irizpide jarraitu dira: lehenik, Idazkaritzak sortutako dokumentuak soilik sartzea, idazketan parte-hartze zuzena izandakoak; eta, bigarrenik, liburu bakoitzari oharren eranskin bat txertatzea, beste dokumentu interesgarri batzuetarako estekekin, Idazkaritzak zuzenean egin ez baditu ere, beren jarduerarekin zerikusia dutenak.

Bestalde, adierazi behar da jarduketa-eremu bakoitzak urte arteko plangintza estrategikoko dokumentu bat izan duela, eta horrek kudeaketa eta bultzada markatu dituela:

- 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa, 2021eko ekainaren 29an onartua.
- Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia, 2022ko ekainaren 21ean onartua.

- Bizi Berri II., III. eta IV. Planak, 2020ko urrian, 2021eko otsailean eta 2021eko uztailean onartuak, pandemiaren bilakaerari egokitutako erantzun-tresna gisa.
- Gazteen emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia, 2023ko martxoaren 21ean onartua.

Horri guztiari, trantsizio sozialaren eremuan, ADOS Batzordearen urteko edo urte arteko kudeaketa-planak, Euskarri Estrategia eta Uztartu Programa gehitu behar zaizkio. Dokumentu horiek guztiek segimendu-, balantze- edo ebaluazio-memoriak dituzte, urtekoak zein Legegintzaldikoak, eta bilduma honetako liburu bakoitzaren abiapuntua edo bizkarrezurra dira. Garrantzitsua da hori aipatzea; izan ere, horrela, lan-plan bakoitzaren egituraketan, sistematizazioan eta ebaluazioan oinarritutako kudeaketa-eredu bat ezarri da, plana sortu den aldira egokitua.

Testuinguruari buruzko azken ohar bat nabarmendu behar da. Bilduma hau urte edo hamarkada batzuk barru irakurriko, erreparatuko edo soilik gainbegiratuko balitz, beharrezkoa litzateke 2020tik 2024ra bitartean bizi izan den une historikoaren erreferentzia izatea, interpretazio zehatzagoa egiteko. Lau urte hauetan inoiz ez bezalako aldia bizi izan zen garai historiko honetako belaunaldientzat. Krisi sakonen eta globalen segida batek modu negatiboan baldintzatu zuen pertsona guztien eta herrialde guztien bizitza leku guztietan.

2008an sortutako ekonomia- eta finantza-krisi luze globalaren ondorioei aurre egin behar izan genien. 2020ko martxotik 2022ko otsailera, pandemia baten erdian bizi izan ginen, konfinamendu-aldi luzeekin eta gizarte-bizitzaren funtzionamendu normalaren murrizketa handiekin. Euskadin osasun-larrialdia amaitu eta bi astera, 2022ko otsailaren 24an, Errusiako armadak alde bakarreko inbasio militarra hasi zuen Ukrainan. Ondorio humanitario onartezinez gain, inflazio-igoera bat eragin zuen, eta horrek eragina izan zuen munduko garraioan, elikagaietan, energian eta erregaietan edo industriarako horniduretan.

2023ko urriaren 7an, Hamasek eraso terrorista bat eragin zuen Israelgo herritar zibilen aurka: 1.200 hildako eta 250 pertsona inguru bahitu zituen. Une horretatik aurrera, Israelgo armadaren erantzunak, gerra-bitartekoak erabiliz, milaka eta milaka hildako eragin ditu Gazan, gehienak biztanleria zibila, emakumeak eta adingabeak. Ziurgabetasun geostrategikoa eta nazioarteko ezegonkortasuna indartu egin ziren.

Azken batean, horiek dira bilduma honek 2020-2024 aldian islatzen duen jardueraren testuinguru deskribatzen duten salbuespenezko inguruabarrak eta baldintza kaltegarriak.

Liburu honen aurkezpena

2016ko azaroko bigarren inbestidura-hitzaldian, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak honako hau azpimarratu zuen: “2015eko irailean New Yorkeko Nazio Batuen goi-bileran onartutako nazioarteko agenda berriak aukera ematen dio Euskadiri agertoki globalaren erronkekin bat datorren etorkizuneko proiektu bat eraikitzeko”.

XI. Legegintzaldiko Gobernu Programa 2017ko otsailean onartu zen, eta haren ardatz nagusietako bat Giza Garapen Jasangarria izan zen. 2018ko apirilaren 10ean, Gobernu Kontseiluak Euskadi Basque Country 2030 Lehen Agenda onartu zuen 2016-2020 aldirako, eta Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak bultzatu zuen.

Aurrekari horiekin, Eusko Jaurlaritza GJHeekin gero eta gehiago lerrokatu da konpromisoari eta zeharkotasunari dagokienez. Sail bakoitzak bere gain hartu du bere erantzukizun sektoriala, eta Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bere gain hartu du sailen arteko, erakundeen arteko eta gizarte mailako dinamizazio- eta koordinazio-erantzukizuna.

Bildumaren lehen liburuaren izenburua “Agenda 2030 I. Dinamizazioa” da. Idazkaritza Nagusi honek 2030 Agendaren arloan garatu duen jardueraren plangintza, jarraipena, ebaluazioa eta hedapena egiteko balio izan duten dokumentu nagusiak biltzen ditu.

·Lehenengoa eta garrantzitsua, estrategikoa eta osoa delako, **1. dokumentua** da. “2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa”, Eusko Jaurlaritzak 2021eko ekainaren 29an onartua. Legegintzaldiko plan honek lau lehentasun-ardatz ezarri zituen: (I) Gizarte-dibulgazioa eta herritarren inplikazioa; (II) Koordinazioa eta gobernantza kolaboratiboa; (III) Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa; eta (IV) Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.

·**2. dokumentua**, “Legegintzaldiaren Memoria”, 2024ko otsailaren 6an aurkeztu zuen Lehendakariak Gobernu Kontseiluan. 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programan 2021eko ekainean onartu zenetik hartutako konpromiso guzti-guztien betetze-maila erregistratzen du.

3. dokumentuak, "Presentzia eta parte-hartzea nazioartean, 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez", Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak eta Lehendakariak nazioartean eta GJHekiko konpromisoaren esparruan izan dituzten esku-hartze nagusien memoria laburtua eskaintzen du, kronologia bat. Lau urte hauetan esparru honek hartu duen dimentsioak eta garrantziak, hasierako aurreikuspenetatik haratago, azaltzen dute zergatik sartu den dokumentu hau lehen liburu honetan.

4. dokumentua, "Now 2030 Basque Country" nazioarteko lanaren ondorio da. Azken urteetako tokiko jardueraren eta nazioarteko jardueraren arteko sintesiak *Now 2030 Basque Country GJHen lokalizatorako konpromisoaren euskal eredu*a ekarri du. Eredu horren tokiko nahiz nazioarteko bultzada datozen urteetarako ezarritako lehentasunen artean dago jasota. Lehendakariak otsailaren 6an aurkeztu zien Local 2030 Koalizioan parte hartzen duten Nazio Batuen Agentzietako arduradunei eta zuzendariei, Bilboko egoitzan egin zuten bileran.

Bilduma honetako lehen liburuaren dokumentu-ibilbide honek erakusten du 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa tresna erabilgarria izan dela Idazkaritza dinamizatzeko eta koordinatzeko eginkizunetarako. Lau ardatzek –Dibulgazioa, Gobernantza, Ebaluazioa eta Trakzio-konpromisoak– behar bezala zentratu dituzte lehentasun-esparruak. Azken batean, programa gida on bat izan da. 2030 Agendarekin Euskadiko konpromiso zehatzen garapena eta betetze-maila hobetu duen sinergia sustatzen lagundu du.

1. dokumentua

2030 Agendaren
Lehentasunen
Euskal Programa

2030 Agendaren

lehentasunen
euskal programa

2021-2024 Jarduera-plana

Kontratu soziala eta proaktibitatea
Garapen Iraunkorreko Helburuetarako

2021eko ekaina

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia
Lehendakaritza – Eusko Jaurlaritza

Aurkibidea

Laburpen exekutiboa

Sarrera

Lehen zatia. XI. Legegintzaldian (2016-2020) egindakoaren memoria eta balantzea.

---

1. Egindakoaren memoria.

- 1.1. Abiapuntua.
- 1.2. Eusko Jaurlaritzak *barrura begira* hartutako konpromisoa.
- 1.3. Aliantzak eta lankidetzak-esparruak beste euskal erakunde batzuekin eta gizarte-eragileekin.
- 1.4. 2030 Euskal Agenda Estatuan eta nazioartean.
- 1.5. 2030 Agenda euskal gizartean zabaltzea.

2. Balantzea.

- 2.1. Etorkizunerako oinarri sendoa osatzen duten aurrerapenak.
- 2.2. Erronka berriak.
- 2.3. Ondorioak.

Bigarren zatia. Oinarriak.

---

3. Diagnostikoa, misioa eta helburuak.

- 3.1. Diagnostikoa: *kontratu soziala* indartzeko egungo beharra.
- 3.2. Misioa: *Euskadi 2030 Agenda Kontratu Soziala* lortzen laguntzea.
- 3.3. Helburuak.

4. *Euskadi 2030 Agenda Kontratu Sozialari* buruzko elkarrizketarako abiapuntuak.

- 4.1. Printzipioak.
- 4.2. Balioak.
- 4.3. Ekintzaren Hamarkadarako irizpide gidari bat: proaktibitatea.
- 4.4. Euskadi 2030 Agendaren ardatzak eta trakzio-konpromisoak.
- 4.5. Zeharkako hiru lerro eta erreferentzia gehigarri bat.

Hirugarren zatia. Lehetasunak eta lan-plangintza.

---

5. I. lehetasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa.
6. II. lehetasuna. Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza.
7. III. lehetasuna. Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa.
8. IV. lehetasuna. Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak.

I. eranskina. Zazpi proiektu adierazgarri.

II. eranskina. Gobernu Programaren konpromisoen ikuspegi orokorra, 2030 Agendaren GIHei dagokienez.

Laburpen exekutiboa

“2030 Agendaren Lehetasunen Euskal Programa” Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan duen 2021-2024 jarduera-plana da.

Balantzea

XI. Legegintzaldiko Gobernu Programak (2017-2020) Giza Garapen Iraunkorrean kokatu zuen ardatz nagusietako bat. 2018ko apirilaren 10ean, Gobernu Kontseiluak Euskadi Basque Country 2030 lehen Agenda onartu zuen, 2030 Agendaren 17 helburuak eta 169 xedeak Gobernu Programaren 93 konpromisoetara lotu zituen.

Legegintzaldi honetan, Lehendakartzan Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia sortu da, Eusko Jaurlaritzan eta Eusko Jaurlaritzatik 2030 Agenda dinamizatze-ko. Aurreko Legegintzaldian, Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak bultzatu zuen koordinazio hori. Bere ondareak etorkizunerako lau oinarri sendo eskaintzen ditu:

- Eusko Jaurlaritzaren Sailen arteko konpromiso finkatua, erakundeen arteko lankidetzak, aliantza publiko-privatua eta gizarte zibilarekiko lankidetzak.
- GIHekin bat egiteko tresnen eta giden erreferentzia, betetze-adierazleen sistema eta urteko jarraipen-txostenak.
- Aurreko Legegintzaldian sortutako aliantzen eta gobernantza-egituren esperientzia eta horien funtzionamendu-eredua.
- Eusko Jaurlaritzak bultzatutako ekimenekin lortutako nazioarteko proiektzioa eta aintzatespena.

Ondare horren potentzialtasunak bi aukera-eremu identifikatzea ahalbidetu du:

- 2030 Agendari buruzko ezjakintasun sozial handia dugu abiapuntu. Funtsezkoa da haien dibulgazioa hobetzea GIHetan gizarteratzeko mekanismoak antolatze-ko.
- 2030 Agendarekin bat egin ondoren, GIHak eraldatzeko interpelazioari lotutako proaktibitate-fase bat sustatu behar da orain.

Diagnostiko hori oinarri hartuta, ondorio gisa lau erronka zehazten dira:

- Gizarte-ezagutza handiagoa lortzea, 2030 Agendarekin lotuta herritarrak inplikatzeko bideak errazteko.
- Sailarteko, erakundearteko eta lankidetzako gobernantza-mekanismoak eta partaide-tza publikoak, pribatuak eta sozialak hobetzen jarraitzea.
- Euskadin 2030 Agendaren jarraipen-, adierazle- eta ebaluazio-sistema erronka eta lehetasun berrietara egokitzea.
- Trakzio-konpromisoen eta proiektu adierazgarrien panel bat sortzea, Eusko Jaurlaritzak GIHak sustatzearen arloan dituen lehetasunak definitzeko.

Oinarriak

Gizarte oparoenak integratuenak eta kohesionatuenak dira, oinarritzko printzipioen, balioen eta lehentasunen kontratu soziala partekatzen dutenak. Egungo bidegurutze globalan premia hori are handiagoa da. 2030 Agenda, bakearen kulturarako giza eskubideak izan diren bezala, erreferentzia unibertsala da mundu iraunkor eta solidario baterako. Gure kontratu soziala berritzeko aukera bat da.

Programa honen helburua da 2030 Agendarekin kontratu sozialaren kultura sustatzea, talde-pentsamoldearena, auzolana. Lau helburu ditu: barne-kohesio sozial handiagoa lortzen laguntzea, bakearen, justiziaren eta jasangarritasunaren aldeko nazioarteko ahalegin onenaren parte izatea, politiken koherentzia sustatzea, eta 2030 Agenda lehentasun eraldatzailerak bultzatzeko konpromiso gisa hartzea.

Kontratu sozialaren kultura bat elkarrizketa bidez eratu behar da. Ondorengo zeharkako *printzipioak*, *balioak* eta *ardatzak* elkarrizketa horretarako abiapuntu-proposamenak dira.

Printzipioak	Definizioak	Ondorioak
Umiltasuna eta mugen kontzientzia	Gure mugak ezagutzea eta eza-gutza horren arabera jokatzeko.	Iraunkortasunak mugatu izatearen kontzientzia eskatzen du. Baliabideak eta gaitasunak ez dira mugagabeak.
Balio positibo iraunkorraren aitzatespena eta kontzientzia	Beti dago zerbait baliotsua errealitateari aurre egiteko. Zailtasunen artean aukerak sustatzea.	Garapen jasangarria eskura dagoen onari eta positiboari etxekina ateratzean oinarritzen da.
Erantzukizuna eta kontzientzia etiko pertsonala	Arduraz aukeratzeko kontzientzia dugu. Gure erabakiak garez dagokit niri.	2030 Agenda munduaren iraunkortasunaren aurrean dugun erantzukizunari buruzko interpelazioa da.
Elkartasuna eta giza duintasunaren kontzientzia	Giza duintasuna pertsona izatearen zentzua eta giza eskubideen oinarria da.	Giza Garapen Iraunkorra duintasunarekin, elkartasunarekin eta globalizazioarekin konpromisoa da.

Balioak	Definizioak	Ondorioak
Elkarrizketa	Entzuteko eta beste ikuspuntu batzuk kontuan hartzeko jarrera. Kontratu sozial baterako beharrezkoa.	Dogmatismoaren aurkako antidogmatik onena da. Agenda 2030en inguruan aliantzak eraikitze oinarria.
Lankidetzak	Bateratze, koordinazio, lankidetzak, talde-lan eta aliantza-dinamiketarako konpromisoa.	Aldebakartasunari eta totalitarismoari aurre egiten die. GJHeK lankidetzak aldeaniztuna eskatzen dute.
Iraunkortasuna	Eutsi eta eutsi. Atzera egitearen aurrean, erresilientzia eta zorroztasunean tematzea esan nahi du.	Ezinbestekoa da GIHen anbiguoari eta pandemiaren zoritxarri aurre egiteko.
Baterako erantzukizuna	Kultura biktimistaren eta etengabeko kexaren kontrapuntu gisa, proposamenak egiteko eta inplikatzeko jarrera.	Lehenengo kontua ez da nor den erruduna, baizik eta non dagoen konponbidea eta nola eraikitzen dugun guztion artean.

Zeharkako ardatzak	Edukiak
Irizpide gidaria	Proaktibitatea, Nazio Batuek "Ekintzaren hamarkadara" egingako deia 2030 Agendak eta zertan aldatzen ditu gure politikak.
Barne- eta kanpo-dimentsioa	GIHen esparruan, tokiko ekimen bakoitzak kontuan hartu behar du pertsona eta herrialde kalteberekiko bere ekarpen solidarioa.
Genero-berdintasuna	Programa hau genero-ikuspegiak informatzen du. Ekintza guztietan genero-berdintasunarekiko konpromisoa eskatzen du.
Covid inpaktua	Pandemiak desberdintasun-arrakaletan duen eraginaren ikuspegi txertatzea, batez ere sektore ahulenetan.
Aliantza	Auzolana. Agente anitzeko aliantzaren filosofia eta praktika garatzeko behar diren baliabideak mobilizatzea eskatzen du.

Lehentasunak eta lan-plangintza

I. lehentasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa

Helburua 2030 Agendaren zabalkundea bultzatzea eta GIHei adierazten duten eraldaketan txertatzeko mekanismoak antolatzea da. Euskadi 2030 Agenda Kontratu Soziala programa garatuko da. Edukiak bost ardatz izango ditu:

- GIHei buruzko urteko informazio- eta dibulgazio-kanpaina.
- 2030 Agenda Bonuen programa, dibulgazio- eta/edo formazio-ekintzak diruz laguntzeko.
- Tresna eta baliabide pedagogikoak sortzeko hezkuntza-lantaldea.
- Administrazioari eta enpresa eta erakundeei zuzendutako formazio-programak.
- Lankidetzaren esparrua Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin.

II. lehentasuna: Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza

Gobernantza- eta lankidetzaren mekanismoak eguneratzea da helburua. Lau ardatz ditu:

- Eragile Anitzeko Foroa sortzea, sailen, erakundeen eta gizartearen arteko partaidetzarekin.
- Eragile Anitzeko foroaren egitura, osoko bilkuraren eta lantaldeen bidez.
- 2030 Agenda Guneak lankidetzaren mahaiak.
- Estatuko eta nazioarteko foroetan parte-hartze aktiboa izatea.

III. lehentasuna: Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa

Helburua da lehentasun berrietara egokitzea GIHei betetzeko euskal ekarpenaren lerrokatze-, jarraipen- eta ebaluazio-mekanismoak. Bost lan-ildo:

- Aurreko Legegintzaldian argitaratutako tresnak eta gida eguneratzea.
- Adierazleen sistema programa honen erronka eta lehentasun berrietara egokitzea.
- Eustat-ek herrialdeen, eskualdeen eta hirien arteko adierazleen konparazioak sortzea.
- Konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenen prozedura mantentzea.
- Azterketa-azterlanak eta -txostenak enkargatzea eta egitea.

IV. lehentasuna: Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak

Helburua proaktibitate fase bat garatzea da. 2030 Agendaren plusa bilatzeko erabakia eskatzen du. Trakzio-konpromiso eta proiektu adierazgarrien panelean islatzen da:

Ardatzak	Trakzio-konpromisoak	Proiektu adierazgarriak
1. Pertsonak. Ekitatea	·Pobrezia eta gosea desagerraraztea, desberdintasunak murriztea eta bazterkeria prebenitzea.	I. Ekitatea proiektua
	·Hezkuntza inklusiboan sakontzea, gizarte kohesio-natuagoa, solidarioagoa eta iraunkorragoa sustatzeko.	II. Hezkuntzaren auzolana proiektua. Guztiontzako hezkuntza
2. Planeta. Ekologia	·Klima-aldaketa indartzea: -ekosistemak eta biodibertsitatea kontserbatzea, leheneratzea, -eta deskarbonizazioa eta energia berriztagarriak.	III. Energia-Ekiola + Klima Ondarea proiektua
	·Ekosistema berde eta inklusiboko hiria, mugikortasuna eta hirigintza sustatzea.	IV. Opengela proiektua
3. Oparotasuna. Elkartasuna	·Osasun publikoa partekatzea, pertsona guztiengana iritsiko den ondasun partekatua, tokikoa eta globala den aldetik.	V. Osasun globala proiektua
	·Ekonomian eta enpresan jasangarritasun- eta erantzunkidetasun-oinarriak ezartzea eta garatzea.	VI. Basque Ecodesign Center proiektua
4. Bakea. Giza Eskubideak	·Giza duintasunaren errespetuan oinarritutako mundu baketsu bati laguntzea, bidezko bizikidetzak inklusibo baterako.	VII. The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace proiektua (Indarkeria prebenitzeko eta bakea babesteko euskal kasuaren ikaskuntzak)

I. eranskina. Zazpi proiektu adierazgarriak

1. Ekitatea

Desberdintasunaren aurkako zentzu-unitate bera duten zazpi programaz osatuta dago. Ohiko laguntzak (DSBE) eta gizarte-larrialdietarako laguntzak (gizarte-larrialdietarako laguntzak) bateratzen ditu, eta aurrekontu handiagoa ematen die premia larriko egoerei aurre egiteko ezohiko programekin.

2. Hezkuntzaren auzolana. Guztiontzako hezkuntza

Zeharkako proiektu gisa eratzen da, hezkuntza-etapa guztietan ekimenak eginez eta kolektibo ahulenei arreta berezia eskainiz. Hiru ardatzetan esku hartzea proposatzen

da: (1) ekitatea eta berdintasuna, (2) aniztasunari arreta eta (3) gizarte-kohesioa eta elkartasuna.

3. Energia-Ekiola + Klima-Ondarea

Proiektu honek bi ekimen ditu: (a) Energia-Ekiola, herritarrek energia berriztagarriak sortzen eta kudeatzen parte hartzea ahalbidetuko duen ekimena, udalerrietako eta eskualdeetako eguzki-parkeen bidez. Sorkuntza berriztagarriko herritarren kooperatibak sustatuko dira. EEEn eta Mondragon taldearen arteko lankidetzak publiko-pribatuaren emaitza da; eta (b) Klima-Ondarea, baliabide naturalen erabilera iraunkorra eta zerbitzu ekosistemikoen hobekuntza bermatzeko. Natura-ondarearen balioa nabarmentzeko prozesu bat da, herritarrek ezagutu eta gozatu ahal izan dezaten. Bi jarduera-eremu ezartzen ditu: TXINGUDI Badia eta Urdaibaiko Biosferaren Erreserba.

4. Opengela

2026ra arte, bost auzotako eremu kaltetuenetan esku hartzea proposatu du: Otxarkoaga (Bilbo), Txonta (Eibar), Aramotz (Durango), Basaundi (Lasarte) eta Pasaia. Helburua 2050era-ko Euskadi osoko hiriguneetara zabaltzea da. Eraikita dagoen parkea eta hiri-espazioak hobetzea aurreikusten du, gizarte-izaerako neurriekin batera. Zaurgarritasun-baldintzak iraultzea, hiri-bereizketa murriztea eta gizarte-kohesioa hobetzea ditu helburu. Bultzatu 2050 Euskadiko Hiri Agendaren barruan dago.

5. Osasun Globala

Osasun Sailaren eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren arteko lankidetzak hartzarena. Osasunaren arloan lankidetzak ekimenak bultzatzea du helburu. Nazioarteko larrialdi humanitarioei erantzuteko, Hegoaldeko herrialde pobretuetako osasun-langileak eta lankidetzan osasun-langileak prestatzeko, euskal osasun-langileek txertaketa-prozesu globalarekin lankidetzan eta inplikazioan parte hartzeko jardutea aurreikusten du.

6. Basque Ecodesing Center

Metodologia eta proiektu berritzaileen pilotatzea bultzatzen du, ETEak eta tokiko hornidura-kateak sartuz ekonomia zirkularra hedatzeko. Ikuspegi bikoitza: lehiakortasuna hobetzea eta ingurumen-inpaktuak prebenitzea. Lankidetzak publiko-pribatua eratzen du, ekonomia zirkularra sustatzeko Eusko Jaurlaritzaren, Euskadiko enpresa handien eta klusterrak dinamizatzen dituzten bederatzi erakunderen arteko lankidetzak akordioaren bidez.

7. Indarkeria prebenitzeko eta bakea babesteko euskal kasuaren ikaskuntzak

Proiektu honen ardatz nagusia da indarkeriaren prebentzioaren eta bakearen babesaren arloan euskal kasutik atera daitezkeen zenbait ikaskuntza eskaintzen dituen ponentzia bat egitea eta nazioartean zabaltzea, beste gatazka- eta indarkeria-testuinguru batzuetan kontrastatzeko. Ekimen hori Nazioartean Bakeari Ekarpina egiteko Euskal Programa batean txertatuko da.

II. eranskina. Gobernu Programaren konpromisoen ikuspegi orokorra, Agenda 2030en GIHei dagokienez

Zazpi proiektu adierazgarriek ez dute amaitzen Eusko Jaurlaritzak GIHein duen loturaren deskribapena; aurkeztu besterik ez dute egiten. II. eranskinak Gobernu Programaren 150 konpromisoen eta horiek GIHein duten loturaren zerrenda bat eskaintzen du; horietatik 698 ekimen biltzen dituzten jarduera zehatzak sortzen dira. Horrela, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarekiko duen inplikazioaren ikuspegi orokorra osatzen da.

Sarrera

I

2021aren hasieran, munduak inoiz ez bezalako ziurgabetasun-bidegurutzetara bati egin behar dio aurre. Euskadik ere bai. Errealitatearen eta gizarte-harremanen maila guztietako eraldaketa sakonen eta helmuga zalantzarik gabeko parte gara. Mundu mailako hiru erreferentzia nabarmendu behar dira, eragiten dituztenak eta zalantza eta erronka handien testuinguru hori eratzen dutenak.

Lehenik eta behin, XXI. mendeko lehen bi hamarkadetan paradigma-aldaketak gertatu dira, trantsizio ekologikoaren, trantsizio digitalaren eta trantsizio sozialaren premia atzerazina adierazten dutenak. Arrazoi hauek dira, besteak beste: klimaren eta jasangarritasunaren larrialdia, teknologia berrien aukerak, haien potentziala zabaltzeko eta partekatze beharra, eta gizarte-errealitatearen konfigurazio eta arazo berriak. 2008tik, gainera, planeta astindu zuen krisi ekonomiko eta finantzario sakon batek ikuspegi hori zeharkatu zuen, lehentasun eta kezka sozialak eta politikoak hein handi batean baldintzatu zituen eta eraldaketa horien beharra areagotu zuen.

Bigarrenik, 2015eko irailean, Nazio Batuen Batzar Nagusiak "gure mundua eraldatzea: Garapen Iraunkorrerako 2030 Agenda" dokumentua onartu zuen. Agenda horrek 17 helburu eta 169 helmuga zehazten ditu, eta gizateriarentzat garrantzi kritikoa duten lau eremu ditu: Pertsonak, Planeta, Oparotasuna eta Bakea. Nazio Batuen sistemako herrialde guztiek konpromiso-programa berdina eta asmo handikoa onartzen eta partekatzen dute. Garrantzi handiko akordioa da, teoriarik behintzat, munduko herrialde guztietako politika publikoak modu positiboan lerrokatzen eta aurrez ezartzen dituenak. Garapen Iraunkorrerako Helburuek Milurtekoko Garapen Helburuak (MGH) ordeztzen dituzte. Mundu mailako ekimen hori 2000. urtetik hasi zen pobrezia duintasunik ezari aurre egiteko, eta haren legegintza ikasgai baliotsuak eman zituen 2030 Agendarako aurrekari gisa.

Hirugarrenik, 2020an eta 2021ean SARS-CoV-2 birusaren ondorioak jasan ditugu. Pandemia horrek ondorio eta bilakaera zaileko krisi sanitarioa, ekonomikoa eta soziala globalizatu du. Planetako gobernu eta erakunde guztiak estres-proba handia jasaten ari dira, eta bizitzaren esparru guztietan aldaezinak ziruditen ohitura eta joera sozialak aldatu edo zalantzan jartzen dituzte. Ondorio ekonomiko, sozial, kultural edo emozional latzak izango ditu pertsonengan, familiengan, erakundeetan, enpresetan eta erakundeetan.

Egoera korapilatsu horretan, Euskadin XII. Legegintzaldiari ekin zaio 2020ko bigarren seihilekoan. Eusko Jaurlaritzak lau urterako programa bat prestatu du erronkek, beharrek, helburuek, oztopoek eta era guztietako galderek markatutako errealitate horri erantzuteko. Besteak beste, honako hauei –anbizioarekin eta ausardiarekin, baina baita baliabideak eta eskumenak mugatzeko kontzientziarekin ere– erantzuteko tresnak eta proiektuak presta-

tu ditu: trantsizio ekologiko, energetiko eta klimatikoari, trantsizio teknologiko-digitalari, osasun-, ekonomia- eta enplegu-krisiari, sektore ahulenen gaitzei edo hezkuntza-sistemen erronka berriei.

II

Tresna horietako bat Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia sortzea izan da. Egitura berria eta Lehendakartzari atxikia, Lehendakariaren mende. Eusko Jaurlaritzaren barruan eta Eusko Jaurlaritzak elkarrekin lotuta dauden hiru prozesuren estrategiak eta jarduerak dinamizatzeko eta koordinatzeko pentsatutako organoa:

-Euskadiko 2030 Agendaren eta horri lotutako lehentasunen programa baten Sailen arteko koordinazioa eta dinamizazioa.

-Bizi Berri Plana eguneratzea, gizarte-ohiturak COVID-19aren pandemiaren bilakaerara eta haren ondorioetara egokitzeko;

-eta gehien eragiten diguten trantsizio sozialei arreta eskaintzea, gure kasuan eta modu espezifikoan, erronka demografikoari edo Migrazioarako Euskal Itun Sozialaren garapenari sailarteko erantzunak, besteak beste.

XII. Legegintzaldiko Lehendakartzaren berregituratzea berariaz zehaztu da, batetik, Sailen arteko dinamizazio- eta koordinazio-funtzioak areagotzeko, eta, bestetik, erakundeen arteko lankidetzaren sustatzeko, egungo egoera konplexuan, Jaurlaritzarentzat eta Euskadi osoarentzat eta haren erakundeentzat garrantzi estrategikoa eta zeharkakoa duten gaitetan.

Hain zuzen ere, ildo horretan, Lehendakartzaren Egitura Organiko eta Funtzionalari buruzko Dekretuaren arabera, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusi berriari dagokio gizarte-egoera berrien azterketa sustatzea, Sailen eta erakundeen arteko jardura-proposamen berriak identifikatzea eta koordinatzea, esperientzia pilotuak bultzatzea, erakundeen, gizartearen eta nazioarteko aliantzak dinamizatzea, eta politika publikoen esparru hori gizartean zabaltzea eta sustatzea.

Aurreko Legegintzaldian, Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak bultzatu eta koordinatu zuen 2030 Agenda, eta, horri esker, aitzindari izan zen Euskadi Basque Country 2030 Agenda egiten. Orain, XII. Legegintzaldian, idazkaritza berri hori sortu da, zehazki haren garapenari buruzkoa.

Garapen Iraunkorreko Helburuei (GIH) dagokienez, Egitura Organikoari buruzko Dekretuak eta Gobernu Programak nabarmentzen dute Idazkaritzaren zeregina dela 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa egitea, Euskadi Basque Country 2030 Agenda oinarri hartuta, Sailen arteko ikuspegiarekin eta politiken koherentziaren perspektibarekin, maila anitzeko lankidetzaren bultzatuz eta erakundeen arteko eta gizarte zibilarekiko aliantzak dinamizatuz.

III

2030 Agendaren hitzaurrean 17 helburuen edukia gizateriarentzat eta planetarentzat garrantzi kritikoa duten bost esparrutan laburbiltzen da. Eusko Jaurlaritzak bere egiten ditu bost lehentasun horiek bere gobernu-programan:

·*Pertsonak*, pobrezia eta goseari amaiera ematea, haren forma eta dimentsio guztietan, eta gizaki guztiek beren potentziala duintasunez eta berdintasunez eta ingurumen osasuntsuan gauzatu ahal izan dezaten zaintzea.

·*Planeta*, planeta degradaziotik babestea, bere baliabide naturalen kudeaketa jasagarria eta klima-aldaketari aurre egiteko premiazko neurriak bultzatzea, egungo eta etorkizuneko belaunaldien beharrak asetu ahal izateko.

·*Oparotasuna*, gizaki guztiek bizitza oparoa eta betea izan dezaten eta ekonomiaren, gizartearen eta teknologiaren aurrerapena naturarekin harmonian gerta dadin zaintzea.

·*Bakea*, gizarte baketsuak, bidezkoak eta inklusiboak bultzatzea, beldurretik eta indarke-riatik libre egongo direnak. Garapen iraunkorra ez da posible bakerik gabe, eta bakea ezin da existitu garapen iraunkorrik gabe.

·*Aliantzak*, Agenda hau inplementatzeko behar diren bitartekoak mobilizatzea Garapen Iraunkorrerako Mundu Aliantza biziberrituaren bidez, mundu-mailako elkartasun handi-goko espirituan oinarrituta eta pertsona pobreen eta ahulenen beharretan zentratuta, herrialde guztien, alderdi interesdun guztien eta pertsona guztien lankidetzarekin.

2030 Agenda hartzaile anitzeko interpelazioa da. Erakundeei, maila guztietan –nazioarte-
kotik hasi eta tokikoetaraino– eta esparru sektorial guztietan –lankidetzak, hezkuntza edo
gizarte-politikak, ingurumena, kultura, ekonomia edo industria. Akordio horren bidez, poli-
tika publikoetan lehentasun partekatuen esparru bat txertatu nahi da, pobrezia desagerra-
razteko, planeta erreskatatzeko eta bakean, justizian, berdintasunean eta giza eskubidee-
tan oinarritutako mundu baterako baldintzak sortzeko.

Garapen Iraunkorreko Helburuek erakundeak ere interpelatzen dituzte, bai enpresak bai
gizarte zibileko eragileak. Iraunkortasuna, dimentsio multifazetiko guztietan, interakzio
sozialetan eta ekonomikoetan egin beharreko guztiaren neurketarako eta kontuak ema-
teko faktore bihurtzen da.

2030 Agendak herritar bakoitzari interpelatzen dio. Pertsona bakoitza, bere bizi-ziklo
osoan zehar, aldaketa-eragile bat da, eta ekarpen bat egin dezake bere eragin-eremu-
tik eta eguneroko bizitzatik garapen jasagarri global baterantz. Bizitzeko, elkarrekin
bizitzeko, kontsumitzeko, jarduteko edo partekatzekeo dugun modua GIHeK adieraz-
ten duten eraldaketa globalaren bultzadaren parte aktiboa da.

IV

Pandemiaren inpaktu suntsitzaileak eta globalak errealitate berri bat sortu du, dena gainez-
katzen duena, baita 2030 Agendaren proiektzioa ere. Egungo egoeran Covid gakoa sartu
behar da. Koronavirusak gogorrago jo ditu behartsuenak, eta pertsonen eta herrialdeen arte-
ko desberdintasunak areagotu ditu.

GIHak lortzeko aurrerapen globalari buruzko Nazio Batuen 2020ko Txostenak agerian
utzi zituen pandemiaren aurretik genituen zailtasunak 2030era espero ziren emaitzekin
iristeko. Orain, “Ekintzaren hamarkada” izenekoaren hasieran, COVID-19ak aurrekaririk
gabeko krisi sanitario, ekonomiko, sozial eta politiko baten aurrean jarri du mundua.

Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Gaietako Sailaren txosten horrek berak erakusten due-
nez, hobetu beharrean, pandemiak gehien erasaten dien pertsonak, bereziki, haurrak, adi-
nekoak, dibertsitate funtzionala duten pertsonak, migratzaileak edo errefuxiatuak dira.

2030 Agendaren beharra areagotu egin da mundu mailako krisi honen erdian. Inpaktua
akuilu bat da bere helburuak zehaztasunaren errealitatean islatzeko. Orain, GIHeK dimen-
tsio bikoitza izan behar dute: iraunkortasunarekiko eta elkartasunarekiko barne-konpromi-
soa, eta globalizazioarekiko kanpo-konpromisoa. Pandemiaren ondorioek GIHen erronken
lotura koherentea berresten dute.

Agenda onartu zenetik bost urte igaro ondoren, "Ekintzarako hamarkada" deritzona urgentziaz eta anbizio gehiagorekin iristen bazen, pandemiak eragin duen osasun, ekonomia, gizarte eta politika arloko sistemaren zaurgarritasunak larriago bihurtzen du.

2019an, Nazio Batuek "ekintzarako hamarkadarako" egindako deiak anbizio handiagoz jarduteko premia eta beharra azpimarratzea zuen helburu. Erabaki hura COVID-19aren krisia baino lehen eta Agenda onartu zenetik bost urte igaro ondoren etorri zen. Pandemia horrek eremu guztietan eta planeta osoan azaldu dituen ahuleziek zentzu handiagoa ematen diote, oraindik ere, Nazio Batuen interpelazio hari. 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa deialdi hari testuinguru berri honetan erantzuten saiatzen da.

V

Egungo testuinguru ezezagunean eta politika publikoen zenbait eremutan, ez da nahikoa ikuspegi sektorial hutsa izatea. Ikuspegi integrala eta zeharkakoa behar da. Lehenik eta behin, objektiboki, Gobernuko Sail bati baino gehiagori eta erakunde bakar bati baino gehiagori eragiten dielako. Bigarrenik, landu behar diren arazoek ikuspegi partziala edo estankoa saihesteko, ezinbestekoak direlako diagnostiko eta proiektzio holistikoa.

Agerikoa da 2030 Agendaren edukiak eta proiektzioak erakunde guztiak, sail guztiak, eragile sozial eta ekonomiko guztiak eta politika publiko guztiak inplikatzeko eta interpelatzeko dituela. 17 helburuetako azkena, hain zuzen ere, aliantza-metodologia baten beharra da. Konpromiso handi hori bultzatzeko lankidetzaren ezinbestekoa da.

Gure errealitate konplexuaren eta krisian eta eraldaketan dagoen gizarte baten premien testuinguruan, zeharkakotasuna politika publikoen funtsezko estrategia bihurtzen da. Koordinazioa eta lankidetzaren ezinbesteko premisa dira politiken koherentziarako. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia Eusko Jaurlaritzan eta Eusko Jaurlaritzatik estrategia hori garatzen laguntzeko tresna bat da.

Dokumentu honek 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa eratzen du, Legegintzaldiko jardueraren plan gisa. Hiru atal nagusitan egituratuta dago. Lehenik eta behin, egindakoaren balantzea eta ebaluazioa; bigarrenik, Idazkaritza honek 2030 Agendaren arloan izango duen jarduna funtsean egongo diren oinarriak, haren xedea, printzipioak, balioak, helburuak eta jardueraren esparru orokorra zehazten dituztenak. Azkenik, Legegintzaldirako lan-plana, esku hartzeko ardatz nagusiak, helburuak, irizpideak eta egutegiak zehaztuta.

Dokumentu hori 2021eko martxoaren 9ko bileran aurkeztu zen lehen aldiz Gobernu Kontseiluan. Une horretatik aurrera, bi hilabeteko epea ireki zen ekarpenak jasotzeko, bai Jaurlaritzako Sailetatik, bai beste erakunde eta gizarte-eragile batzuetatik. Ekarpenak kontuan hartu, baloratu eta, kasu gehienetan, azken testuan txertatu dira. Horrela, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programaren behin betiko bertsioa Gobernu Kontseiluak onartu du 2021eko ekainaren 29ko bileran.

Lehen zatia

**XI. Legegintzaldian (2016-2020)
egindakoaren memoria eta balantzea**

---

1. Egindakoaren memoria

2030 Agenda agertoki global batean proiektatzen da; baina haren aplikazioa kalean gauzatzen da. Sortu zenetik, Nazio Batuek garrantzi handia eman zioten herritarrengandik hurbilen dauden erakundeen inplikazioari. Eusko Jaurlaritzak munduarentzat eta Euskadirentzat duen garrantzia ikusi zuen: Agenda aukera bat zen, eta, gainera, bat zetorren giza garapen iraunkorraren ikuspegiarekin, lankidetzaren ikuspegitik, Auzolana.

Eusko Jaurlaritzak, bere gaitasunen, baliabideen eta eskumenen esparruan, hasiera-hasieratik bilatu zuen bere ahaleginak eta proiektuak Garapen Iraunkorraren Helburuak eta 2030 Agendaren jomugak lortze aldera lerrokatzea.

1.1. Abiapuntua

2016ko azaroko inbestidura-hitzaldian, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak honako hau azpimarratu zuen: *“Nazioarteko Agenda berriak, Nazio Batuen New Yorkeko goi-bileran 193 herrialdeko liderrek 2015eko irailean onartutakoak, aukera ematen dio Euskadiri etorkizuneko proiektu bat eraikitzeko, agertoki globalaren erronkekin bat datorrena”*.

2017ko otsailean onartu zen XI. Legegintzaldiko Gobernu Programaren ardatz nagusietako bat Giza Garapen Iraunkorra izan zen. Hori izan zen Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarekin bat egiteko eta konpromisoa hartzeko abiapuntua. Legegintzaldiaren plangintza haren printzipioek eta edukiek inspiratu eta zeharkatu zuten.

2018ko apirilaren 10ean, Gobernu Kontseiluak Lehen Euskadi Basque Country 2030 Agenda onartu zuen, 2016-2020 aldirako. 2030 Agendaren Garapen Iraunkorreko 17 Helburuak eta 169 Xedek Eusko Jaurlaritzak Gobernu Programan hartutako konpromisoetako 93rekin lotu zituen akordio horrek.

Gainera, 80 Plangintza-tresna, 19 Legegintza-ekimen eta 50 Adierazle aipatu ziren, Giza Garapenaren Indizea barne. Horrek guztiak Euskaditik GIHei laguntzeko erabakia ekarri zuen. Euskadi Basque Country 2030 Agenda 2018ko apirilaren 11n aurkeztu zen, Lehendakaria buru zuen ekitaldi publiko batean.

1.2. Eusko Jaurlaritzak *barrura begira* hartutako konpromisoa

Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak hartu zuen Euskadi Basque Country 2030 Agendaren Sailen arteko lidergoa XI. Legegintzaldian. Kanpo Harremanetarako Sailarteko Batzordearen bidez, Eusko Jaurlaritzako Sailen jardueren jarraipena egin zuen, horiek betetzeko politika eta estrategia sektorialak ezartzeko azken buruko arduradun izanik.

Gainera, ezarritako helburuak betetzean izandako aurrerapen-maila ebaluatu, egiaztatu eta zabaldu zuen, eta solaskideak izan zituen Estatuan eta nazioartean. Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak urteko jarraipen-txostenak egin zituen 2017an, 2018an eta 2019an, eta Eusko Legebiltzarrera bidali ziren. Orain, 2020ko txostena gehitu da.

Euskadi Basque Country 2030 Agendak sinergia- eta lankidetz-efektu eraldatzailea sustatu nahi izan zuen. Hainbat erakunderen, gizarte-eragileren eta Eusko Jaurlaritzako Sailen inplikazio- eta lankidetz- kasu zehatzak gehitu zituen. Hona hemen adibide aipagarrienetako batzuk:

- **Klima Aldaketaren 2050 Estrategia:** plangintza-tresna honek 2050era arte bideratzen du Euskadiren jarduna, 2020rako eta 2030erako tarteko helburuekin, bai klima-aldaketa arintzeko, bai klima-aldaketara egokitzeko.
- **Elikagaien xahutzearen aurkako Euskadi Plataforma:** foro horretan instituzioek, erakundeek eta gizarte-eragileek parte hartzen dute, eta xahututako elikagaien urteko 350.000 tona baino gehiago 2030ean erdira murrizteko helburua partekatzen dute.
- **Euskal Hiri Agenda (Bultzatu 2050):** hiri eta herri inklusiboak, seguruak eta erresilientek lortzeko ibilbide-orria, lurralde- eta hirigintza-jasangarritasunaren adierazleekin. Lurraldeen, udalerrien eta eragile sozialen, politikoen eta ekonomikoen parte-hartzea sustatzen du.
- **Tokiko 2030 Agenda – Udalsarea 2030:** maila anitzeko koordinazio-foroa, Tokiko Agenda 21etik EAEko udalerrien eta eskualdeko laguntza-erakundeen Tokiko 2030 Agendara igarotzeko, beren politika publikoekin eta ekintzekin GIHak eta udalerriak eraldatzeko jasangarritasunaren klabeak.
- **Euskadi Open Government Partnership:** Gobernu irekian aurrera egiteko Erakundearteko Plana, "Gobernu Irekirako Aliantza (Open Government Partnership – OGP)" sareak hautatua, Euskadi Tokiko Gobernuen Programan parte hartuko duten mundu osoko 20 eskualdeetako bat dela adieraziz.
- **Eskolako 2030 Agenda eta Lanbide Heziketarako 2030 Agenda:** Ingurugela ekipamendu publikoen sareak Eskolako Agenda 21 eraldatzea, GIHak Lehen eta Bigarren Hezkuntzako eta Lanbide Heziketako ikasleei hurbiltzeko.
- **Biodibertsitatearen 2030 Estrategia:** ikuspegi orokorra duen eskualdeko aplikazio-tresna, Euskadin lehorreko ekosistemen erabilera jasangarria sustatzeko, desertifikazioaren aurka borrokatzeko, lurren degradazioa geldiarazi eta inbertitzeko eta dibertsitate biologikoaren galera geldiarazteko.
- **EHU Agenda 2030:** Euskal Herriko Unibertsitate Publikoaren estrategia, garapen operatibo eta neurgarri batekin GIHei egindako ekarpena zehazteko, prestakuntzatik, ikerketatik eta gizarteari ezagutzaren transferentziatik abiatuta.

Horrez gain, honako hauek gehitu behar dira: parke Teknologikoen Sarearen Estrategia, GIHei beren estrategiaren erdigunean kokatu duena; Euskadiko Ekonomia Zirkularren Estrategia, hondakinen sorrera %30 murriztea bilatzen duena; eta Jasangarritasunerako Hezkuntzaren 2030 Estrategia, gure bizimoduak iragateko jarduera praktikoaren gida bat egin duena.

Beste ekimen batzuen artean, Udako Eskola bat sortu zen Euskal Herriko Unibertsitatean, garapen iraunkorreko helburuei buruz. Bertan, 2019ko eta 2020ko edizioetan, eragile publikoekin eta pribatuekin batera aztertu zen gure politika publikoen eraginkortasunaren hobekuntza eta 2030 Agendak sektore pribaturako dituen aukerak.

Aipamen berezia merezi du Bonu Iraunkorren ekimenak. 2018an, 2019an eta 2020an, 1.700 milioi euroko hiru jaulkipen egin ziren. "Euskadiko Bonu Iraunkorrak" berariaz sustatzen du 2030 Agenda gure herrialdean ezartzea. Bonuaren jaulkipenarekin atzemandako baliabideek gure agendan identifikatutako gizarte- eta ingurumen-erronketako batzuk jorratzen dituzten programak finantzatzeko balio dute.

Programen %83a gizarte-proiektuei dagozkie, eta %17a inguru proiektu berdeei. Betetze hori Sustainability ingurumen-, gizarte- eta gobernantza-kalifikazioko Europako hiru agentzia handienetako batek egindako kanpo-berrikuspen batek bermatzen du, bonua finantza-produktu sendo eta garden gisa kalifikatu baitu.

Aurrekontuaren ikuspegitik, Eusko Jaurlaritzaren aurrekontuak 2030 Agendarekin eta GIHeekin lerrotatu dira. Euskadi Basque Country 2030 Agendarako baliabideak Euskadiko Aurrekontu Orokorretako baliabideek integratu dituzte, eta zuzeneko lotura dute Garapen Iraunkorreko Helburuekin.

Gainera, Eusko Jaurlaritzak Gobernu Programaren adierazle-sistema bat eratu du, Euskadi Basque Country 2030 Agendaren 17 helburuekin lotuta. Emaitzen 50 adierazleko taula hori urteko jarraipen-txostenak egiteko oinarria da.

1.3. Aliantzak eta lankidetzak-esparruak beste euskal erakunde batzuekin eta gizarte-eragileekin

Euskadi Basque Country 2030 Agendaren jarraipena eta aliantzen sorrerak Kanpo Harremanetarako foroen bidez bideratu ziren nagusiki: Sailarteko Batzordea eta Erakundearteko Batzordea. Esparru orokor hori Sailei atxikitako foro sektorialekin osatu zen.

Aurreko Legegintzaldian 2030 Agenda ezartzeko gobernantza-mekanismoei dagokienez, Kanpo Harremanetarako Erakunde arteko Batzordea izan zen koordinazio-esparrua, Eusko Jaurlaritzaren, hiru Foru Aldundien, EUDELen eta hiru euskal hiriburuen parte-hartzearekin.

Erakundearteko aliantza- eta lankidetzak-esparru hori Maila anitzeko Euskadi Basque Country 2030 Agendan islatu zen. Agendak 50 jomuga eta 258 ekintza hautatu zituen, eta horien bidez Euskal Autonomia Erkidegoko erakundeek elkarrekin laguntzen diote 2030 Agendari.

Toki-erakundeekiko elkarrizketarako eta lankidetzarako mekanismoak EUDELekin aliantza batean gauzatu ziren. Tokiko testuinguruan, Udalsarea 2030-Udalerri Iraunkorren Euskal Sareak Garapen Iraunkorrerako Helburuei egindako ekarpena eta Tokiko 2030 Agenda garatzeko gida metodologiko bat argitaratu zituen, eta horiek ezartzeko lantaldeak aktibatuz. Horrez gain, Eusko Jaurlaritzak 2030 Gure Udal Agenda bultzatu zuen, eta funtsak bideratu zituen EAEko udalerriei Udalsarea 2030 (Tokiko Agenda) sustatzeko aholkularitza emateko.

Enpresa pribatuaren esparruan, Eusko Jaurlaritzako Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak eta Munduko Itunak (UN Global Compact) euskal enpresei zuzendutako proiektu bat jarri zuten abian, GIHak lantzeko. Euskadiko hiru patronalek, ADEGIk, CEBEKek eta SEAk, elkarlanean egindako aliantza horren ondorioz, ETEek edo PYMEek Gida Praktiko bat dute beren erakundeetan Garapen Iraunkorrerako ekintzak garatzeko.

SPRIren bidez, Euskadiko klusterren antolakunde dinamizatzailaekin ere lan egin da, Klusterren Laguntzarako Programaren esparruan, GIHak beren estrategian sartzeko, 2019an berriazko trebakuntza-programa bat abian jarrita, Munduko Itunarekin (UN Global Compact) lankidetzak-hitzarmen bat ezarrita, Euskadiko klusterren antolakunde dinamizatzaila eta elkartekideei GIHen prestakuntzarako eta kudeaketarako on-line plataformetarako sarbidea errazteko, eta GIHen arloko hainbat prestakuntza-jardunaldi eta esperientzia-trukeak egiteko, besteak beste.

Azkenik eta arlo publikoaren eta pribatuaren eta gizarte zibilaren arteko lankidetzak oinarri hartuta, Euskadi 2030 Gunea eratu zen, hainbat eremutako 17 euskal erakundeek osatutako Lantalde Pilotua, "2030 Agenda ezartzeko eta Garapen Iraunkorraren Helburuak lortzen laguntzeko Euskal Erakundeentzako Gida praktikoa" egiteko.

1.4. 2030 Euskal Agenda Estatuan eta nazioartean

Eusko Jaurlaritza 2030 Agendarekin inplikatu da Estatuan zein nazioartean, eta 50 ekitalditan parte hartu du. 2030 Agendarako Estatu Idazkaritzarekin elkarlanean aritu da, aurrerapen-txostenen bidez eta Konferentzia Sektorialaren bileretan parte hartuz.

Nabarmentzekoa da, besteak beste, Garapen Iraunkorraren Espainiako Sarearen (REDS) edo Udalerrien eta Probintzien Espainiako Federazioaren jardunaldietan parte hartu izana, bai eta Eustatek hainbat Autonomia Erkidegorekin neurketa-adierazleen bi taldetan izan duen lidergoa ere.

Nazioarteko esparruan, Nazio Batuetan Euskadiko Agendaren jarraipenari buruzko urteko txostenak aurkeztu ziren. Bestalde, Eusko Jaurlaritza Nazio Batuen Erakundeak 2018an eta 2019an New Yorken urtero egiten duen Goi Mailako Foro Politikoan parte hartzera gonbidatu zuten. Azken urte honetan, Lehendakariak Euskadin bonu jasangarriak jaulkitzeko esperientzia aurkeztu zuen.

Gainera, etengabeko harremanak eta elkarrizketak izan dira ONU-UNDESAko Idazkaritzako Ekonomia eta Gizarte Gaietako Saileko Gai Ekonomikoen eta Sozialen Dibisioarekin, Garapenerako Nazio Batuen Programarekin (PNUD), Eskualdeetako Komitearekin, ONU-HABITATEkin, European Sustainable Development Forumekin, ELGErekin, edo eskualdeko gobernuen sareekin, hala nola REGIONS4 eta ORU Fogar, edo CGLU bezalako tokiko gobernuen sareekin.

GIHak ezartzeko Borondatezko Txostenei buruzko Europako Eskuliburuak, Europako Batzordearen Berrikuntza Agentziak landuak, Euskadi GIHak ezartzen aitzindari gisa aitortzen du. Eusko Jaurlaritza aipatu da 2017an Jarraipen Txostena argitaratu zuen lehen gobernu ez-estaltzat, eta txosten gehien egin dituen lurraldeen zerrendaburua da.

ELGaren txosten estrategikoak, "Garapen iraunkorreko helburuen lurralde-ikuspegia" izenekoak, Euskadi aipatu zuen, GIHak eskualdeetako politiketan sartzeko egiten duen lanagatik, hiri eta eskualde aitzindarien jardunbide egokien kasu gisa, eta gaineratu zuen Euskadi 2030 Agenda garatu duela administrazioaren gobernu-programa eta GIHekin lotutako politika sektorialak lerrokatzeko.

1.5. 2030 Agenda euskal gizartean zabaltzea

Herritarrei zabaltzeari eta honek kontzientziazteari dagokionez, kanpainak egin dira Euskadin Nazio Batuen egunean, eta informazio-liburuxkak eta bideoak argitaratu dira, 17 Helburuei buruz sentibilizatzeko.

Zehazki, Agenda Basque Country 2030 gidak, Maila Anitzeko Gida eta Euskadi 2030 Gunea Gida Praktikoa argitaratu dira, eta euskaraz, gaztelaniaz eta ingelesez zabaldu dira formatu digitalean, bai eta paperean ere, euskaraz eta gaztelaniaz.

- Euskadi Basque Country 2030 Agenda (www.euskadi.eus/agenda-2030)
- Maila Anitzeko Gida (www.euskadi.eus/agenda-2030/multinivel)
- Euskadi 2030 Gunea Gida (https://n9.cl/ugmb6)

Era berean, urteko jarraipen-txostenak editatu eta zabaldu dira. GIHak lortzeko euskal ekarpena islatzen dute. 2030 Agenda Euskadin hedatzeko eta horrek errealitatearen eraldaketan duen eragina zabaltzeko bitarteko bat dira.

- 2017ko jarraipen-txostena (www.euskadi.eus/agenda-2030/jarraipena-2017)
- 2018ko jarraipen-txostena (www.euskadi.eus/agenda-2030/jarraipena-2018)
- 2019ko jarraipen-txostena (www.euskadi.eus/agenda-2030/jarraipena-2019)
- 2020ko jarraipen-txostena (www.euskadi.eus/agenda-2030/jarraipena-2020)

Gainera, azken hiru urteetan, 2030 Agendari buruzko prestakuntza-ikastaroak eskaini zaizkie Euskal Administrazio Publikoko maila guztietako funtzionarioei, IVAPen bidez.

2. Balantzea

2016ko azaroan Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak inbestidura-hitzaldian Euskadi 2030 Agendarekin inplikatzeko konpromisoa hartu zuenetik, Eusko Jaurlaritzak garatutako jarduera-memoriak balantze positiboa eta eraikitzailea deskribatzen du. Autokonplazentzia orotatik urrun, etorkizunari hobekuntza- eta aurrerapen-antibizioarekin aurre egiteko metodoak bultzatzen du indarguneak diren eta etorkizunerako oinarri sendoa diren aurrerapenak identifikatzera, bai eta hobetzeko esparruak eta, ondorioz, egiteke dauden erronkak definitzen dituzten espazioak identifikatzera ere.

2.1. Etorkizunerako oinarri sendoa osatzen duten aurrerapenak

Eusko Jaurlaritzak aurre egin beharreko etapa berriari begira, 2030 Agenda koordina-tzeaz eta dinamizatzeaz berariaz arduratzen den Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusi batekin, lehenik eta behin egiaztatu behar da oinarri sendoa dagoela. Garatu beharreko lana ez da hutsetik hasten, baizik eta eraikuntza finkatu eta erreferentzial batetik.

Horrek esan nahi du Legegintzaldi honetan garatu beharreko jardueraren zati handi bat lehendik dagoenari eta ondo funtzionatu duenari jarraipena ematean datzala. Hori da 2030 Euskal Agendaren lehen indarra. Hori oinarri hartuta, honako aurrerapen hauek nabarmendu behar dira etorkizunerako erreferentzia-puntu gisa.

•**Konpromiso partekatua.** Eusko Jaurlaritzaren barneko eta Sailen arteko konpromisoa, erakundeen arteko lankidetzarako konpromisoarekin, lankidetzeta eta aliantza publiko-pribatuko esperientziekin eta gizarte zibileko erakundeekiko konpromisoekin oinarri sendoak dira. Masa kritiko konbentzitua dago Garapen Iraunkorraren Helburuek dakarten erronka burutzeak duen garrantziaz.

•**2030 Agendaren lerrokatze- eta jarraipen-sistema.** Euskadi Basque Country 2030 Agenda, Maila Anitzeko Agenda edo Euskadiko euskal erakundeentzako 2030 Gunea Gida Praktikoa 2030 Agendarekin lerrokatzeko tresnak dira. Eusko Jaurlaritzak, gainera, Gobernu Programaren betetze-mailaren adierazleen sistema bat du, urteko jarraipen-txostenen oinarri dena. Eustatek, bestalde, Garapen Iraunkorraren Helburuekiko aurrerapena kuantifikatzen du Euskadirako berariazko panel batekin, estatistika-adierazleen sorta baten bidez.

•**Aliantzen eta gobernantza-egituren esperientzia.** Azken Legegintzaldian, 2030 Agenda ezartzeko hainbat gobernantza-egitura sortu edo baliatu ziren: Kanpo Harremanetarako Sailarteko Batzordea, Kanpo Harremanetarako Erakundearteko Batzordea eta Euskadi 2030 Gunea. Etapa berrian organo berriak sortu beharko dira, baina, zalantzarik gabe, aurreko esperientzia positibo horretatik ateratako ikaskuntzen aplikazioan oinarrituko dira.

•**Lortutako nazioarteko erreferentzialtasuna.** 2030 Agendak eraldaketa globala eta tokikoa lotzeko bokazioa du. Barneko eta kanpoko dimentsioa txanpon beraren bi aldeak dira. Lehen lerroan, Eusko Jaurlaritzak eta Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiak egoki konbinatu zituzten dimentsio bikoitz hori oso emaitza positiboak eta nazioarteko erreferentzialtasuna lortuz. Egindako ibilbide hori datozen urteetarako proiektuaren gotorleku bat da, eta jarraipena izan beharko du.

2.2. Erronka berriak

Egindakoaren ondarea oinarri hartuta, hobetu beharreko eremuak ere identifikatu daitezke. Ikuspuntu horretatik, erronka diren bi aukera-gune ikus daitezke: gizarte 2030 Agendan inplikatzeko eta GIHen kudeaketa proaktiboa.

·Gizarteratzeko mekanismoak sustatzea

2030 Agenda zer den eta zer esan nahi duen ez ezagutzeaz gain, Agenda bera ere dagoenik ez daki gizarteak. Fenomeno horrek ez dio Euskadiri bakarrik eragiten; nazioarteko eremuan ere egiazta daitekeen errealitate gisa har daiteke, eta Nazio Batuek aitortu dute. 2030 Agenda ezaguna da esparru instituzional, politiko, tekniko edo sozial espezializatuetan. Hori ahultasun nabarmena da. GIHeK bultzatzen duten eraldaketak inplikazio sozial handiagoa eskatzen du. Ezinbesteko osagaia da. Azterketa horrek ondorio bat dakar: funtsezkoa da 2030 Agendaren esanahiaren dibulgazioa hobetzea, GIHeK adierazten duten eraldaketan gizarteratzeko mekanismoak artikulatu ahal izateko.

·Proaktibitate-fase bati atxikitze fase batetik igarotzea

Lehenengo urratsa gobernu-programak eta politika publikoak 2030 Agendaren helburuekin, jomugekin eta adierazleekin lerrokatzea izan da. Agendari atxikitze, lotze, sentsibilizatzeko eta zabaltzeko lehen fase funtsezkoa eta ezinbestekoa bete da. Orain, proaktibitate-fase baterako igarobidearekin osatu behar da. Kointzidentzia edo lerrokatze programatikoak egiaztatzeaz gain, eskumen- eta erantzukizun-eremu bakoitzean horien hedapenaren eta garapenaren subjektu eragile izatea da kontua, GIHen interplazio eraldatzaileak eraginda.

2.3. Ondorioak

Diagnostiko hori oinarri hartuta, ondorio gisa etorkizuneko lau jarduera-ardatz zehaztu dira, egindakoaren balantzeari lotuta. Jarduera esanguratsuetan sakontzea edo hauek gatzatzea posible den erronka berrietan.

Gizarteratzeko mekanismoak sustatzeari dagokionez:

1. Zabalpena

2030 Agendari buruzko ezagutza eta kontzientzia soziala handiagoa lortzea, prestakuntza- eta hezkuntza-esparrura ere hedatzen dena. Hori guztia GIHetara atxikitze eta herritarrek inplikatzeko bideak prestatzeko oinarri gisa. Komenigarria litzateke bultzada horrekin bakarka edo talde txikien bidez bat egitea ahalbidetuko luketen tresnak izatea, agenda ez dadin izan instituzio, erakunde edo enpresa handiei soilik eragiten dien zerbitzuak.

2. Gobernantza

Sailen arteko, erakundeen arteko eta lankidetzeta eta partaidetzeta publiko, pribatu eta sozialeko koordinazio-mekanismoak eguneratzea eta hobetzea, proaktibitate handieneko fase berriaren erronken arabera. Desiragarria litzateke Legegintzaldi honetarako 2030 Agendaren euskal gobernantza-foro bat izatea, 2021-2024 aldirako.

Proaktibitate-fase baterako igarobideari dagokionez:

4. Ebaluazioa

Euskadin 2030 Agendaren jarraipen-, adierazle- eta ebaluazio-sistemaren ezaugarriak ulertterazak eta erabilerrazak izan behar dira eragileentzat. Badugu horretarako oinarri on bat. Orain, sistema hori erronka eta lehentasun berrietara egokitu behar da. Ikuspuntu horretatik, komenigarria litzateke jarraipen-prozesuak, adierazleak eta ebaluazioa optimizatzeko tresnak izatea.

3. Lehenespina

Politika publikoak 2030 Agendarekin oro har lerrokatzea oinarri hartuta, aurrerapauso garrantzitsua izango litzateke trakzio-konpromisoen eta proiektu adierazgarrien panel

bat izatea, Eusko Jaurlaritzak GIHen kudeaketari proaktibitatearen ikuspegitik eman nahi dion garrantzia definitzeko. Euskadiren inplikazioa Agendaren bokazio eraldatzailerekin islatzen duten konpromisoak eta proiektuak.

Lau ardatz horiek definitzea da Legegintzaldi honetarako jarduera-planaren oinarria. Erronka horiek dira Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak arreta berezia eskainiko dien lehentasunak.

Bigarren zatia

Oinarriak

---

3. Diagnostikoa, misioa eta helburuak

Egungo krisiaren eta trantsizioen testuinguruak ziurtasun gutxi eskaintzen du. Bat, ordea, agerikoa dirudi: aldaketa da gauza seguru bakarra. Jakina, dena ez da aldatuko, baina ia dena birkokatuko da eta ikuspegi eta ikuspuntu berrietatik begiratuko da. Errealitate hori ez ulertzeak eta ez onartzeak berekin ekarriko dute, ziurrenik, egokitu ezineko joera eta gertaeren bilakaeren ondorioz gainbehera etortzeko arriskua.

Ziurgabetasunen eta zailtasunen esparru horretan, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren Legegintzaldiko Oinarrien eta Lan Planaren dokumentuan definitzen da, diagnostikoari dagokionez, *kontratu sozialaren* kultura indartzeko beharra; eta, misioari dagokionez, *kontratu sozial* hori lankidetzakonpromiso batera bideratzeko lehentasuna.

Diagnostiko hori bera aplikatuko zaio 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programari. GIHak aukera ezin hobea dira iraunkortasun- eta elkartasun-konpromisoetan oinarritutako kontratu sozialaren kultura sustatzeko.

3.1. Diagnostikoa: *kontratu soziala* indartzeko egungo beharra

Gizarte oparoenak integratuenak eta kohesionatuenak dira, oinarritzko printzipioen, balioen eta lehentasunen *kontratu soziala* modu sendoenean partekatzen dutenak. Ez da idatzitako eta sinatutako "dokumentu" bat, baizik eta kontzientzia pertsonalean eta kolektiboan inskribatutako, partekatutako eta jakinak diren oinarri batzuk. Oinarri horiek eguneroko bizitzaren garapenean adierazten dira, maila herritarrean, zibikoan eta norbanakoan zein gizartearen, politikaren, erakundeen, hezkuntzaren, enpresaren edo gizarte-harremanen mailan.

Euskadin, *kontratu sozial* horri prekarioan eta hauskortasun handiz eutsi zaio, azken hamarkadetan jasan dituen eraso bortitzen ondorioz. Gerra Zibilak eta Diktadurak, lehenik, eta terrorismoak eta indarkeriak, gero, ezbeharrandiko testuinguru bat sortu zuten, printzipio, balio eta lehentasun guztiak bateratzeko. *Kontratu sozial* baten ideia partekatutak sustatzen duen kohesioaren aurrean, gertaera horiek gizarte-zatiketaren eta bikoiztutako eta zatitutako gizartearen ideia indartu zuten.

Gaur egun, oraindik ere, haren ondorioetako batzuk pairatzen jarraitzen dugu. Sektore batzuetan, harreman sozialen eta politikoen urtetako inertziak irauten du, eta harreman horiek liskar gisa baino ezin dira ulertu izan. Munduaren ikuskera horretan, Auzolana, espazio partekatua edo batzen gaituenaren nagusitasuna ideologikoki "susmagarria" den materia gisa eratzen da, eta gizartearen "benetako" eraldaketa baten aurkakoa da, zeina jarrera antagonikoen arteko "talkaren" emaitza baino ez bailitzateke izango.

Hala eta guztiz ere, eta ia azken ehun urteetako egoera desegokiak ikusita, indarkeriaren porrotak ez zuen behin betiko hipotekatu elkarrekin bizitzeko eta aurrera egiteko gizartearen gehiengoaren borondatea. Gaur egun, Euskadik adiskidetasunezko bizikidetzara erakitzen du, eta herrialde aurreratuenen eta gizarte-koheren maila eta giza garapenaren maila onenak dituztenen artean dago. Hori posible izan da, besteak beste, gure gizartearen gehiengo isil batean egungo errealitatea, etorkizuna eta iraganaren interpretazioa ulertzeko borondate erakitzaile eta kooperatiboa lehenetsi delako.

Beraz, ez gara hutsetik abiatzen. Hau da oinarria. *Kontratu sozial* hori Euskadin izan da. Bere prekarietatea, erasoak eta oso zailtasun larriak izan arren, bere fruituak eman ditu eta gaur egun gure errealitatean egiazta dezakegu. Ez dugu gizarte perfektua, nabarmen hobetu daitekeena baizik; baina oinarri sendoa dugu aurrera egiten jarraitzeko.

Diagnostikoaren ondorio nagusia da egungo egoeratik egoera hobean eta koheren handiagoarekin ateratzeko ezinbestekoa dela Euskadin *kontratu sozialaren* kultura indartzea eta adostasunak sendoagoak eta zabalagoak izatea. Ikuspegi horretatik, 2030 Agenda, indarkeriaren aurrean Giza Eskubideen Adierazpena izan den bezala, erreferentzia unibertsal bihurtzen da mundu jasangarri eta solidario bat partekatuzko. 2030 Agenda izan daiteke gure *kontratu soziala* berritzeko oinarria eta muina.

3.2. Misioa: *Euskadi 2030 Agenda Kontratu Soziala* lortzen laguntzea

2021ean aurre egin behar diegun egoera kritikoen egoera lokal eta global oso konplexua osatzen dute. Hala ere, *kontratu sozial* baten ideari dagokionez, testuinguru hori aukera eta interpelazio zuzena da. Erantzun egin behar da, eta ekin. Bidegurutze horren aurrean, gutxienez, bi galdera nagusi planteatzen dira: *zer* egin behar dugun eta *nola* egin behar dugun.

Lehenengoak, zerak, arazo bakoitzaren aurrean artikulatu beharko diren eduki eta baliabide espezifikoak erreparatzen die. Bigarrenak, nola, behar dugun jarrerari buruzko galderak egiten ditu. Gaur egungo egoera bezalako batean, bi gaiak garrantzi handia dute. Ez da beharrezkoa haien artean hierarkiarik ezartzea. Hala ere, hemen bigarren formulatu dena alde zuzena da. *Zer* egin baino lehenagokoa da. Lehenik eta behin, “kronologikoki”, *nola* egiten dugun, zein abiapuntutatik, zein jarrerarekin eta zein helburu partekatuetarako egiten dugun zehaztu behar da.

Puntu honetan derrigorrezko hausnarketa sartzen da jokoan: banaketa edo estrategia partekatua, zatiketa edo *kontratu soziala*. Eusko Jaurlaritzaren apustua argia da: Auzolana. Galdera horiei modu partekatuan erantzuteak esan nahi du krisialdi eta ziurgabetasun garai honek eskatzen duen *kontratu soziala* konfiguratzeko. Datozen urteetarako diskurtso sozial partekatua eta komunitate-zentzua bideratuko dituen kultura sendotzea da erronka.

Garapen Iraunkorraren Helburuak aukera historikoa eta proiektio unibertsalekoa dira *kontratu sozialaren* berrikuntza hori eduki argiz hornitzeko, mundu aldakor eta krisian dagoen honetan. Filosofia horrek bere egin eta garatzen du 2030 Agendaren 17. helburua: “Helburuak lortzeko aliantzak”. Lehena, Auzolana, tokiko aliantza zibikoa da.

Azken batean, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren egitekoa lankidetzarako *kontratu sozialaren* kultura, talde-kultura, ehuntzen laguntzea da. Oinarri etikoa duen *kontratu soziala*, printzipioen, balioen eta erronken proiektio partekatua gisa ulertuta, zailtasun handiko egungo testuinguru gaitzetzeko baliagarria izango dena. Pre-misa horiek 2030 Agendaren zentzuarekin eta edukiarekin bat datoz.

3.3. Helburuak

Kontratu soziala ez da helburua bitarteko bat da. Hausnarketa horri esker, Eusko Jaurlaritzak ezarritako helburua definitu daiteke: egungo krisialditik gizarte kohesionatuago eta mundu bidezkoago batekin irteten laguntzea. Helburu orokor hori Garapen Iraunkorreko Helburuei estuki lotutako lau helburu espezifikotan hedatzen da:

- **Barneko gizarte-kohesioa.** Euskal gizartearen barruan gizarte-kohesio handiagoa lortzen laguntzea, egoera ahulean dauden kolektiboak kontuan hartuta, inor atzean ez uzteko; desberdintasunak murriztuz eta elkartasunaren kultura sustatuz.
- **Nazioarteko ekarpena.** Bakearen, justizia sozialaren eta giza garapen iraunkorraren aldeko nazioarteko ahaleginik onenetako bat izatea, aldeaniztasunarekiko konpromisoaren klabea.
- **Politiken koherentzia.** Sailen arteko lana eta erakundeen arteko lankidetzeta eta sustatzea gizarte zibileko erakundeekin lankidetzeta soziala, politiken koherentziari, giza eskubideen ikuspegiari eta genero-berdintasunari buruzko ikuspegia emanez.
- **2030 Agendarekin modu aktiboan lerrotzea.** 2030 Agenda bere gain hartzea, lehentasunezko konpromiso gisa eta lehentasun eraldatzaileak definitzera bideratutako interpelazio gisa, Garapen Iraunkorreko 17 Helburuen ildotik.

4. Euskadi 2030 Agenda Kontratu Sozialari buruzko elkarrizketarako abiapuntuak

---

Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren filosofia garatzeko sustatu nahi duen *kontratu sozialaren* ideia ez da idatzi, sinatu edo bozkatu behar den "Konstituzio" edo idatzizko adierazpen bat. Adostasun eta lankidetzako kultura sozial eta politikoa bultzatzea da. Adostasun hori, nahitaez, dialektikoki taxutu behar da, eta denboran zehar modu dinamikoan eraikitzen da.

Dokumentuaren atal honi edukia ematen dioten oharra, proposamen gisa, elkarrizketa sozialeko prozesu horretarako baliagarriak izan nahi duten abiapuntuak dira. Abiapuntu horiek dira, gainera, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak Legegintzaldi honetarako duen jarduera-planaren oinarriak. Printzipioetan, balioetan eta helburretan egituratzen dira.

4.1. Printzipioak

Dena dago aldatetaren menpe. Hala ere, planteatu behar da ea oinarri etikoak aldatu egin behar diren garai bakoitzean edo edozein kontingentziaren edo krisiren aurrean, edo, aitzitik, ba ote dagoen oinarri iraunkorrik berrikuntzarako eta gurekin batera datozen gizarte-aldaketa berriei erantzuteko oinarri gisa balio dezakeenik.

Lan-plan honek hartzen duen hipotesia da oinarri unibertsal batzuk daudela, erlijio aurrekoak, politika aurrekoak eta ez koiunturalak, krisialdietatik eta kontingentzietatik bizirik irauten dutenak eta, orain ere, zalantzarako garai honetan baliagarriak direla erakuts dezaketena. Printzipio horiek, gainera, COVID-19aren pandemiatik atera daitezkeen ikaskuntzen arabera kontrastatu daitezke.

•Umiltasun-printzipioa eta *mugen* kontzientzia

Umiltasuna da gure mugak ezagutzea eta ezagutza horren arabera jokatzeko. Pandemiak agerian utzi du gure zaurgarritasuna, bai norbanakoari dagokionez, bai taldeari dagokionez. Ezin dugu, ez dakigu dena. Horrelakoa da giza egoera. Gure ikuspegiak osatugabeak dira beti. Egin behar den guztia errealitate-printzipio ukaezin hori onartzetik abiatu behar da. Ikasi, lagundu eta kolaboratu egin behar dugu.

Iraunkortasunaren defentsa, hain zuzen ere, izaera mugatuaren kontzientzian oinarritzen da. Garapen iraunkorrean pentsatu behar dugu, ez baitugu mugarik gabeko balia-biderik eta gaitasunik.

·Balio positibo iraunkorraren aintzatespenaren eta kontzientziaren printzipioa

Beti dago potentzia eraikitzailearen faktore edo ikuspegi bat, errealitateari aurre egiteko funtsezko garrantzia duena. Edozein konponbide-prozesu eraikitzeko, daukaguna eta ona dena berariaz estimatu behar da. COVID-19koa bezalako krisi bat gainditzea, neurri handi batean, zailtasunen artean aukerak bilatzea eta indartzea da. Positiboaren aitortpena esplizitatzea erresilientziarako oxigeno psikologikoa eta komunitarioa da.

Garapen iraunkorra, ekonomia zirkularra, birziklapena eta energia berriztagarriak balio positibo iraunkorra aitortzean oinarritzen dira. Eskura dugun gauza on eta positibo guztiari balioa ematea eta balio handiagoa ematea da helburua.

·Erantzukizunaren eta kontzientzia etiko pertsonalaren printzipioa

Pertsona bakoitzak aukera dezake. Bere ekintzez eta ondorioez erantzuten du. Zentzu etikoz aukeratzeko kontzientzia dugu. Gure erabakiak gara. Errealitate horretaz jabetzeak erantzukizunaren printzipioa onartzea dakar. Printzipio horrek interpelazio pertsonalizatua planteatzea eskatzen du: *zer dagokidan niri*. Kontua ez da eska dezakeguna bakarrik, baita erantzun komunitario baten parte gisa eman dezakeguna ere, ezinbestekoa baita. Galdera hori lehen pertsonan planteatzeak eta erantzun etiko bat bilatzeak erantzukizunaren printzipioa islatzen du.

2030 Agenda ez da erakundeei zuzendutako politika publikoen programa bakarrik. Munduaren eta planetaren iraunkortasun-krisiaren aurrean norbanakoaren erantzukizunari eta erantzukizun partekatuari buruzko interpelazio etikoa da.

·Elkartasunaren eta giza duintasunaren kontzientziaren printzipioa

Giza duintasunak pertsona izatearen zentzua adierazten du, eta giza eskubideen oinarria da. Proiektzio lokala eta unibertsala du. Krisiek desberdintasunak areagotzeko joera dute. COVID-19ak gogorrago kolpatzen ditu behartsuenak. Pertsonen eta herrialdeen arteko desberdintasunak areagotu ditu. Giza duintasunaren kontzientziak bultzatzen du krisi sanitario, ekonomiko eta sozial honetatik gizarte-kohesio handiagoarekin ateratzea ahalbidetuko duten baldintzak sustatzera. Elkartasun-printzipioak ekitatea eta behartsuenen aldeko lana eskatzen ditu.

Gaur egun, 2021ean, Giza Garapen Iraunkorra bideragarria da munduan eta Euskadin, baldin eta giza duintasunaren zentzu unibertsalean oinarritzen bada. Horregatik, 2030 Agenda barne-konpromisoa da iraunkortasun sozialarekiko, hau da, elkartasunarekiko, eta kanpo-konpromisoa globalizazioarekiko.

4.2. Balioak

Egungo testuinguruan, askotariko balio positiboak zerrendatu daitezke. Hori dela eta, beharrezkoa da irizpide ez-arbitrarioen bidez horiek hautatzea. Bidegurutze honetan egokienak direnak aurkitu eta sustatu behar dira. Hemen, proposamen gisa, hiru irizpideri modu positiboan erantzuten dieten lau baliori ematen zaie lehentasuna: 2030 Agendaren filosofiarekin bat datozen balioak dira; lankidetzakontratu sozial baten aliantza indartu dezaketen balioak dira; eta egungo egoerari modu positiboan aurre egiteko oso baliagarriak izan daitezkeen balio etikoak dira.

·Elkarrizketa. Entzuteko eta beste jarrera eta proposamen batzuk kontuan hartzeko jarrera adierazten du. Elkarrizketa lankidetzarako kontratu sozial baterako aurrebaldintza gisa egituratzen den balioa da. Elkarrizketa ere alternatiba lasaia da, presaren edo indarkeriaren aurrean. Dogmatismoaren aurkako antidotorik onena da, eta 2030 Agendaren inguruan aliantzak eta lankidetzak-prozesuak eraikitzeko oinarria.

•**Lankidetzak.** Lankidetzak elkarlana, koordinazioa eta elkarlaneko gobernantza eskatzen dituen konpromisoa da. Aliantza-dinamikak eta talde-lana bultzatzen ditu. Lankidetzak aldebakartasunari eta totalitarismoari aurre egiten die. Egungo testuinguruak eta Gara-pen Iraunkorreko Helburuekiko konpromisoak lankidetzak-estrategia (eragile anitzekoa) eskatzen du norabide guztietan.

•**Iraunkortasuna.** Krisialdi orotatik irteteko, erresistentzian eta irmotasunean oinarritutako prozesuak behar dira. Iraunkortasunaren bi osagaiak dira. Erresilientzia eta lankidetzarako *kontratu soziala* sustatzeko baldintza egokiak sortzen dituzte. Atzera egitearen aurrean, iraunkortasunak zorrotasunean eta erantzunkidetasunean tematzearen balioa sustatzen du. 2030 Agendaren anbizioak eta pandemiarekin sortutako zorritarrak jasangarritasunerako politika publikoen ezinbesteko tresna bihurtzen dute iraunkortasuna.

•**Erantzunkidetasuna.** Larrialdiko testuinguru berri horrek paradigma-aldaketak eskatzen ditu. Lehenengo kontua ez da *non dagoen arazoa eta nor den erruduna*, baizik eta *non dagoen konponbidea eta nola eraikiko dugun guztion artean*. Biktimismoaren edo etengabeko kexaren kulturaren aurrean, proposamenak egiteko, eraikitze eta inplikatze konpromisoa. GIHeKiko konpromisoa lotuta dago proaktibitatearen zehaztapen indibidualarekin eta kolektiboarekin. Erresilientzia eta sinergia erantzunkidetasunaren eragile aliatuak dira.

4.3. Ekintzaren Hamarkadarako irizpide gidari bat: proaktibitatea

2019ko irailean, Nazio Batuen 74. Batzar Nagusian, Antonio Guterres Idazkari Nagusiak dei egin zien gobernuei, erakundeei eta gizarte zibilar Helburu globalen gaineko ekintza areagotu zezaten, eta datozen 10 urteak "GIHen gaineko Ekintzaren Hamarkada" gisa izendatu zituen.

Nazio Batuek hamarkada honetarako funtsezko hiru esparru identifikatu dituzte, GIHen aurrerapena bizkortzeko: lehenik eta behin, informazio, mobilizazio eta inplikazio sozial handiagoa; bigarrenik, anbizioa areagotzea, 17 GIHetan eskala handian eragingo duten konpromiso eta neurri argien, zehatzen eta neurgarrien bidez; eta, hirugarrenik, gaitasun eraldatzailea eta eragile anitzeko aliantza duten irtenbide berritzaileak.

Nazio Batuen aldarrikapen hori bat dator dokumentu honetan puntu honetara arte planteatzen ari den diagnostikoarekin: dibulgazio eta inplikazio sozial gehiago, anbizio gehiago eta berrikuntza eta aliantza gehiago. Orain proaktibitate-etapa batera jo behar da. GIHeK ez lukete izan behar soilik lehendik dauden politika publikoak sartzeko eta justifikatzeko matrize bat.

Beharrezkoa da 2030 Agendaren plusari buruz galdetzea, GIHetan handiena. Beste era batera esanda, metodologikoki, 2030 Agendak gure politika publikoetan zer aldatzen duen galdetu behar diogu geure buruari. Horretan datza bere gaitasun eraldatzailea. Irizpide metodologiko hori, proaktibitatea, ezin hobeto lotzen zaio Ekintzaren Hamarkadak eskatzen duen anbizioari.

4.4. Euskadi 2030 Agendaren ardatzak eta trakzio-konpromisoak

GIHen atariko gisa erabiltzen diren gizateriarentzat eta planetarentzat garrantzi kritikoa duten lau esparru erreferentzia hartuta, lau ardatz nagusitan definitzen dugu Eusko Jaur-laritzak XII. Legegintzaldirako bere gain hartzen duen lehentasuneko konpromisoen eske-ma, "Ekintzarako Hamarkadaren" lehen zatiaren esparruan.

•1. ardatza. PERTSONAK. Ekitatea.

Pobrezia eta gosea desagerraraztea, haren forma eta dimentsio guztietan. Bazterketa eta desberdintasunak murriztea.

-1. konpromisoa. Bazterkeria prebenitzea eta pobrezia amaiara ematea.

-2. konpromisoa. Hezkuntza inklusiboan sakontzea.

•**2. ardatza. PLANETA. Ekologia.**

Planeta erreskatatzea, klima-aldaketa lehengoratzeko, biodibertsitatea babestea eta indartzea, deskarbonizazioari ekitea, energia berriztagarriak garatzea eta ekosistema berdearen eta inklusiboaren mugikortasuna eta hiria sustatzea.

-3. konpromisoa. Klima-aldaketari, deskarbonizazioari eta energia berriztagarriei aurre egitea.

-4. konpromisoa. Ekosistema berdearen eta inklusiboaren hiria, mugikortasuna eta hirigintza bultzatzea.

•**3. ardatza. OPAROTASUNA. Elkartasuna.**

Ekonomiaren, gizartearen eta teknologiaren aurrerapena pertsona guztiengana irits dadin zaintzea, naturarekin harmonian eta dauden arrailak gaindituz.

-5. konpromisoa. Osasun publikoa partekatzea, ondasun komuna, tokikoa eta globala den aldetik.

-6. konpromisoa. Ekonomiaren eta enpresaren erantzunkidetasun-oinarriak ezartzea.

•**4. ardatza. BAKEA. Giza Eskubideak.**

Giza duintasunaren errespetuan oinarritutako mundu baketsu bat eraikitzen laguntzea, bizikidetzari justu eta inklusibo baterako.

-7. konpromisoa. Munduko bakeari eta bizikidetzari euskal ekarpena egitea.

4.5. Zeharkako hiru lerro eta erreferentzia gehigarri bat

Aurreko atalean ezarritako lau ardatz eta zazpi konpromisoak lau zeharkako lerroren bidez osatzen dira, eta osotasun-zentzua hartzen dute. Ildo horiek kontuan hartu beharko dira horiek interpretatzean eta aplikatzean.

•**Barneko eta kanpoko dimentsioa**

GIHen esparruko tokiko ekimen bakoitzak bere ekarpen orokorrari buruz galdetu behar du. 2030 Agenda garapen iraunkorrerako aliantza globala da, pertsona eta herrialde kalteberetik mundu-mailako elkartasun handiagoko espirituan oinarritua.

•**Genero-berdintasuna**

2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programak, bai estrategia orokorrak, bai jarduerak zehatz bakoitzak, genero-ikuspegia izan behar du kontuan. Genero-berdintasunarekiko konpromisoak berariaz islatu behar du ekintza guztietan.

•**Covid inpaktua**

Era berean, Legealdiko jarduketaren plan honek eta bere proiektuek jakinarazi behar dute zer-nolako konponketa-gaitasuna duen eta zer-nolako eragina duen COVID-19aren pandemiak eragin dituen desberdintasun-arrakalari, batez ere sektore ahulenetan.

•**Aliantza**

Agenda 2030 ezartzean, hura garatzeko behar diren bitartekoak mobilizatu behar dira, eragile anitzeko aliantza-filosofia baten bidez. Norabide eta proiektu guztietan laguntza eta lankidetzari bilatzea eta islatzea, Auzolana.

Hirugarren zatia

Lehentasunak eta lan-plangintza

---

5. I. lehentasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa

---

2030 Agenda ez da aski ezaguna gure gizartean. Egiztapen horrek agerian uzten du zaila dela herritarren inplikazio handiagoa lortzea, balioa barneratzeko zein bultzatzeko. Etapa berri honetan, funtsezko zeregina da 2030 Agendaren esanahiaren dibulgazioa hobetzea eta GIHeK adierazten duten eraldaketan txertatzeko mekanismoak antolatzea.

5.1. Lehentasunaren deskribapena

Lehentasun horri erantzuteko, Euskadi 2030 Agenda Gizarte Kontratua programa bultzatu da. Edukiak, gutxienez, lau jarduera-ardatz hauek jorratuko ditu:

- GIHei buruzko informazio- eta dibulgazio-kanpaina eskuragarria eta inklusiboa garatzea urtean gutxienez, *2030 Euskadi Agenda Gizarte Kontratuaren* proposamenaren inguruko elkarrizketari eta herritarren parte-hartzeari lotuta. Kanpaina honi dagokionez:

- Oinarrizko liburuxka bat egin eta zabalduko da.

- Urteko jardunaldiak egingo dira.

- 2030 Agenda Bonuen programa abian jartzea, Agenda ezartzeko eta Euskadi 2030 Agenda Kontratu Sozial bati buruzko eta herritarren elkarrizketa eta parte-hartzea bultzatzeko dibulgazio- eta/edo formazio-ekintzak diruz laguntzeko.

- Lantalde bat sortzea hezkuntzaren arloan, Magisteritza Eskolekin eta Unibertsitateekin 2030 Agendaren barruan esperientziak eta ekimenak sustatzeko, bai irakasleak prestatzeko, bai ikasleentzako tresna didaktikoak garatzeko, bai jakintza-diziplinetatik egingako ekarpen akademikoa aztertzeko. Lantalde horrek hezkuntza formala, ez-formala eta informala jaso ahal izango ditu.

- Euskal Administrazio Publikoko langileei zuzendutako prestakuntza-programekin lankidetzeta, bai eta sektoreko agendaren prestakuntza- eta ezarpen-programekin ere, bai enpresetan, bai gizarte-erakundeetan.

- Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin (EGK) lankidetzeta-esparru bat sustatzea, parte-hartzeari eta inplikazioari dagokienez.

5.2. Helburuak

- 2030 Agendaren esanahiari, proiektioari eta garrantziari buruzko gizarte-ezagutza handiagoa lortzea, komunikabideak kontuan hartuta.

- Elkarrizketa, parte-hartze eta inplikazio sozialerako bideak eskaintzea Garapen Iraunkorreko Helburuei dagokienez.

- Giza garapen iraunkorrari eta Euskadi 2030 Agenda Gizarte Kontratuaren printzipioei eta balioei buruzko irakaskuntza-ikaskuntza prozesuak sustatuko dituzten hezkuntza-tresnak eta -ekimenak indartzea.

- GIHak erakundeen, sektoreen edo erakundeen jarduera-eremu guztietan ezartzeko prestakuntza-tresnak babestea.

5.3. Ezaugarriak eta/edo irizpideak

- GIHei buruzko urteko informazio- eta dibulgazio-kanpaina eta horri lotutako ekintzak irailaren 25aren (Agenda 2030 onartu zeneko urteurrena) eta urriaren 24aren (Garapenari buruzko Informazioaren Mundu Eguna) artean egingo dira. Ildo horretan, Euskadi 2030 Agenda Kontratu Sozialaren tokiko mezuaren eta Nazio Batuek urtero sustatzen dituzten mezuaren arteko lerrokatzea bilatuko dute.
- Garatu beharreko jarduera guztietan eta, bereziki, 2030 Agenda Bonuen Programan, berrikuntza, erakundeetako eta gizarteko eragileen arteko lankidetzak eta proaktibitateak baloratuko dira.
- Hezkuntza-arloko lanaren abiapuntua Eskolako 2030 Agenda eta Lanbide Heziketarako 2030 Agenda izango dira, baita Ingurugela esperientzia ere, GIHak Lehen eta Bigarren Hezkuntzako ikasleei eta Lanbide Heziketakoei hurbiltzeko. Gainera, garapen iraunkorrerako EHU Agenda 2030 erreferentzia eta honen adierazleen panela hartuko dira kontuan euskal unibertsitate-sistamarako abiapuntu gisa.
- Ekimen, prestakuntza-programa edo material didaktiko berriek aurreko etapan egingandako lanak eta jarduerak hartuko dituzte oinarri, eta jarraitutasunez proiektatuko dira. Era berean, etorkizunera begirako proiektioan, Eskura giza eskubideen aldeko baliabide pedagogikoen zentroarekin lankidetzak bilatuko dute.

5.4. Egutegia

Lan-helburua	Egutegia
·Euskadi 2030 Agenda Gizarte Kontratuaren proposamenaren oinarritzko liburuxka aurkeztea.	-2021eko bigarren seihilekoa.
·Urteko informazio-kanpainaren garapena.	-Irailaren 25etik urriaren 24ra.
·2030 Agenda Bonuen programa abian jartzea.	-Urteko bigarren hiruhilekoa.
·Hezkuntza-arloan lantaldea sortzea.	-2021eko bigarren seihilekoa.
·2030 Agendaren arloko prestakuntza-prozesuei laguntzeko programa egitea.	-2021eko bigarren seihilekoa.
·Hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenak eta hurrengo urteko kudeaketa-plana aurkeztea.	-2022ko, 2023ko eta 2024ko martxoak.

6. II. lehentasuna. Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza

---

XI. Legegintzaldian, Sailen arteko lankidetzako, erakundeen arteko koordinazioko, lankidetzako publiko-pribatuko eta gizarte zibileko erakundeekin aliantzako esperientzia baliotsua garatu da, 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez. Horixe da bigarren lehentasun horren oinarria. XII. Legegintzaldiari begira, beharrezkoa da gobernantzaren "mapa" eta 2021-2024 aldirako koordinazio-esparruak eguneratzea, Nazio Batuek ezarritako Ekintzarako Hamarkadaren helburuekin bat etorri eta proaktibitate-fase baterantz aurrera giteko asmoz.

6.1. Lehentasunaren deskribapena

Bigarren lehentasun hori eragile anitzeko antolaketa- eta koordinazio-programa bati lotuta dago. Programa horrek lau ardatz nagusi ditu, eta Gobernu Kontseiluaren erabaki baten bidez bideratu beharko da:

- Trantsizio Sozialerako eta 2030 Agendarako Eragile Anitzeko Foroa. Eusko Jaurlaritzako Sailen, hiru Foru Aldundien, EUDEL-en eta hiriburu-udalen, lankidetzako publiko-pribatuaren ordezkari diren erakundeen eta gizarte zibil antolatuaren topagunea da.
- Eragile Anitzeko Foroko lantaldeak. Foro horrek lan-talde bidez egituraturako du bere funtzionamendua, arlo sektorialetako koordinazioa bideratzeko. Lantaldeak sail artekoak izan daitezke –Eusko Jaurlaritzaren kasuan–, erakunde artekoak edo eragile anitzeko formatukoak.
- 2030 Agenda Guneak lankidetzako-mahaiak. Osagarri gisa, lankidetzako-mahaiak sortu ahal izango dira Eragile Anitzeko Foroko kide diren erakundeen edo entitateen eta esparru horretan parte hartzen ez duten erakundeen eta entitateen artean.
- Estatuko eta nazioarteko foroak. Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarako Estatu Idazkaritzarekin elkarlanean jarraituko du eta Konferentzia Sektorialean parte hartuko du. Era berean, harremanetan eta parte hartzen jarraituko du erreferentziatzeko foro nagusietan, bai eta gaikako lantaldeetan ere, Nazio Batuetakoak, UNDESA, Garapenerako Nazio Batuen Programa, Eskualdeetako Komitea, ELGA, ONU-HABITAT, European Sustainable Development Forum edo SDSN, Regions4, ORU FOGAR, CGLU edo ICLEI sareak, besteak beste. Hori guztia bat dator Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiaren nazioarteko-estrategiarekin.

6.2. Helburuak

- Eragile anitzeko ikuspegia duen foro bat sortzea, GIHak bultzatzen parte hartzen duten erakunde eta entitate publiko, pribatu eta gizarte zibil antolatuko guztiak modu operatiboan bateratu ahal izateko.
- Sailen arteko eremuan, ekintza partekatuko jarraibideak zehaztea, sinergia sustatzea eta Eragile anitzeko Foroari lotutako lantalde espezifiko bat sortzea.
- Erakunde arteko eremuan, jarduera-irizpideak eta -programak partekatzea, eta koordinazioa eta lankidetzako optimizatzea, erakunde bakoitzaren autonomia errespetatuz.
- Lankidetzako publiko-pribatuari eta gizarte zibil antolatuari dagokionez, partekatutako konpromisoetan eta proiektuetan sakontzea, jardunbide egokiak identifikatzea, lankidetzako-espereientzia berriak sustatzea, eta inplikatzeko eta Garapen iraunkorreko Helburuak aplikatzeko konpromisoa zabaltzea.

·Estatu- eta nazioarte-mailan, Euskadik 2030 Agendarekin bat egiteko eta haren proaktibitate-politikak garatzeko aukera ematen duten foro guztietan parte har dezan sustatzea, bere autogobernu-gaitasuna errespetatuz.

6.3. Ezaugarriak eta/edo irizpideak

·2030 Agendaren balio neuralgikoko gaietako bat zeharkako lankidetz-estrategia eta eragile anitzeko aliantzak dira. Bere esentziaren parte da. Ildo horretan, eta oro har, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bere gain hartuko du 2030 Agendarekiko konpromisoa dinamizatzeko eginkizuna, Eusko Jaurlaritzaren barruan eta Eusko Jaurlaritzatik. Sail arteko, erakunde arteko eta gizarteko koordinazioa eta lankidetz- bultzatuko ditu, politiken koherentziaren, genero-berdintasunaren eta giza eskubideen ikuspegitik.

·Trantsizio Sozialerako eta 2030 Agendarako Eragile Anitzeko Foroaren egiturak, bai eta haren barruan eratu daitezkeen lantaldeenak ere, funtzionamendu arina, malgua eta unean uneko beharretara egokitzeko gaitasuna duen helburu bati erantzun beharko diote. Lantaldeak elkarren artean erlazionatuta egongo dira, eta informazioa, ezagutza eta komunikazioa emateko mekanismoak izango dituzte, bai eta elkarren artean sinergiak bilatzeko mekanismoak ere.

·2030 Agenda Guneak lankidetz-mahaiek Euskadi 2030 Gunea esperientzia hartuko dute erreferentziatuz, jardunbide egoki hori biderkatu eta zabaldu ahal izateko, 2030 Agendarekiko eta GIHeKiko konpromisoa erakunde mota guztietan sustatzeko eta aplikatzeko.

·Nazioarteko eremuan, garatu beharreko estrategiak eta ekimenak Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiarekin adostuta eta lankidetz- estuan gauzatuko dira.

6.4. Egutegia

Lan-helburua	Egutegia
·Sektore-bilerak, Eragile anitzeko Foroa prestatzeko eta lantaldeak sortzeko (Gobernu Kontseiluaren akordioaren zirriborroarekin).	-2021eko lehen seihilekoa.
·Eragile Anitzeko Foroa eta lehen lantaldeak eratzea.	-2021eko bigarren seihilekoa.
·Euskadi 2030 Guneak lankidetz-mahaien proposamena eta programa egitea.	-2021eko bigarren seihilekoa.
·Hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenak eta hurrengo urteko kudeaketa-plana aurkeztea.	-2022ko, 2023ko eta 2024ko martxoa.

7. III. lehentasuna. Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa

Euskal Autonomia Erkidegoak Nazio Batuen Garapen Iraunkorreko Helburuak betetzeko egiten duen ekarpena lerrokatzea, jarraipena egitea eta ebaluatzea ez da nahikoa baldintza, baina ezinbesteko baldintza da helburu horiek bultzatzerakoan zorrotasuna bermatzeko. Eusko Jaurlaritzak hainbat gida editatu ditu, programak eta politikak Agendaren helburuekin, jomugekin eta adierazleekin lerrokatzea errazteko. Gainera, aurreko Legegintzaldian, Gobernu Programaren betetze-mailaren adierazleen sistema bat sortu zuen, urteko jarraipen-txostenen oinarri dena. Eustatek, bestalde, 2030 Agendaren aurrerapena kuantifikatzen du, Euskadirako berariazko panel batekin, Garapen Iraunkorreko Helburuetarako munduko adierazleen esparruan oinarrituta. Ardatz horiek, eguneratuz, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan egiten duen kudeaketaren funtsezko zati izaten jarraituko dute.

7.1. Lehentasunaren deskribapena

Lehentasun horren garapena Eusko Jaurlaritzaren Gobernu Programa 2030 Agendarekin lotuta nola betetzen den lerrokatzeko, jarraitzeko eta ebaluatzeko sistema baten bidez gauzatuko da. Sistema horrek bost lan-ildo garatuko ditu:

- Lerrokatzea. Idazkaritzak aurreko Legegintzaldian argitaratutako lerrokatze-dokumentu edo -gida bakoitzaren eguneratzea eta egokitzapena sustatuko du: 2022an, Euskadi Basque Country 2030 Agenda eta Tokiko 2030 Agenda–Udalsarea 2030; 2023an, Eragile anitzeko Agenda; eta, 2024an, Euskadiko Euskal Erakundeentzako 2030 Gunea Gida Praktikoa.
- Jarraipen-adierazleak. Era berean, jarraipen-sistema eta adierazleak egokitzeko eta optimizatzekeo prozesu bat garatuko da, proaktibitatearen fase berri honetako erronka eta lehentasun berrietara egokitzeko eta optimizatzekeo. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak, Eustatekin batera, 2030 Agenda betetzearen jarraipen-adierazleen sistema bat diseinatuko eta landuko du, Nazio Batuen Erakundearen adierazleetan eta zehazten diren beste adierazle garrantzitsu batzuetan oinarrituta, hainbat lurralde-mailatan.
- Konparazioa. Eustatek jarraipen-adierazleen sistema erreferentziazko herrialdeen, eskualdeen eta hirien konparazioekin osatuko du, 2030 Agendarekin lotutako politika publiko sektorialak hobetzen laguntzeko. Erreferentzia gisa ELGEren adierazleen tresna hartu ahal izango da, ELGEko 600 eskualde eta hiri baino gehiagotan GIHak lortu arteko distantzia neurtzen duena.
- Ebaluazioa. Halaber, jarraipena emango zaio hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenen prozedurari. 2030 Agendarekin lotutako politika publiko sektorialen garapena baloratzeaz gain, ezarritako lehentasunak eta Eusko Jaurlaritzak Garapen Iraunkorreko Helburuen inguruan egiten dituen ekintzak betetzen diren ebaluatuko da.
- Proiektzioa. Azterlanak eta txostenak egingo dira, Agenda ezartzeko eta haren jarraipena egiteko metodoei eta haren balio sozialaren monetizioari buruzko joerak, aukerak eta erreferentzia interesgarriak identifikatzeko. Erreferentziako eskualdeekin eta herrialdeekin ezagutza eta jardunbide egokiak trukatzeko bultzatuko da.

7.2. Helburuak

- Eusko Jaurlaritzaren politika publikoak GIHeekin lerrokatzeko oinarritzko konpromisoa garatzea, eta gainerako erakundeekin eta entitateekin lankidetzan aritzea, konpromiso hori modu partekatuan garatzeko.

- Jarraipen adierazleen sistemaren arloan beharrezkoak diren baliabide teknikoak ezaritzea, 2030 Agendaren betetze-maila eta egindako aurrerapenak neurtzen laguntzeko.
- Aldizkako ebaluazio-prozesuak garatzea, iraunkortasun sozialaren, ekologikoaren eta ekonomikoaren ardatzari lotutako politika publikoen garapenean gabeziak eta hobekuntza-eremuak identifikatu ahal izateko.
- Eusko Jaurlaritzak gardentasunerako eta herritarren parte-hartzea sustatzeko asmoa duten GIHein duen konpromisoa lerrokatzeko, jarraitzeko eta ebaluatzeko prozesuen emaitza gizarte eta erakunde mailan partekatzea.

7.3. Ezaugarriak eta/edo irizpideak

- Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarekin lotuta dituen politika publikoak lerrokatzeko, horien jarraipena egiteko eta ebaluatzeko sistemak ahalik eta koordinazio eta lankidetzat handiena bilatuko du beste erakunde eta entitate batzuekin. Nolanahi ere, honako irizpide hauek hartuko ditu kontuan:

—2030 Agenda aplikatzeko gidak edo lerrokatze-dokumentuak eguneratzeak jarraipena emango dio eremu honetan XI. Legegintzaldian garatutako jarduerari, eta, zehazki, oinarritzat hartuko dira Euskadi Basque Country 2030 Agenda, Tokiko Agenda, Maila Anitzeko Agenda edo 2030 Gunea Euskadiko euskal erakundeentzako Gida Praktikoak.

—2030 Agendari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren Programaren jarraipenerako adierazleen sistemak izaera osagarria izan beharko du adierazleen sistemarekin. Sistema horren bidez, Euskal Estatistika Erakundeak Euskadik GIHei dagokienez egindako aurrerapenen jarraipena egiten du.

—Urteko txostenek bi zati izango dituzte: lehenak hartutako konpromisoen betetze-mailari buruzko memoria bat izango du, eta bigarrenak, berriz, hurrengo urte bakoitzerako kudeaketa-plan bat. Horrez gain, urteko txostenen prozedurak bertsio sintetiko bat prestatu beharko du, bereziki bere dibulgazio sozialerako pentsatua.

7.4. Egutegia

Lan-helburua	Egutegia
·2020ko jarraipen-txostena aurkeztea.	-2021eko bigarren hiruhilekoa.
·Adierazleen sistema eguneratua aurkeztea.	-2021eko bigarren seihilekoa.
·Euskadi Basque Country 2030 Agenda eguneratzea.	-2022ko bigarren seihilekoa.
·Azterlanak eta txostenak egiteko enkargua diseinatzea.	-2021eko bigarren seihilekoa eta 2022ko, 2023ko eta 2024ko lehen hiruhilekoa.
·Tokiko 2030 Agenda-Udalsarea 2030 hedatzeko laguntza.	-2021, 2022, 2023 eta 2024.
·Eragile anitzeko agenda eguneratzea.	-2023.
·Euskal erakundeentzako Gida Praktikoak eguneratzea.	-2024.

·Hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenak aurkeztea, nazioarteko konparazioa eta hurrengo urteko kudeaketa-plana barne.	-2022ko, 2023ko eta 2024ko lehen hiruhilekoa.
·Legegintzaldiko memoria egitea eta aurkeztea.	-2024ko lehen seihilekoa.

8. IV. lehentasuna. Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bere gain hartzen duen zereginetako bat da Eusko Jaurlaritzaren eta Euskadiren politika publikoek 2030 Agendarekin inplikatzen eman ditzaketen lehentasunezko konpromisoak nabarmentzea eta sustatzea. Helburua da igarotzea sustatzea, atxikitze eta konektatzeko hasierako faseetik GIHehiko proaktibitate-fasera, 2030 Agendaren *plusa* ustiari ahal izateko. Asmo hori *trakzio-konpromisoen* panel baten bidez bideratzen da. Konpromiso horiek Agendaren bokazio eraldatzailea praktikan islatzen duten *proiektu adierazgarriekin* lotuta daude.

8.1. Lehentasunaren deskribapena

Lehentasun hori konpromisoen eta proiektuen panel bat egitean eta sustatzean datza, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan duen zehaztapena irudikatzen. Panel hori hurrengo koadroan laburbiltzen da, eta I. eranskinean proiektu adierazgarri bakoitzaren deskribapenarekin osatzen da.

Ardatzak	Trakzio-konpromisoak	Proiektu adierazgarriak
1. Pertsonak. Ekitatea	·Pobrezia eta gosea desagerraraztea, desberdintasunak murriztea eta bazterkeria prebenitzea.	I. Ekitatea proiektua
	·Hezkuntza inklusiboan sakontzea, gizarte kohesio-natuagoa, solidarioagoa eta iraunkorragoa sustatzeko.	II. Hezkuntzaren auzolana proiektua. Guztiontzako hezkuntza
2. Planeta. Ekologia	·Klima-aldaketa indartzea: -ekosistemak eta biodibertsitatea kontserbatzea, leheneratzea, -eta deskarbonizazioa eta energia berriztagarriak.	III. Energia-Ekiola + Klima Ondarea proiektua
	·Ekosistema berde eta inklusiboko hiria, mugikortasuna eta hirigintza sustatzea.	IV. Opengela proiektua
3. Oparotasuna. Elkartasuna	·Osasun publikoa partekatzea, pertsona guztiengana iritsiko den ondasun partekatua, tokikoa eta globala den aldetik.	V. Osasun globala proiektua

	·Ekonomian eta enpresan jasangarritasun- eta erantzunkidetasun-oinarriak ezartzea eta garatzea.	VI. Basque Ecodesign Center proiektua
4. Bakea. Giza Eskubideak	·Giza duintasunaren errespetuan oinarritutako mundu baketsu bati laguntzea, bidezko bizikidetzak inklusibo baterako.	VII. The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace proiektua (Indarkeria prebenitzeko eta bakea babesteko euskal kasuaren ikaskuntzak)

Panel honen konpromiso adierazgarriak eta proiektu adierazgarriak formulatzea Legegintzaldiko abiapuntua da. Zabaldu, osatu, aldatu edo eguneratu ahal izango dira, garatzen diren ebaluazio-prozesuen arabera.

8.2. Helburuak

- Proiektuen panel bat izatea, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendari dagokionez dituen lehentasunak definituko dituen, eta Sailen artean bateratzeko begirada eta ikuspegia erraztuko duena.
- Legegintzaldi honetan zehar Eusko Jaurlaritzaren proaktibitate-konpromisoa hobekien ekar dezaketen proiektuak identifikatzea, Ekintzarako Hamarkadaren eskakizunei dagokienez.
- Euskadik 2030 Agendarekin duen konpromiso instituzionala adierazten duten proiektuen panel bat aurkeztea euskal gizartearen aurrean.
- Antolatutako gainerako erakunde eta entitate pribatuekin edo gizarte zibilekoekin partekatzea trakzio-konpromisoen eta proiektu adierazgarrien panel hau, lankidetzak espe-pientziak sustatzeko.

8.3. Ezaugarriak eta/edo irizpideak

- Aukeratutako trakzio-proiektuek honako irizpide hauei erantzuten diete:
  - Martxan dauden edo aurreikusita dauden jarduketek *plusa* erantzen dieten proiektuak. Aurretik zeuden ekimenetan oinarrituta, balio erantsia eskaintzen dute.
  - Sinergia bilatzen duten proiektuak. Trakzio-konpromiso batekin bat egiten duten edo lerrokatuta dauden eta zentzu-unitate bat partekatzen duten hainbat jarduketa edo programaren batuketarekin konfiguratu daitezke.
  - Politika publikoen edozein arlotan, COVID-19aren pandemia globalak atzean uzten dituen arazoetan, desberdintasun-arrakaletan eta erronka berrietan eragin positiboa duten proiektuak.
  - Genero-ikuspegia zeharka jasotzen duten proiektuak, eta esparru guztietan eta jarduera guztietan gizonen eta emakumeen arteko berdintasun-konpromisoari erantzuten diotenak.
  - Legegintzaldiaren amaieran ebaluatu daitezkeen helburuak dituzten proiektuak. 2024tik aurrera proiektatu daitezke, baina urte horretarako helburu espezifiko eta ebaluagarri bat zehaztu behar da.
- Proiektu adierazgarrien garapenak Ekintzarako Hamarkadak eskatzen duen proaktibitatearekin lerrokatzea bilatuko du, eta ekarpenak egiten saiatuko da eremu hauetan:
  - Barneko eta kanpoko dimentsioa. Proiektu adierazgarrien helburuen artean nazioarteko elkartasun-proiektzio bat dago.

—Gako demografikoa. Proiektu adierazgarriek erronka demografikoaren aurrean eta, zehazki, gazteen emantzipazio-prozesuetan duten eraginaren berri ematen dute.

—Aliantza. Proiektu adierazgarriek esker, eragileen arteko lankidetzak-formulak gara daitezke.

8.4. Egutegia

Lan-helburua	Egutegia
·Zazpi proiektu adierazgarriak identifikatzeko sailen arteko kontsulta-prozesua eta beste erakunde eta gizarte-eragile batzuekiko partaidetza-prozesua garatzea.	-2021eko lehen seihilekoa.
·Proiektu bakoitzaren lehen konpromisoak: -I. Programak egonkortzeko plana. -II. Proiektuaren aurkezpena. -III. Jarduketa Plana 2021-2024. -IV. Entitate kudeatzailea sortzea. -V. Lankidetzak akordioa. -VI. 2021-2025 akordio teknikoaren definizioa. -VII. Proiektuaren aurkezpena.	-2021ko laugarren hiruhilekoa. -2021ko laugarren hiruhilekoa. -2021eko iraila. -2021ean zehar. -2021eko lehen seihilekoa. -2021eko lehen seihilekoa. -2022ko lehen seihilekoa.
·Hartutako konpromisoak betetzeari buruzko urteko txostenak eta hurrengo urteko kudeaketa-plana aurkeztea.	-2022ko, 2023ko eta 2024ko martxoa.

2030 Agendaren lehentasunen euskal programaren laburpen-eskema

Oinarri sendoak	-Konpromiso partekatua	-2030 Agendaren lerrotzatzea	-Gobernantza-esperientzia	-Nazioarteko erreferentzialtasuna
Memoria	-Gizarteratzeko mekanismoak sustatzea		-Atxikitze-fase batetik igarotzea	proaktibitate-fase batera
Ondorioak	-Zabalkundea indartzea	-Gobernantza egokitzea	-Lehentasunak definitzea	-Ebaluazioa optimizatzea
Diagnostikoa		-Kontratu soziala indartzeko egungo beharra		
Misioa		-Euskadi 2030 Agenda Kontratu Soziala bultzatzea		
Helburuak	-Barneko gizarte-kohesioa	-Nazioarteko ekarpena	-Politiken koherentzia	-GIHekiko lerrotatze aktiboa
Printzipioak	-Umiltasun printzipioa eta mugen kontzientzia	-Baliu positibo iraunkorraren aintzatespenaren eta kontzientziaren printzipioa	-Erantzukizunaren eta kontzientzia etiko pertsonalaren printzipioa	-Elkartasunaren eta giza duintasunaren kontzientziaren printzipioa
Baliok	-Elkarrizketa	-Lankidetzeta	-Iraunkortasuna	-Erantzunkidetasuna
Irizpide gidaria		-Proaktibitatea		
Zeharkako lerroak	-Barneko/kanpoko dimentsioa	-Genero-berdintasuna	-Covid inpaktua	-Aliantza
Planaren lehentasunak	I. Gizarte-dibulgazioa eta herritarren inplikazioa	-II. Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza	-III. Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak	-IV. Lerrotatzea, garapena eta ebaluazioa
Ardatzak	-1. Pertsonak. Ekitatea	-2. Planeta. Ekologia	-3. Oparotasuna. Elkartasuna	-4. Bakea. Giza eskubideak
Trakzio-konpromisoak	-1. konpromisoa. Bazterkeria prebenitzea eta pobrezia amaitzea ematea. -2. konpromisoa. Hezkuntza inklusiboan sakontzea	-3. konpromisoa. Klima-aldaketaren indartzea: (I) ekosistemak eta biodiversitatea kontserbatzea, leheneratzea, eta (II) deskarbonizazioa eta energia berriztagarriak. -4. konpromisoa. Ekosistema berdearen eta inklusiboaren hiria, mugikortasuna eta hirigintza bultzatzea	-5. konpromisoa. Osasun publikoa partekatzea, ondasun komuna, tokikoa eta globala den aldetik -6. konpromisoa. Ekonomia eta enpresaren erantzunkidetasun-oinarriak ezartzea	-7. konpromisoa. Mungo bakeari eta bizikidetzari euskal ekarpena egitea
Proiektu adierazgarriak	-Ekitatea proiektua -Hezkuntzaren auzolana proiektua. Guztiontzako hezkuntza	-Energia-Ekiola + Klima Ondarea proiektua -Opengela proiektua	-Osasun globala proiektua -Basque Ecodesing Center proiektua	-The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace proiektua

Lan-plangintza

I. eranskina

Zazpi proiektu adierazgarri

<p>1. fitxa. Ekitatea proiektua</p>	<p>·Pobrezia eta gosea desagerraraztea, desberdintasunak murriztea eta bazterkeria prebenitzea.</p>	<p>1. ardatza. Pertsonak. Ekitatea</p>
--	---	---

•Proiektuaren deskribapena

Zazpi programek osatzen dute proiektua, eta berdintasunik ezaren aurkako zentzu-batasun bera dute. Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta eta Gizarte-larrialdietarako Laguntzak bezalako ohiko laguntzak bateratzen ditu, eta aurrekontu handiagoa ematen die, premia larriko egoerei aurre egiteko ezohiko programekin batera. Zazpi programak eta horien helburuak honako hauek dira:

- Diru- sarrerak Bermatzeko Errenta Programa eta haren osagarria Etxebizitzarako Prestazio Osagarrien Programa. Eredua indartzea, bizitzako gutxieneko diru-sarreraren errealtate berria integratuz.
- Gizarte Larrialdietarako Laguntzen Programa (GLL). RGI-DSBE jasotzeko aukerarik ez duten pertsona ahulen oinarritzko premiei aurre egitea, Eusko Jaurlaritzak Udalek kudeatutako laguntza horietara bideratutako partida handituz.
- Programa Azken Sarea Indartzen. Gizarte-larrialdietarako laguntzetara sartzen ez diren pertsonen oinarritzko premiei aurre egiteko laguntza ematea, Hirugarren Sektorre Sozialeko erakundeen sare batek kudeatutako programa baten bidez.
- Programa Lehen Urratsa. Etxe-konfinamenduan, lankidetzak publiko-sozialetik (Eusko Jaurlaritza, hiru hiriburu-udalak, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Hirugarren Sektorre Sozialeko erakundeak) gaitutako "aterpetxeetan" (aterpetxeak eta kiroldegiak) konfinatuta egon ziren etxerik gabeko pertsonen gizarte-babesa duten bizitegi-alternatibak eskaintzea.
- Programa Aukerak Suspertzen. Eskolaz kanpoko laguntza ematea eskola-erritmoa jarraitzeko zailtasunak dituzten haurrei, arrakala digitalak areagotuta, lankidetzak publiko-sozialetik (Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila, Hezkuntza Saila, Oinarritzko Gizarte Zerbitzuak –detekzioa– Eta Hirugarren Sektorre Sozialeko erakundeak).
- Programa Euskarri. Euskal erakundeen arteko programa, ahultasun-egoeran dauden eta familia-laguntzako sarerik ez duten adingabeak eta gazteak gizarteratzeko eta laneratzeko.
- IV. Gizarteratzeko Planean jasotako jarduera-programa, V. Planak ordeztuko duena erronka berriei erantzuteko.

•Helburuak

- Zazpi programa horiek batuta, pobrezia eta bazterkeriaren aurkako aukera-berdintasunerako baldintzak sortzea.
- Pandemiak pertsona ahulenen bizi-proiektuetan eragin duen zailtasun handieneko testuinguruari erantzutea.
- Elikagaigintzako, etxebizitzako edo familia-mantenuko premia oinarritzkoenentarako laguntza ematea, bai eta hezkuntza-, prestakuntza- edo gizarteratze- eta laneratze-prozesuak garatzeko ere.
- Kanpoko dimentsioa: proiektu honen esparruan, eLankidetzak ekintza humanitarioko proiektuei laguntzen jarraituko du hainbat herrialdetan, Ekitatea proiektuan sartutako programek betetzen dituzten antzeko beharrei erantzunez.

•Irizpideak

- Proiektu honetako programek lankidetzak publiko-sozialaren eta erakundeen arteko lankidetzaren emaitza izaten jarraitu behar dute. Haren diseinua, gauzatzea eta ebaluazioa administrazio publikoekin eta hirugarren sektore sozialarekin lankidetzan lantzen dira.
- RGI-DSBEaren unibertsalizazioan sakontzea, gaur egun behar bezala estalita ez dauden biztanleria-segmentu jakin batzuetara iritsiz, eta bereziki azpimarratuz seme-alabak ardurapean dituzten familia behartsuak.

- Aukerak Suspertzen eta Azken Sarea programak, seme-alabak dituzten familiei estaldura eskaintzen dietenean, Haurren Bermerako Estrategiari lotzen zaizkio.
- Gizarte Zerbitzuen I. Plan Estrategikoaren Ebaluazioarekin bat etorriz, bereziki, bazterkeriaren arloko Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema indartzea.
- 2018-2021 aldirako etxerik gabeko pertsonen estrategiaren balantzea egitea eta 2021ean estrategia hori pandemiaren ondorioen testuinguruan eguneratzea.
- Gizarteratzeko V. Euskal Planean krisi ekonomikoko aldien eraginari heltzea ahalbidetuko duten neurri antiziklikoak jasotzea, bereziki gizarteratzearen esparruan genero-ikuspegia gehitzeari dagokionez.

•**Egutegia**

- Ekitatea proiektua legegintzaldi osoan proiektatuko da. Programen emaitzen urteko balantzea egingo da, bai eta 2024ko azken ebaluazioa ere.
- 2021aren amaieran, programa bakoitza epe ertainean egonkortzeko beharra baloratuko da, pandemiaren osteko gizarte-inpaktuaren testuinguruan.

•**Sail arduradunak**

- Lan eta Enplegu Saila.
- Gizarte Politiketako Sailburuordetza eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia. Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila.

<p>2. fitxa. Hezkuntzaren auzolana proiektua. Guztiontzako hezkuntza</p>	<p>·Hezkuntza inklusiboan sakontzea, gizarte kohesionatuagoa, solidarioagoa eta iraunkorragoa sustatzeko.</p>	<p>1. ardatza. Pertsonak. Ekitatea</p>
---	---	---

•Proiektuaren deskribapena

Hezkuntzaren auzolana zeharkako proiektu bat da, hezkuntza-etapa guztietan ekimenak dituen eta kolektibo ahulenei arreta berezia eskaintzen diena. Hiru jarduera-ardatzetan esku hartzea proposatzen da:

- Ekitatea eta berdintasuna. Ardatz horrek jarduera-plan bat artikulatzea dakar berekin, eta ekimen horiek, besteak beste, honako eremu hauetan esku hartuko dute: beken sistema; arrail digitala eta genero-arraila; egoera ahulean dauden eremuen eskola-plangintza; baremo-irizpideak; immigrazioaren eta gizarte-talde ahulen esparruan eskola- eta unibertsitate-arrakasta duten kasuak agerian jartzea; ikastetxeek hezkuntza-proiektuan autonomia izatea eta ikasle guztien hezkuntza-arrakastarekiko erantzukizuna izatea; edo eskola, gizarte- eta osasun-hezkuntza eremu gisa.
- Aniztasunarekiko arreta. Hainbat programa batera garatzea dakar: kulturartekotasuna sustatzea, hezkuntza berariaz indartzea, curriculum-aniztasunaren bidez ikaskuntza eta errendimendua hobetzea, eta eskolatze osagarria.
- Gizarte-kohesioa eta elkartasuna. Ardatz horren barruan, honako jarduera hauek nabarmendu behar dira: hirugarren sektorearekin lankidetzan aritzea elkartasuneko hezkuntza-politikan, bai eta Lanbide Heziketako eta euskal unibertsitate-sistemako zentroetan berrikuntza aplikatuko proiektuetarako ere; Lanbide Heziketako Euskadi Solidarioa Plataformatik abiatutako ekimenak; Teknologia Humanizatu barne hartzen duten programak; ikaskuntza-metodologiak bultzatzea, ikaskuntza-premien aniztasunari arreta berezia emanda; espazioen irisgarritasuna; enplegarritasuna eta berdintasuna sustatzea gizarteratzeko eta laneratzeko zailtasunak dituzten kolektiboentzat. ibilbide espezifikoak eta/edo egokituak dituzten Lanbide Heziketako zikloak eskainiz, edo gizarteratzeko espezializazio-erlo berriak bultzatuz Tknikan.

•Helburuak

- Aukera-berdintasuna duen kalitatezko hezkuntzan sakontzea, guztiontzat bidezkoa eta zuzena den hezkuntzan.
- Gizarte-espazio partekatuak eraikitzen laguntzea, guztiek bizitzeko eta ikasteko aukera izan dezaten, denentzat baliagarriak, baina ezinbestekoak ikasle ahulenen bizitzarako.
- Gizarte kohesionatuagoa, solidarioagoa eta iraunkorragoa bermatuko duen hezkuntza-eredu batean aurrera egitea.
- Euskal hezkuntza-sistemaren irakatsi eta ikasteko estrategian edo ereduan aldaketak sustatzea (Eraldaketarako hezkuntza) eta gazteen artean gaitasun eraldatzaile horiek sustatuko dituzten metodologia aktiboak bultzatzea.
- Kanpoko dimentsioa: Malawiko Connect My School proiektuaren esparruan, gizarte-kohesioa eta elkartasuna sustatuko dira, lehen eta bigarren hezkuntzako eskolen arteko trukaketaren bidez, inklusioa, teknologia berriak eta eguzki-energia landuz errefuxiatuen eremu bateko eskolekin eta Malawiko harrera-komunitateekin.

•Irizpideak

- Hezkuntza inklusiboaren kontzeptua faktore anitzeko deskribapen batetik abiatzen da, ezin da laburbiltzen duen dimentsio bakar batetik hartu, baizik eta guztiontzako ikuspegi berri batean oinarritu behar da, ahalik eta garapen pertsonal handiena lortzeko.
- Euskal hezkuntza-sistemak baliabideak mobilizatu, espazioak sortu, neurriak hartu eta akordioak lortu behar ditu ikasle guztien hezkuntza-premiei kalitatez eta ekitatez erantzuteko, ikasle guztiek ahalik eta gehien gara ditzaten beren gaitasun pertsonalak, ikasleen oinarrizko gaitasunak lortzera bideratuta eta gainerako hezkuntza-etapetan.
- Ikasgeletan esku hartzeko estrategiak ezarri behar dira, eta entseatzeko eta hainbat gaitasun garatzeko espazioak sustatu behar dira. Estrategia horien erabilerak emaitza hobekak emango ditu, esku-hartzea zenbat eta goizagoa izan.

•**Egutegia**

·Hezkuntzaren auzolana-Guztionezako hezkuntza proiektua 2030erako eraldaketa-prozesu gisa proiektatzen da. Lehen fasean, Legegintzaldi honetara proiektatuko da, hiru etaparekin:

-Proiektua idaztea eta egitea 2021. urtean zehar.

-Garapena eta ezarpena 2022-2024.

-Bitarteko ebaluazioa eta jarraipena 2023rako.

·Denboraren erdian tarteko ebaluazioa egitea aurreikusten da, bai eta jarduketak egokitzea eta ekimenak berriz diseinatzea ere.

•**Sail arduradunak**

·Hezkuntza Sailburuordetza.

·Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia. Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila.

3. fitxa. Energia Ekiola + Klima Ondarea proiektua

·Klima-aldaketa indartzea: (a) ekosistemak eta biodibertsitatea kontserbatzea, leheneratzea eta (b) deskarbonizazioa eta energia berriztagarriak.

2. ardatza. **Planeta. Ekologia**

•Proiektuaren deskribapena

Energia-Ekiola + Klima-Ondarea proiektuak bi ekimen ditu:

-Energia-Ekiola. Herritarrek energia berriztagarriak sortzen eta kudeatzen parte hartzea ahalbidetzen duen ekimena, udalerrietako eta eskualdeetako eguzki-parkeen bidez. Sorkuntza berriztagarriko herritarren kooperatibak sustatuko dira. EEEn eta Mondragon taldeko KREAN ingeniari-tzaren arteko lankidetzak publiko-pribatuaren emaitza da.

-Klima-Ondarea. Baliabide naturalen erabilera iraunkorra eta zerbitzu ekosistemikoen hobekuntza bermatzera bideratuta dago. Natura-ondarearen balioa nabarmentzeko prozesu bat da, herritarrek ezagutu eta gozatu ahal izan dezaten. Bi jarduera-eremu ezartzen ditu: TXINGUDI Badia eta Urdaibaiko Biosferaren Erreserba.

•Helburuak

-Ekiola-Energia Ekimena:

- Energia berriztagarrien kuota Euskadiko energiaren azken kontsumoaren %20 izan dadin laguntzea, Gobernu Programaren herrialdearen helburua.
- Euskadin energia aldatzeko Europako Estrategia eraginkorra izatea, herritarrek energia berriztagarriak sortzen eta kudeatzen parte hartuz.
- Energia elektriko fotovoltaikoa sortzeko kooperatibak eratzea, tokiko administrazioekin batera. 2021ean Lurralde bakoitzean proiektu pilotu batekin hasia.
- Kanpoko dimentsioa: eLankidetzak energia berriztagarrien kooperatibak sustatzeko esperientziak bultzatuko ditu Indian eta Afrikan, besteak beste, Barefoot Collegeren bidez.

-Klima-Ondarea Ekimena:

- Trantsizio ekologikoari laguntzea, paduretako, estuarioetako eta kostaldeko uretako ekosistemak eta biodibertsitatea babestuz eta berreskuratuz; ur-masetan eta eremu babestuetan ingurumen-helburuak lortzea; klima-aldaketaren ondorioetara egokitzea; eta gure hustutegi naturalen gaitasuna hobetzea, bereziki karbono urdina, lurraldea erresilientzia handiagoz hornituz.
- Lurralde- eta gizarte-kohesioari laguntzea; muturreko fenomenoaren aurrean arriskua kudeatzeko sistema naturalen gaitasuna hobetzea; ingurumen-baldintza, bizi-kalitate eta paisaia-balio hobekuntza dituzten herritarrei mesede egitea; eta ekosistemen zerbitzuei buruzko prestakuntza eta sentsibilizazioa sustatzea gure gizartean.
- Ingurumenaren degradazioaren eta *egoera ekologiko eskasa* eragiten duten aldaketa morfologikoetan esku hartzea, hezeguneetan, paduretan, estuarioetan eta kostaldeko uretan zeharkako eta luzetarako konektibitatea murriztu baitute.

•Irizpideak

-Ekiola-Energia Ekimena:

- Energiaren kudeaketan lankidetzak publiko-pribatua eta herritarren parte-hartzea uztartuko dituen gobernantza garatzea, desberdintasunak murrizten aurrera eginez.
- Gardentasuna eta komunikazioa sustatzea proiektuen artikulazioari buruz, gero erabakiak hartzeko prozesuan parte hartzea errazteko.
- Euskadi Europako energia-klima eraldaketarekin eta eraldaketa digitalarekin lerrokatzea, bai eta

EBko Green Deal garapenarekin ere.

·Garapen iraunkorra eta energia berriztagarria garbi sortzeko tokiko teknologiaren erabilera konbinatzea, enplegua eta hazkunde ekonomikoa sortzen lagunduz.

-Klima-Ondarea Ekimena:

·Txingudiko Badiaren inguruko naturguneen lotura lehengoratzeko eta hobetzeko Gida Plana bultzatzea.

·Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren berreskuratze-, eraldatze- eta erresilientzia-plana egitea, eta, horretarako, Jarduera sozioekonomikoen egokitzapen eta garapenerako egitaraua garatzea eta EKZP berritzea.

·Ekosistemak leheneratzeko lehentasunak eta habitat naturalen eta basa-espezieen kontserbazio-adierazleak ezartzeko gidalerroak definitzea.

•Egutegia

-Ekiola-Energia Ekimena:

·2021eko martxoa-2021eko abendua: Lurralde bakoitzean proiektu pilotuak hasia.

·2021eko iraila: Ekiolak 2021-2024 aldirako aurreikusitako jarduketa-plana.

·Ekiola proiektua Legegintzaldi osoan proiektatuko da. Programen emaitzen urteko balantzea egingo da, bai eta 2024ko azken ebaluazioa ere.

-Klima-Ondarea Ekimena:

·Txingudi:

—2021ean, San Lorentzoko urmaela handitzeko eta badiaren inguruko naturguneen konektibitatea hobetzeko obra hasi zen; 2022an, Pierre Loti pasealekuko espazioa herritarrentzat berreskuratzea; eta 2024an, Iru Kanale eta Santiagoaurre uharteetako ingurumena berreskuratze lanak hasia.

·Urdaibaiko Biosferaren Erreserba:

—2021ean: Iberdrolarekin hitzarmena, erreserban sare elektrikoaren azpiegitura hobetzeko. Oinezkoentzako ibilbideak gaitzeko obrak hasiko dira (EBk bermatutako azpiegitura, klima-alaketara egokitzeko proiektu gisa); 2022an, Muruetako Teilaginaren triangeluaren eremuko ingurumena lehengoratzeko; eta 2023an, Biodibertsitatea berreskuratzea Erreserbako baso-ekosistemetan; Gautegiz Arteagako padurak leheneratzeko obrak, bai eta konektibitatea hobetzea, padura naturalizatzea, espezie inbaditzaileak desagerraraztea eta lurraldearen erresilientzia handitzea ere.

•Sail arduradunak

·Proiektuaren lidergoa Ekonomiaren Garapen, Iraunkortasun eta Ingurumen Sailari dagokio, baina koordinazioa Energiaren Euskal Erakundeak (Energia-Ekiola) eta Natura Ondarearen eta Klima Alaketaren Zuzendaritzak (Klima-Ondarea) egingo dute.

<p>4. fitxa. Opengela proiektua</p>	<p>·Ekosistema berde eta inklusiboko hiria, mugikortasuna eta hirigintza sustatzea.</p>	<p>2. ardatza. Planeta. Ekologia</p>
<p>•Proiektuaren deskribapena</p>		
<p>Opengela proiektuak bost auzotako eremu kaltetuenak berreskuratzeko esku-hartze integrala du helburu: Otxarkoaga (Bilbo), Txonta (Eibar), Aramotz (Durango), Basaundi (Lasarte-Oria) eta Pasaia. Jarduketa hau 2026ra arte garatuko da hasiera batean. Hala ere, 2050erako Euskadi osoko auzo eta hiriguneetara hedatzen jarraitzea aurreikusi da.</p>		
<p>Parke eraikiaren eta hiri-espazioen baldintzak hobetzea aurreikusten du, eta osasunean, enpleguan, jarduera ekonomikoan, mugikortasunean, baliabide naturalen kudeaketan eta hurbiltasuneko zuzkiduretan eragina duten gizarte-neurriak jasotzen ditu, herritar guztiarentzako finantzaketa egoki eta irisgarriaren bidez. Kudeaketa-ereduak berroneratze-prozesuetan laguntzea aurreikusten du, hiri-eremuen arteko diferentzi eta desberdintasunak murrizteko.</p>		
<p>Proiektu hau hedatzeko ekintza-planaren helburua zaugarritasun-baldintzak leheneratzea da, hiri-be-reizketa murriztuz eta gizarte-kohesioa hobetuz. Susperraldi ekonomiko jasangarri, uniforme eta inklu-siboko prozesuak bultzatzen ditu, Bultzatu 2050 Euskadiko Hiri Agenda ezartzearen barruan.</p>		
<p>•Helburuak</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ·Hirien urrakortasun- eta bereizketa-baldintzak berrikustea. ·2050erako EAEko parke eraikia, bizitegikoa eta hirugarren sektorekoa deskarbonizatzea bultzatzea. ·Irisgarritasun unibertsala lortzea eraikitako parkean (Bizitegitarako eta Hirugarren sektorerako). ·Bizitegi-parke eraikiaren bizigarritasun-baldintzak hobetzea. ·Pertsona ahulen enplegarritasuna eta gizarteratzea sustatzea. ·Tokiko saltokietako produktuen egituraketa, merkaturatzea eta banaketa babestea. ·Kanpoko dimentsioa: eLankidetzak lankidetzak teknikoak sustatuko du Opengela sustatzen duten erakundeen eta Habanako Historialariaren Bulegoaren artean. 		
<p>•Irizpideak</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ·Ekimen hau EAEko hiri-eremu kalteberen eraldaketa integralean txertatzea. ·Proiektua garatzea, gizartearen, erakundeen arteko eta publikoaren eta pribatuaren arteko lankidetzaren bidez. ·Estrategia hau 2050erako proiektatzea, trantsizio ekonomiko, sozial, ingurumeneko eta teknologiko testuinguru batean hirirako eskubidearen baldintzak bermatzeko. 		
<p>•Egutegia</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ·Opengela proiektua legegintzaldi osoan proiektatuko da. Programen emaitzen urteko balantzea egingo da, bai eta amaierako ebaluazioa ere 2024an. Hori guztia erreferentzia hauetan oinarrituko da: <ul style="list-style-type: none"> -Opengela erakunde kudeatzailea eraketa 2021ean. -Otxarkoagako (Bilbo) 240 etxebizitzetan eta Txontako (Eibar) 200 etxebizitzetan esku hartzea, 2022an amaitzea aurreikusita. -Aramotzeko (Durango) 190 etxebizitzetan esku hartzea, Basaundin (Lasarte-Oria) 180 etxebizitzetan, eta 2023an amaitzea aurreikusten da. -Pasaian esku hartzea; 2021ean hasia aurreikusten da, eta 2025ean amaitzea. -Proiektua Euskadiko 24 udalerritako 47 eremutara hedatzea 2021-2026 aldirian, Euskadi Next bidez jasotako baliabide ekonomikoaren arabera. EAEko gainerako lekuetan ezartzea, 2050erako aurrekontu-erabilgarritasunaren arabera. -Opengela erakunde kudeatzailea 2021ean eratzea. 		

•**Sail arduradunak**

- Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila.
- Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia. Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila.

<p>5. fitxa. Osasun globala proiektua</p>	<p>·Osasun publikoa partekatzea, ondasun komuna, tokikoa eta globala den aldetik, pertsona guztiengana iritsi dadin.</p>	<p>3. ardatza. Oparotasuna. Elkartasuna</p>
--	--	--

•Proiektuaren deskribapena

Osasun Sailaren, Osakidetzaren eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren arteko lankidetzaren hitzarmen baten honen bidez, proiektu honen helburua da lankidetzan aritzeko ekimenak bultzatzea osasunaren esparruan, giza garapen jasagarria bermatu ahal izateko, garapenerako politiken koherentzia sustatuz. Bere ardatz nagusiak hauek dira:

- Euskadin emandako osasun-laguntza (tratamendu espezifiko oso espezializatuak, osasun-laguntza-aren aldi baterako estaldura harrera- eta elkartasun-programen esparruan, etab.).
- Nazioarteko larrialdi humanitarioei erantzutea, 2020an COVIDaren inguruan Perun izandako elkartasun-esperientzia erreferentziatzat hartuta.
- Hegoaldeko herrialde pobretuetako osasun-langileen prestakuntza.
- Osasun-langileak lankidetzan prestatzea.
- Euskal osasun-langileen parte-hartzea lankidetzaren proiektuetan.
- Txertaketa globalaren prozesuarekiko konpromisoa eta inplikazioa.

•Helburuak

Osasun Saila-Osakidetzaren eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren artean osasun-lankidetzaren arloan ildo estrategiko bateratuak ezartzea da proiektu honen helburua da, Hegoaldeko herrialde pobretuetako biztanleen beharrei erantzun eta osasun-estaldura unibertsala lortzen lagunduko duten lankidetzaren teknikoak ekimenak, ekintzak, proiektuak eta programak gauzatzeko.

Osasun-zerbitzu gutxi dituzten herrialdeen zerbitzura jartzea giza baliabideak eta/edo baliabide pertsonalak, COVIDaren aurkako borrokan erabil daitezkeenak, bai prebentzioaren ikuspegitik –arreta berezia jarrita txertoetan–, bai diagnostikoaren edo tratamenduaren ikuspegitik, pandemiak herrialde pobretuetako herritarren osasunean eta ongizatean dituen ondorioak minimizatuz.

•Irizpideak

- Proiektu honetan jasotako ekimenei elkarlanean ekingo diete Osasun Saila-Osakidetzaren eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren artean, hura diseinatu, gauzatu eta ebaluatzeko.
- Jarraipen-batzorde bat eratuko da, jarduera-ildoetan aurreikusitako jardueren gauzatzeko, koordinazioa eta ebaluazioa bermatzeko.
- GKEak, hirugarren sektore sozialeko osasunaren esparruan espezializatutako erakundeak eta beste Sail edo erakunde publiko batzuk sartu ahal izango dira ekimen horietan.
- Proiektu honen barruan garatzen diren esperientziak eta ekimenak elkarrekotasun- eta truke-filosofia barruan sartuko dira, jarduera horiek egin daitezkeen herrialdeekin edo eskualdeekin.

•Egutegia

- 2021eko bigarren seihilekoan lankidetzaren hitzarmen bidez ezarri eta jarraipen-batzordea eratuko da.
- Urtero ekimen, proiektu edo programa bat jarriko da martxan gutxienez, ezarritako helburuen eta irizpideen arabera.

•Sail arduradunak

- Osasun Saila-Osakidetzaren.
- Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia. Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila.

<p>6. fitxa. Basque Ecodesign Center proiektua</p>	<p>·Iraunkortasun- eta erantzunkidetasun-oinarriak ezartzea eta garatzea ekonomian eta enpresan.</p>	<p>3. ardatza. Oparotasuna. Elkartasuna</p>
<p>•Proiektuaren deskribapena</p>		
<p>Basque Ecodesign Centerrek metodologiaren Pilotajea eta proiektu berritzaileen garapena ditu ardatz. Horretarako, ETEak eta tokiko hornidura-kateak sartzan ditu, Euskadiko industria-ehunean ekonomia zirkularra hedatzeko Euskadiren lehentasunei erantzuteko, ikuspegi bikoitzarekin: lehiakortasuna hobetzea eta ingurumen-inpaktuak prebenitzea (13, Klimaren aldeko ekintza). Lankidetzak publiko-pribatua da, eta Eusko Jaurlaritzaren, Euskadiko enpresa handien eta ekonomia zirkularra sustatzeko Euskadiko klusterren (ODC) bederatzi erakunde dinamizatzaileen arteko 4 urteko lankidetzak-akordio bidez gauzatzen da (17 aliantza helburuak lortzeko).</p>		
<p>•Helburuak</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ·Ekonomia zirkularren arloko ezagutza sortzea Euskadiko Ekonomia Zirkularren Estrategian ezarritako lehentasuneko eremuetan. (12, Ekoizpen eta kontsumo arduratsua). ·Sortutako ezagutza euskal industria-ehunera transferitzea (9, Industria, berrikuntza eta azpiegitura) eta balio-kateak ekonomia zirkularra baterantz bultzatzea. ·Enpresa bazkideek tokiko eta nazioarteko lehiakortasun-posizionamendua hobetzea ekonomia zirkularren bidez. (8, Lan duina eta hazkunde ekonomikoa). ·Ekonomia zirkularreko profesionalen prestakuntza osatzea. (4, kalitate-hezkuntza). ·Erreferentzia izatea Europar Batasunean, industrian ekonomia zirkularra hedatzeko eskualde arreratu gisa. ·Kanpo-dimentsioa: Ekonomia zirkularren eta horrek komunitateetan duen eraginaren inguruko elkartrukea eta hausnarketa sustatuko ditu eLankidetzak, kontinente desberdinetan garatutako ekonomia zirkularreko esperientzia zehatzekin harremanetan jarritz. 		
<p>•Irizpideak</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ·2021ean, enpresa bazkideek 25 proiektu berri gara zituzten sustatzea, antolaketa-mailan produktuen bizi-zikloa, ekodiseinua eta ingurumen-adierazleak aztertzeke gaitan. ·2021ean, halaber, erakunde eta produktuetako ekonomia zirkularreko metriken nazioarteko estandarrekin lotutako lau proiektu metodologiko garatzea, eta horiek aplikatzeko hiru gida argitaratzea. ·2022tik aurrera, urtean 30 proiektu indibidual inguru lortzea, gutxienez hiru proiekturen kontzeptualizazioa barne, EkoGarapenaren laguntza-ildo bidez ondoren hedatzeko. 		
<p>•Egutegia</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ·2021eko 1. lauhilekoa: <ul style="list-style-type: none"> -2021-2025 akordioaren definizio teknikoa. -2021eko Behin-behineko Kudeaketa Plana onartzea, proiektuetan parte hartzeke interesa agertu duten enpresa bazkideekin. ·2021eko 2. lauhilekoa: <ul style="list-style-type: none"> -Akordio berria sinatzea eta aurkeztea inplikaturako enprekin eta klusterren antolakunde dinamizatzaileekin. -Enpresa bazkideek aplikaturako ingurumen-aztarna korporatiboaren gidariburu metodologikoaren bertsio eguneratua argitaratzea. ·2021eko 3. lauhilekoa: <ul style="list-style-type: none"> -Erakundeetan ekonomia zirkularren adierazleak integratzeko gida argitaratzea. -Enpresa bazkide handietako eresketa-sailekin garatutako eresketa pribatu berdearen pilotuaren emaitzak aurkeztea. 		

-2021eko Behin-behineko Kudeaketa Planaren proiektuak ixtea.

·Basque Ecodesign Center proiektua Legegintzaldi osoan proiektatuko da. Programen emaitzen urteko balantzea egingo da, bai eta 2024ko azken ebaluazioa ere.

•**Sail arduradunak**

·Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumen Saila.

·Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia. Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila.

7. fitxa. The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace proiektua (Indarkeria prebentzeko eta bakea babesteko euskal kasuaren ikaskuntzak)

·Giza duintasunaren errespetuan oinarritutako mundu baketsu bat lortzen laguntzea, bizikidetzaren bidezko eta inklusibo baterako.

4. ardatza. **Bakea.**
Giza Eskubideak

•Proiektuaren deskribapena

Proiektu honen ardatz nagusia indarkeriaren prebentzioaren eta bakearen babesaren arloan euskal kasutik atera daitezkeen esperientzia eta ikaskuntza nagusiak eskaintzen dituen ponentzia bat egitea eta nazioartean zabaltzea da, beste gatazka- eta indarkeria-testuinguru batzuetan kontrastatzeko.

•Helburuak

- Bakearen, bizikidetzaren, elkartasunaren eta giza eskubideen aldeko nazioarteko ahaleginetan parte hartzea, baita horien sinergia sustatzea eta giza eskubideen aldeko nazioarteko erakundekin modu egonkorrean lankidetzan aritzea ere.
- Bakea eta bizikidetzaren eraikitzearen prozesuei euskal ekarpena egitea, nazioarteko kontzertuan bizikidetzaren politiken euskal eredu partekatuz.
- Giza eskubideen aldeko nazioarteko deialdietan, programetan eta kanpainen parte hartzea, Basque Country bakearen eta giza eskubideen aldeko konpromisoari lotuz.
- Kanpoko dimentsioa: eLankidetzak, Auzo(lan)kide Bakean eremuan, bakegintzaren eta lankidetzaren eremuko euskal aktoreen eta Kolonbiako eta Kongoko Errepublikako Demokratikoko aktoreen arteko hausnarketa sustatuko du, bakea eraikitzearen inguruko esperientziak eta ikaskuntzak partekatuz.

•Irizpideak

- Ekimen hau Nazioartean Bakeari Ekarpena egiteko Euskal Programa batean txertatzen da, eta honako jarduera-ardatz hauek garatzea aurreikusten du:
  - txostena nazioartean zabaltzea.
  - nazioartean bakea lortzen laguntzeko euskal foro bat sortzea.
  - nazioarteko adituen sare bat antolatzea, urteroko topaketa batekin.
  - kasu-azterketak egitea.
  - jarduera osagarriak garatzea.
- Proiektu hau Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiarekin koordinatuta eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailaren lankidetzarekin garatuko da.

•Egutegia

- Txostenaren eta Programaren aurkezpena: 2022ko lehen seihilekoa.
- Euskal Ekarpen Programaren garapena: 2022-2023-2024.
- The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace proiektua Legegintzaldi osoan proiektatuko da. 2022tik aurrera, programen emaitzen urteko balantzea egingo da, bai eta 2024ko azken ebaluazioa ere.

•Sail arduradunak

- Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia. Lehendakaritza.
- Lankidetzan: Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusia (Lehendakaritza) eta Giza Eskubide, Memoria eta Lankidetzaren Sailburuordetza (Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politiketako Saila).

II. eranskina

**Gobernu Programaren
konpromisoen ikuspegi orokorra,
2030 Agendaren GIHei dagokienez**

Gobernu Programaren konpromisoen ikuspegi orokorra, 2030 Agendaren GIHei dagokienez

---

Zazpi trakzio-konpromisoek eta zazpi proiektu adierazgarriek Eusko Jaurlaritzaren identifikazio globalaren panel adierazgarri bat osatzen dute, 2030 Agenda eraldatzeko bokazioarekin. Hala ere, konpromisoen eta proiektuen panel horretan ez da amaitzen Eusko Jaurlaritzak GIHein duen loturaren deskribapena, aurkeztu besterik ez du egiten.

Konpromiso orokor horren isla onena XII. Legegintzaldiari dagokion 2020-2024 Gobernu Programan jasota dago. Programaren izenburua "Euskadi martxan" da. Edukiak hiru printzipio, lau ardatz, 10 herri helburu, 25 jarduketa arlo eta 150 konpromiso ditu.

Bigarren eranskin honetan Gobernu Programak 17 GIHein dituen 150 konpromisoen zerrenda eskaintzen da. Konpromisoak beren ardatzen eta jarduketa arloen arabera egituratuta daude. Horrela, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarekiko duen inplikazioaren ikuspegi orokorra lortzen da.

150 konpromiso horietatik, jarduketa zehatzak sortu dira, 698 ekimen guztira. Aurreikuspen horiei buruzko informazio gehigarri hori eskuragarri dago Gobernu Programaren dokumentuan. Hemen eskura daiteke: euskadi.eus/gobernuprograma.

I. ARDATZA. Oparotasuna. Enplegua eta susperraldi ekonomikoa			
Konpromisoak		Sail arduraduna	GIH
1. jarduketa-arloa. Lehentasun bat: Enplegua			
1	Susperraldi Ekonomikorako eta Enplegurako Sail arteko Esparru-programa.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
2	Susperraldi Ekonomikorako eta Enplegurako Esparru-programarekin lerrokatutako Enpleguko Plan Estrategiko bat onestea.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
3	Enplegu-sistema integrala eta suspertzailea, Lanbide ardatz egituratzailea delarik.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
4	Enpleguaren kalitatearen hobekuntza.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
5	Mikro ekintzaitzaren sustapena eta autonomoak eta mikro ETEak babestea.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
6	Gizarte-ekonomiaren papera indartzea.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
7	Zailtasun handiagoak dituzten langabeen laneratzea sustatzea eta enpleguarekiko sarbidea hobetzea.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
8	Gizarte-elkarrizketan sakontzea eta euskal enpresan eredu parte-hartzaile inklusibo bat sustatzea.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
9	Lan-iruzurraren aurka borrokatzea eta laneko ikuskatzaitza indartzea.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
10	Lan-osasuna eta prebentzioa.	Lana eta enplegua	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
11	Bazterkeriaren aurkako diru-sarrerak bermatzeko sistema garatzea eta hobetzea.	Lana eta enplegua	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
12	2022-2025 Gizarteratzeko V. Euskal Plana onestea.	Lana eta enplegua	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
2. jarduketa-arloa. Industria eta Nazioartekotzea			
13	Industria garatzeko eta nazioartekotzeko Plan Estrategikoa.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
14	Euskadin errotutako 4.0 Industria eta adimen artifizialaren garapena.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

15	Enpresa txiki eta ertainak babestea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
16	Enpresa-azpiegiturak eta lurzoru industrialak.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
17	Lehentasunezko jarduketa-guneak eta zailtasunak dituzten enpresak.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
18	Euskal enpresen nazioartekotzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
3. jarduketa-arloa. Ikerketa eta Berrikuntza			
19	Espezializazio adimenduna eta Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategiko berria 2030eko horizontearekin.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	3. GIH, 9. GIH, 8. GIH, 11. GIH
20	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistemaren emaitzak eta bikiatasuna hobetzea.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
21	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskal Sistema nazioartekotzea.	Lehendakaritza (Sail artekoa)	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
22	Ikerketaren eta berrikuntzaren eremuko inbertsioak handitzea.	Ekonomia eta Ogasuna (Sail artekoa)	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
23	I+G proiektu estrategikoak, erosketa publiko berritzailea eta zibersegurtasun industrialak indartzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena (Sail artekoa)	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
24	Berrikuntza indartzea enpresa txiki eta ertainetan.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena (Sail artekoa)	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
25	Talentu teknologikoa garatzea eta erakartzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena (Sail artekoa)	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
26	Ekintzailtza berritzailea babestea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
4. jarduketa-arloa. Elikadura eta Landa- eta Kostalde-Garapena			
27	Tokiko elikadura ekologiko, jasangarri eta osasuntsuagoa sustatzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	2. GIH, 9. GIH, 12. GIH, 13. GIH, 15. GIH

28	Arrantza-baliabideen kudeaketa jasangarria lortzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	2. GIH, 9. GIH, 12. GIH, 13. GIH, 14. GIH, 15. GIH
29	Portuen kudeaketa eta euskal landa-eta kostalde- espazioa zaintzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	13. GIH, 14. GIH, 15. GIH
30	Euskal nekazaritzako elikagaien sektorea indartzea, ekintzaitzaren, berrikuntzaren eta klima-aldaketaren erreferente gisa.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	2. GIH, 9. GIH, 12. GIH, 13. GIH, 14. GIH, 15. GIH
31	Euskadi Europako hegoaldeko bioekonomiaren interesgunea bihurtzea.	Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena	9. GIH, 12. GIH, 13. GIH, 14. GIH, 15. GIH,
5. jarduketa-arloa. Azpiegitura eta Garraio Jasangarriak			
32	Mugikortasun jasangarria.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GIH, 11. GIH, 13. GIH
33	Euskadi Europako korridore atlantikoaren "kate- maila giltzarria".	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GIH, 11. GIH, 13. GIH
34	Trenbide-inbertsioak lehenestea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GIH, 11. GIH, 13. GIH
35	Garraio-azpiegituren Euskadirako transferentziak osatzea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	9. GIH, 11. GIH, 16. GIH
6. jarduketa-arloa. Hiri-Agenda, Etxebizitza eta Hiri-Berroneratzea			
36	Euskadi Bultzatu 2050 Hiri-agenda hedatzea eta ezartzea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK
37	15 urterako etxebizitzaren aldeko gizarte-itun berria lortzea eta legegintzaldiko Etxebizitza Plan Zuzentzaile berria onestea.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK
38	Berariazko etxebizitzarako sarbide-ekintzak gazteentzat.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	1. GIH. POBREZIA DESAGERTARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
39	Birgaitzea, hiri-berroneratzea eta etxebizitza- berrikuntza sustatzea, irisgarritasuna, energia- eraginkortasuna eta eraikuntza jasangarria hobetuz.	Lurralde-plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

7. jarduketa-arloa. Turismo Jasangarria eta Bikaintasunekoak			
40	Turismo Jasangarrirako Euskal Estrategia berria onestea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	8. GIH. LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA / 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
41	Euskadi - Basque Country norako turistikoko seguruia, jasangarria eta arduratsua.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA / 11. GIH. HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK
42	Euskadi - Basque Country bikaintasuneko norako turistikoa.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
43	Euskadi - Basque Country norako turistikoko adimenduna.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
44	Euskadi - Basque Country norako turistikoko lehiakorra.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
8. jarduketa-arloa. Merkataritza eta Ostalaritza			
45	2030 Merkataritza eta Ostalaritza Estrategia eta 2021-2025 Merkataritza eta Ostalaritza Plana onestea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
46	Merkataritzaren eta ostalaritzaren lehiakortasuna hobetzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
47	Tokiko merkataritza eta ostalaritza sustatzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
48	Erakunde arteko gobernantzan sakontzea eta aliantzak indartzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
9. jarduketa-arloa. Kontsumitzailea			
49	Kontsumobide egokitzea kontsumo-eta ordainketa-modu berrietara, kontsumitzaileen informazioa eta prestatutza indartuz.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GIH. EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
50	Enpreetan kontsumitzaileen eta erabiltzaileen eskubideekiko errespetuzko jokabideak sustatzea.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GIH. EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

51	Bikaintasunerantz lan egitea kontsumo-gatazken ebazpenean.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GIH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK / 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
52	Lankidetzeta- eta elkarlan-sareak hobetzea kontsumo-politiketan.	Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	12. GIH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK / 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

II. ARDATZA. Pertsonak.			
<i>Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte eta kultura-politikak, bizikidetzeta eta giza eskubideak</i>			
10. jarduketa-arloa. Hezkuntza-Sistema			
10.1 Haur, Lehen eta Bigarren Hezkuntza			
53	Bidezko kalitatezko hezkuntza-sistema indartzea, euskal eskola publikoaren funtsezko izaera aitortuz.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
54	Eleaniztasunean aurrera egitea, euskara hartuz ardatz nagusitzat.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
55	Bikaintasunerantz aurrera egiten duen eskola inklusiboa, zuzena eta berritzailea lortzea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
56	Autonomia gehiago ematea zentro publikoei eta irakasleen papera indartzea eraldaketaren eragile nagusi gisa.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
10.2 Lanbide Heziketa			
57	Euskal Lanbide-heziketaren gaitasunak hobetzea, errendimendu altuko prestakuntza baten bidez.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
58	Etengabeko ikaskuntza sustatzea lanbide-heziketaren bidez, guztiontzat irisgarria den irakaskuntzen eskaintza malguago eta bateratua baten bidez.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
59	Garapen jasangarrirako helburuekin lerrokatutako lanbide-heziketa inklusibo baten aldeko apustua egitea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
60	Talentua, emakumearen laneratzea eta enpresa berriak sortzeko bultzada sustatzea lanbide-heziketaren ingurunean.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

61	Etorkizunari aurrea hartzen dion lanbide-heziketa baterantz aurrera egitea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
62	Euskal lanbide-heziketaren nazioarteko proiektzioa indartzea eta loturak eta transferentziak estutzea unibertsitatearekin eta alderantziz.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
63	4. Iraultza Industrialak planteatutako erronkei erantzuten dien Lanbide-heziketako Euskal Plan berri bat onestea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
10.3 Unibertsitatea eta Ikerketa			
64	Euskal unibertsitate-ekosistema indartzea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
65	Euskal unibertsitate-sistemaren plangintza eta kudeaketa estrategikorako tresna den unibertsitate-sistemaren plan berri bat onestea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
66	Zuzentasuna, berdintasuna eta euskara sustatzea euskal unibertsitate-ekosisteman.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
67	Unibertsitatea+Enpresa Estrategia, unibertsitateko prestakuntza duala eta LH+unibertsitatea prestakuntza indartzea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
68	Politika zientifikoan eta bikaintasuneko ikerketan sakontzea eta Europarekin zein Euskadiko RIS3 Espezializazio Adimendunaren Estrategiarekin lerrokatzea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
69	Ospeko zientzilarien eta ikertzaileen garapena eta erakarpema handitzea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
70	Euskal unibertsitate-ekosistemaren nazioartekotzean aurrera egitea.	Hezkuntza	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
11. Jarduketa-arloa. Osasuna			
71	Lehen mailako arreta indartzea laguntza- integrazioan aurreratuz.	Osasuna	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA
72	Osasun-instalazio eta ekipamenduak modernizatzea eta egokitzea.	Osasuna	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA

73	Osasun-ikerketako berezko ekosistema bat garatzea eta osasun-eremuarekin lotutako enpresa-multzoa bultzatzea.	Osasuna	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
74	Langileen kopurua handitzea, horiek berritzea eta finkatzea eta osasun-profesionalen prestakuntza eta aitorpena hobetzea.	Osasuna	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 8. GIH LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
75	Pertsonen zerbitzura dagoen desberdinkeriarik gabeko osasun hurbilagoa.	Osasuna	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA

12. jarduketa-arloa. Gizarte-Politikak eta Gazteria

12.1 Gizarteratzea. Gizarte-Zerbitzuen eta Zerbitzu Soziosanitarioen Euskal Sistema

76	Bazterkeria-arriskuko egoeran dauden pertsonen arreta emateko lurralde-sareen finkapena babestea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
77	Zaugarritasun eta babesgabetasun bereziko egoerei arreta ematea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
78	Gizarte-zerbitzuen euskal sistema garatzea erkidego-ikuspegia kontuan hartuz eta kalitateko, berrikuntzako, zaintzen oreka berriko eta eraginkortasuneko printzipioetan oinarrituz.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
79	Gizarte- eta erkidego-garapena indartzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
80	Gizarte-zerbitzuen berrikuntza, ebaluazioa eta kalitatea sustatzea, emaitza-irizpideekin eta erabilgarritasun publikoko irizpideekin.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

12.2 Adinekoak

81	Bultzada estrategikoa ematea zahartze aktiboari eta adinekoen autonomia pertsonala, parte-hartze soziala eta bizitza osoa eta osasuntsua sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
82	Bakardade-egoeran dauden adinekoak laguntzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
83	Laguntzaren kalitatea bermatzea eta arreta indartzea adinekoen etxeetan zein horien ingurune hurbilean.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

84	Adineko pertsonen zerbitzurako jarduera ekonomikoa eta gizarte-berrikuntza sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
12.3 Familiak eta Haurrak			
85	Seme-alabak dituzten familiak laguntzeko eta jaiotze-tasa sustatzeko estrategia integrala garatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
86	Haurren babeserako, prebentziorako eta promoziorako plan integrala.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
12.4 Migrazioa			
87	Migrazio-egitatearen aurreko harre- ra-, integrazio- eta erantzunkideta- sun-kultura zibikoa sustatzea eta he- datzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
88	Migratzaileak hartzeko estrategia glo- bal bat finkatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
89	Asilo-politikaren euskal eredu bat de- finitu eta sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
90	Zaurgarritasun-egoeran dauden migratzaileentzako babesa, estaldura eta laguntza.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
12.5 Gazteria			
91	Gazteria-politika integrala garatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak (Sail artekoa)	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
92	Gazteen emantzipaziorako estrategia.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak (Sail artekoa)	1. GIH. POBREZIA DESAGERRARAZTEA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
13. jarduketa-arloa. Genero-Berdintasuna			
93	Indarkeria matxista desagerraraztea eta emakumezkoen indarkeriarik gabeko gizarte berdinzale bat eraikitzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GIH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

94	Soldata-arrailaren aurkako txoke-planaren aplikazioa sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GIH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
95	Balio-aldaketa eta emakume eta nesken ahalduntzea ahalbidetzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GIH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
96	Sexu-orientazioaren ondoriozko diskriminazioaren aurkako politikak sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	5. GIH. GENERO-BERDINTASUNA; 10. GIH. DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
14. jarduketa-arloa. Justizia			
97	Sistema judizial modernoa bultzatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
98	Justizia arin, eraginkor eta digitalizatuago baten eraketan aurrera egitea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
99	Pertsonengan zentratutako justizia hurbilagoa eta errestauratiboa sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
15. jarduketa-arloa. Bizikidetzeta eta Giza Eskubideak			
100	Biktimen eskubideak defendatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
101	Terrorismoko eta indarkeriako iraganaren memoria kritikoa sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
102	Espetxe-politika eta presoan birgizartatzea kudeatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
103	Giza eskubideen politikak koordinatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
16. jarduketa-arloa. Garapenerako Lankidetzeta			
104	Euskal herritarren, erakundeen eta eragileen eta gizarte-antolakuntzen artean partekatutako garapenerako lankidetzako politika ireki bat garatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GIH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
105	Garapenerako politiken koherentzia sustatzea gobernuaren politiken eremu orokorrean.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GIH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK

106	Gizarte-eraldaketarako hezkuntza sustatzea.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GIH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
107	Kalitatean, eraginean eta berrikuntzan sakontzea garapenerako lankidetzako politiketan.	Berdintasuna, Justizia eta Gizarte-politikak	10. GIH DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA, 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
17. jarduketa-arloa. Segurtasuna			
108	Pertsonen zerbitzura dagoen segurtasun hurbilagoa eta gardenagoa sustatzea.	Segurtasuna	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK; 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
109	Prebentziozko segurtasuna ezartzea.	Segurtasuna	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK; 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
110	Segurtasun berritzailea ezartzea.	Segurtasuna	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK; 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
111	Segurtasun integrala eta interkonektatua lortzea.	Segurtasuna	11. GIH HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK; 16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
18. Jarduketa-arloa. Kultura, Euskara eta Kirola			
18.1 Kultura			
112	Euskadin sorkuntza eta produkzio kulturalak sustatzea, kulturaren arloko euskal sortzaileak, artistak eta profesionalak babestuz eta horien lan-baldintzen hobekuntzan eta profesionalizazioan sakonduz.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
113	Euskadiko eskaintza kulturala indartzea eta konektatzea, euskal gizartearentzat eta nazioarteko publikoarentzat gero eta erakargarriagoa bihurtuz.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
114	Euskadiko ondare kulturala babestea eta hori nabarmentzea bultzatzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
115	Berrikuntza eta digitalizazioa sustatzea kulturaren.	Kultura eta Hizkuntza-politika	9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
116	Euskararen eta euskal kulturaren nazioarteko presentzia indartzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA

117	EiTBren zerbitzu publikoaren izaera mantentzea eta bermatzea, komunikazio pluralerako eta hizkuntzaren normalizaziorako bitarteko gisa.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA, 9. GIH. INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
18.2 Euskara			
118	Euskararen ezagutza areagotzea eta, batez ere, euskararen erabilera azpimarratzea gizarte- eta kultura-eremuetan, eremu ekonomikoetan, digitaletan eta sektore publikoan.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
119	Hizkuntza-eskubideen erabateko errespeturantz eta normalizatutako hizkuntza-bizikidetzak baterantz aurrera egitea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
120	Erakunde arteko lankidetzak indartzea euskararen lurralde guztietan.	Kultura eta Hizkuntza-politika	4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
18.3 Jarduera fisikoa eta kirola			
121	Jarduera fisikoa eta bizitza-ohitura osasungarriak sustatzea euskal herritarren artean eta Euskadi Europako gizarterik aktiboenen artean kokatzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
122	Jarduera fisikoak eta kirolak berdintasunerako eta gizarteratzeko duten potentziala baliatzea eta euskara sustatzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
123	Euskal kirol-sistema etorkizuneko erronketara egokitzea eta horren antolakuntza hobetzea.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 4. GIH KALITATEZKO HEZKUNTZA
124	Kirolaren potentziala ustiatzea Euskadiren nazioartekotzerako tresna gisa.	Kultura eta Hizkuntza-politika	3. GIH OSASUNA ETA ONGIZATEA, 17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZAK

III. ARDATZA. Planeta. *Bidezko trantsizio energetiko eta klimatikoa*

19. jarduketa-arloa. Energia-Estrategia Berria

125	Energia-eraginkortasuna handitzea autokontsumoa eta banatutako sortuntza sustatuz.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GIH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9. GIH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
-----	--	--	---

126	Iturri berriztagarrien erabilera areagotzea energiaren azken kontsumoan.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GIH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GIH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
127	Ikerketa energetikoko euskal estrategian sakontzea, enpresa-egitura eta enplegua berpizteko palanka gisa.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GIH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GIH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
128	Bidezko energia-trantsizioa bermatzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	7. GIH ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSATZAILEA, 9.GIH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
20. jarduketa-arloa. Klimaren eta Ekonomia Zirkularraren Aldeko Ekintza			
20.1 Klimaren aldeko Ekintza			
129	Irmoki egitea aurrera karbonoan baxua den ekonomia baterantz, enplegua sortzeko eta garapen industrial zein teknologikorako abagune gisa.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	9.GIH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA, 13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
130	Klima-gobernantzako eredu berri bat sustatzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
20.2 Ekonomia zirkularra			
131	Enplegu berdea eta berrikuntza sustatzea ekonomia zirkularraren eremuan.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	8. GIH LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA, 9. GIH INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA ETA 12. GIH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK
132	Hondakinak murriztea eta horien birziklapena eta balorizazioa areagotzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	12. GIH EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK
21. jarduketa-arloa. Natura-Ingurunea eta Biodibertsitatea Zaintzea			
133	Uraren eskuragarritasuna eta kalitatea eta kudeaketa jasangarria bermatzea.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	6.GIH UR GARBIA ETA SANEAMENDUA, 13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA
134	Ingurumen-politika aurreratua eta ingurune naturalaren eta ekosistemen hobekuntza sustatzea, biodibertsitatea eta lurreko zein itsasoko habitat nagusien defentsa sustatuz.	Garapen Ekonomikoa, Jasangarritasuna eta Ingurumena.	13. GIH KLIMAREN ALDEKO EKINTZA, 14. GIH ITSASPEKO BIZITZA, 15. GIH LEHORREKO EKOSISTEMETAKO BIZITZA

IV. ARDATZA. Autogobernua. *Autogobernu handiagoa eta hobea*

22. jarduketa-arloa. Euskadi - Basque Country

135	Munduan euskal interesak sustatzea eta bultzatzea.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA
136	Euskadi - Basque Country marka atzerrian proiektatzea.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA
137	Euskadiren parte-hartze aktiboa sustatzea proiektu europarrean.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA
138	Munduko Euskal Diasporarekiko loturak indartzea.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA
139	Euskadi-Nafarroa-Akitania Berria Euroeskualea bultzatzea.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA

23. jarduketa-arloa. Gizarte-Trantsizioa eta 2030 Agenda

140	Gizarte-trantsizioaren arloko estrategia eta "Bizi Berri Plan" berria.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA
141	2030 Agenda.	Lehendakaritza	17. GIH HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA

24. jarduketa-arloa. Autogobernua

142	Autogobernuaren legegintza-garapena handitzea.	Lehenengo lehendakariordetza (Sail artekoa)	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
143	Erakunde arteko koordinazioa.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
144	Lortutako autogobernuaren defentsa.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
145	Euskadiko autogobernu ekonomiko eta finantzarioa indartzea eta garatzea.	Ekonomia eta Ogasuna	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
146	Transferitzeke dagoen autogobernua.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK

25. jarduketa-arloa. Kudeaketa Publikoa, Gardena eta Arduratsua

147	Aurrera egitea bikoiztasunak saihesten dituen administrazio hurbilagoa, sinpleagoa eta eraginkorragoa lortzeko prozesuan.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
148	Administrazio irekiagoa eta gardena bultzatzea, kontuak denbora errealean ematen dituenak.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
149	Administrazio berritua eta digitala bultzatzea, finkatutako eta prestatutako giza baliabideekin.	Gobernantza Publikoa eta Autogobernua	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK
150	Baliabide publikoak erantzukizunez kudeatzea.	Ekonomia eta Ogasuna	16. GIH BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK

2. dokumentua

Legegintzaldiaren
Memoria

2030 Agendaren
Lehentasunen
Euskal Programa

Legegintzaldiaren Memoria

2024ko otsaila

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia

Lehendakaritza – Eusko Jaurlaritza

2030 Agenda
Euskadiren konpromisoa

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

1. Legegintzaldiaren testuingurua

XII. Legegintzaldia 2020ko irailean hasi zen Euskadin, eta 2024ko udaberrian amaituko da Eusko Legebiltzarrerako hauteskunde-deialdiarekin. Balantze horri heldzean, beharrezkoa da "... gorabehera" adbertsatiboari heldzea. Legegintzaldiaren Balantzea, Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarekin hartutako konpromisoen ikuspegitik, zuzenean eragin diguten krisi sakon eta globalen segida ezezagunak markatutako testuingurua "gorabehera" egin behar da.

Azken Legegintzaldi hau baino lehen, aurre egin behar izan genion 2008an eragindako ekonomia- eta finantza-krisi luze globalaren ondorioei. 2018 eta 2020 artean, adierazleek adierazten zuten susperraldi sozioekonomikoa finkatu egin zela Euskadin eta Europako ingurunean. Hala ere, izkinatik itzultzean, agertoki-aldaketa erradikala eta aurreikusitako ezina espero genuen: 2020ko martxoaren 11n, Osasunaren Mundu Erakundeak pandemia global gisa deklaratu zuen koronabirusaren agerraldia.

Pandemia

Komeni da gogoraraztea EAEko hauteskundeak, hasiera batean 2020ko apirilaren 5erako deituak, bertan behera utzi behar izan zirela eragin pandemikoaren ondorioz. Azkenik, 2020ko uztailaren 12an egin ziren, COVID-19ak utzitako infekzio-murrizketen "leiho" labur batean, martxotik ekainera bitarteko lehen olatuaren ondoren. Horrek ia hiru hilabeteko konfinamendu zorrotza ekarri zuen. Ordutik 2022ko otsailera arte, hau da, osasun-larrialdia amaitu arte, beste bost olatu suntsitzaile espero zituzten Euskadin eta mundu osoan.

Horrela, pandemia baten erdian eta era guztietako osasun-murrizketekin, 2020ko irailean eta urrian, gobernu-egitura berriak eratzearen ondorioz, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusi espezifiko bat sortu zen Lehendakariaren barruan, GJHe-kiko euskal konpromisoaren sailen arteko, erakundeen arteko eta gizartearen arteko koordinazioa sustatzeko.

Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan 2016tik egindako lana ebaluatzeko prozesu baten ondoren, 2021eko ekainaren 29an 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa onartu zen, oraindik pandemiaren bigarren urtearen erdian. Astebete geroago, uztailaren 6an, Euskadin Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Eragile Anitzeko Foroa sortzeko eta arautzeko Dekretua onartu zen.

Lehen Osoko Bilkura 2021eko azaroaren 9an egin zen, Gasteizen. Gogoan izan, egoera hori grafikoki deskribatzen duen bezala, Foroko kide guztiek maskara jantzita eta aulkien arteko segurtasun-tartea gordeta egiten zutela.

2022ko otsailaren 11n argitaratu zen Lehendakariaren Dekretua, Euskadin osasun-larrialdiko egoera deklaratzeari amaiera eman ziona. 23 hilabete igaro eta lehen aldiz, COVID-19aren pandemiaren ondorioak nolabaiteko argitasunez arintzen hasi ziren. Itxura guztien arabera, une hartan suspertze- eta indarberritze-aldi bat hasi zen, globala zein tokikoa. Hala ere, oraingo honetan ere oso gutxi iraugo zuten iragarpen onak.

Lehenengo Ukraina eta gero Gaza

Euskadin osasun-larrialdia amaitu eta bi astera, 2022ko otsailaren 24an, Errusiako armadak alde bakarreko inbasio militarra hasi zuen Ukrainan. Pandemia eta haren ondorioak kudeatzen amaitu gabe, beste krisi global bati aurre egin behar izan genion. Ukrainaren inbasioak mehatxu globala eragin zuen, oraindik indarrean dagoena, eta ondorio humanitario, sozial eta ekonomiko larriak izan zituen.

Inflazio-igoera bat ekarri zuen, eta eragina izan zuen munduko garraioan, elikagaietan, energian eta erregaietan edo industriarako horniduretan. Herrialdeetan, enpresatan, familiengan eta pertsona kalteberengan eragin handia izan zuten. 2023. urtearen erdialdean, urte eta erdi Ukrainan gerran hasi ondoren, adierazle horietako batzuk nolabaiteko erresilientzia eta susperraldiaren zantzuak ematen hasi ziren.

Beste krisi larri batek itxaropenak zapuztu zituen. 2023ko urriaren 7an, Hamasek Israelgo biztanleria zibilaren aurkako eraso terrorista bat hasi zuen, 1.400 hildako eta 250 bahitu inguru eragin zituen. Une horretatik aurrera, Israelgo Gobernuaren eta armadaren erantzunak, gerrarako baliabideak erabiliz, 2024ko urtarrilaren amaierara arte 26.000 hildako baino gehiago eragin ditu Gazan, gehienak zibilak, emakumeak eta adingabeak.

2023aren amaieran, gerra egoerak jarraitzen du Ukrainan eta Gazan. Ez dira gerra-agertoki bakarrik: Yemen, Irak, Siria, Afganistan, Birmania, Hego Sudan, Etiopia, Somalia, Sahel, Kongoko Errepublika Demokratikoa... gerraren bidegabekeriaren zerrenda osatzen duten izenetako batzuk dira.

Gerraren presentzia gero eta handiagoak eta horrek munduan dituen ondorioek 16. GJHren eduki eta proiektzio eguneratuari buruzko hausnarketa ekarri beharko lukete berekin: Gizarte bidezkoak, baketsuak eta inklusiboak sustatzea. Ezinbestekoa da 2030 Agenda agintze-erreferentzia izatea gerraren aurrean eta bakearen alde. Eusko Jaurlaritzak, ahal duen neurrian, mezu hori partekatuko du nazioartean.

Konpromisoa

2008az geroztik, munduak 15 urteko ziklo historiko benetan nekeza bizi du. Gazan eta Israelen piztutako krisia azken maila baino ez da. Bere eragin humanitario onartezinarekin batera, bere ondorioen globalizazioa pairatzen dugu, Ukrainako gerrak, pandemiak edo bere aurreko krisi ekonomiko eta finantzarioak eragindakoei gehituz. Horiek dira Eusko Jaurlaritzak GJHekiko konpromisoari eutsi dion kontrako baldintzak.

2019an, GJHen betetze globalaren pronostikoa defizitarioa zen. Hala adierazi zuen Antonio Guterres Nazio Batuen idazkari nagusiak urte hartako irailean egindako Batzar Nagusian. Esparru horretan, Ekintzaren Hamarkadarako deia egin zuen, eta 2020tik 2030era bitartean herrialde guztiek Garapen Jasangarrirako Helburuak betetzeko konpromisoa areagotzea proposatu zuen.

Egia esan, harrezkero, bizitzea egokitu zaigun garaiak ez dira ez onak ez aproposak izan 2030 Agendarako. Hala eta guztiz ere, eta jarraian ikus daitekeenez, Eusko Jaurlaritzak etengabe bultzatu eta garatu du bere konpromisoa GJHen eremu guztietan.

Zailtasun horiek kontuan hartu beharreko faktoreak dira, 2020-2024 aldiari dagokion denbora historiko horren konplexutasuna ulertzeko. Ezbeharren esparru horretan kokatu behar dira hartutako konpromisoak betetzeari buruzko balorazioa eta Euskadik nazioarteko tes-tuinguruan hartu dituen ekimenen azalpena.

2. Legegintzaldiaren balantzearen laburpen-taula

2.1. I. lehentasuna: Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa

•**1. jarduketa.** GJHei buruzko informazio- eta dibulgazio-kanpaina bat garatzea gutxienez urtean, 2030 Agendaren inguruko elkarrizketari eta herritarren parte-hartzeari lotuta.

- Komunikazio-kanpaina bana egin da 2021, 2022 eta 2023an.
- 2024an beste kanpaina bat egitea aurreikusten da.

Aurreikuspena bete da.

•**2. jarduketa.** 2030 Agenda Bonuen Programa abian jartzea eta garatzea, 2030 Agendaren arloko proiektuetarako dirulaguntzak emateko.

- 2030 Agenda Bonuen Programaren dirulaguntzak arautzen dituen dekretua 2022ko otsailaren 25ean argitaratu zen.
- 2022. eta 2023. urteetarako deialdiak egin dira, eta horien bidez 230 dibulgazio-ekintzarako laguntzak eman eta sustatu dira.
- 2024an beste deialdi bat egitea aurreikusi da.

Aurreikuspena bete da.

•**3. jarduketa.** Ikasleentzako tresna didaktikoak garatzea 2030 Agendaren arloan.

- “Zer izan zen etorkizunaz” ikus-entzunezko materiala aurkeztu da, 2030 Agendari buruzko hiru minutuko 17 kapitulu. Erabilera pedagogikoa, hasiera batean, DBHra bideratzen da. 2024aren otsailean aurkeztea aurreikusten da.

Aurreikuspena bete da.

•**4. jarduketa.** Euskal Administrazio Publikoko langileei zuzendutako prestakuntza-programekin lankidetzan aritzea, bai eta prestakuntza-programekin eta Agenda sektoriala ezartzeko programekin ere, bai enpresetan, bai gizarte-erakundeetan, 2030 Agendaren arloan.

- IVAPekin lankidetzan, 2030 Agendarekin eta administrazio publikoetako langileentzako politika publikoekin lotutako 11 ikastaro egin dira.
- 2022an eta 2023an dibulgazio-ikastaroen programa bat eskaini da, eta 2.700 pertsonak baino gehiagok hartu dute parte. 2024an beste edizio bat eskainiko da.

Aurreikuspena bete da.

•**5. jarduketa.** Lankidetzaz-esparru bat sustatzea Euskadiko Gazteriaren Kontseiluarekin (EGK), parte-hartzearen eta inplikazioaren ikuspegitik.

- 2022an eta 2023an, “Agenda 2030 Gazte Plazan” erakusketa ibiltaria bultzatu da. Dibulgaziozko eta partaidetzazko ekimena da, hiru euskal hiriburuetan eta beste lau herritan ezarri da, eta 4.000 pertsona baino gehiagoren bisita jaso du. Aldi berean, parte hartzeko programa bat antolatu da ikastetxeentzat eta gazteentzat. 2024an, jarraipena izango du.

Aurreikuspena bete da.

•**Jarduketa gehigarriak**

- “Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida” prestatu da. Gida horrek

aukera ematen die mota guztietako erakundeei GJHekiko konpromisoa beren barne-kudeaketan txertatzeko.

·2030 Agendaren eta GJHen Integrazio Estrategikoa, Jarraipena eta Komunikazioa unibertsitate arteko espezialista titulua lortzeko graduondokoa, hiru euskal unibertsitateek eta Eusko Jaurlaritzak sustatua.

·Hiru ikastaro antolatu dira EHUren Udako Ikastaroen esparruan, 2021, 2022 eta 2023an.

·2022an eta 2023an, Agenda 2030 Euskadi Basque Country Saria eman zen Donostiako Zinemaldian. 2024rako dago aurrekontuan.

·2030 Agendaren Hiztegi Eleaniztuna prestatu da, Danobatgroup Taldearekin eta Elhuyar Fundazioarekin lankidetzan.

•Iruzkina

·Balorazioaren ikuspegitik, egiaztatu behar da, dibulgazio-ahalegin handia egin den arren, oraindik ere ez dela nahikoa ezagutza soziala, tratamendu mediatikoa eta herritarren inplikazioa 2030 Agendaren arloan.

2.2. II. lehenetasuna: Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza

•6. jarduketa. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Eragile Anitzeko Foroa sortzea.

·2021eko uztailaren 6an, 166/2021 Dekretua, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendararen Eragile Anitzeko Foroa sortu eta arautzekoa onartzea, eta 2021eko azaroaren 9an eratztea, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakaria buru zuen bilera batean.

·2030 Agenda Euskadi Foroaren 2022ko eta 2023ko urteko Memoriak eta Kudeaketa Planak garatu dituzte haren organo guztiek.

·2024aren hasieran 2023ko Memoria eta 2024rako Kudeaketa Plana onartuko dira.

Aurreikuspena bete da.

•7. jarduketa. Osagarri gisa, lankidetzamahiak sortzea Eragile Anitzeko Foroan parte hartzen duten erakundeen eta esparru horretan parte hartzen ez duten instituzio eta erakundeen artean.

·2022ko otsailaren 7an, Guneak ekimena eratu zen, Foroaren dinamiken barruan parte-hartze soziala eta eragile anitzeko lankidetzazabaltzeko pentsatutako gunea.

·2023ko urriaren 2an, GJHen aldeko Euskal Aliantza eratu zen, eta 80 gizarte-erakunde baino gehiagoren "Agenda 2030 Euskadi Kontratu Sozial baterako" deklarazioari atxiki zitzaion.

Aurreikuspena bete da.

•8. jarduketa. Nazio Batuen erreferentziazko foro eta gaikako talde nagusiekin harremanetan jartzea eta horietan parte hartzea.

·Erreferentziazko hainbat forotan parte hartu da: UNDESA, Nazio Batuen Garapenerako Programa, Eskualdeetako Komitea, ELGA, Global Taskforce, ONU-HABITAT, PNUD, High Level Political Forum, Nazio Batuen GJHen Gailurra, European Sustainable Development Forum edo SDSN, Regions4, ORU FOGAR, CGLU edo ICLEI bezalako sareak. Hori guztia bat dator Europar Batasuneko eta Kanpo Harremanetako Idazkaritza Nagusiaren nazioartekotze-estrategiarekin.

Aurreikuspena bete da.

•**Jarduketa gehigarriak**

- I. eta II. Topaketak egitea, Foroaren Guneak ekimena eta Lantaldeak osatzen dituzten pertsona eta erakunde guztiak bateratzeko barne-elkarrizketaren esperientzia.
- Nazio Batuen Local 2030 Idazkaritzaren egoitza Euskadin kokatzea; 2024aren hasieran martxan egotea aurreikusten da.
- Lehendakariak 2023ko martxoan Nazio Batuei zuzendutako *Now 2030 Proposamena* aurkeztea. 2023ko abenduan *Now 2030 Basque Country. GJHen lokalizatorako euskal konpromisoaren eredu: Instituzionalizazio gehiago, Sozializazio gehiago eta Pertsonalizazio gehiago* dokumentua onartu zen.

2.3. III. lehentasuna: Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa

•**9. jarduketa.** Aurreko Legegintzaldian argitaratutako lerrokatze-gida edo dokumentu bakoitza eguneratzea eta egokitzea sustatzea eta laguntzea. Zehazki, honako hauek eguneratu dira:

- 2030 Euskadi Basque Country Agenda. Urteko Borondatezko Jarraipen Txosten bakoitza, praktikan, 2030 Agenda Euskadi Basque Country aitzindari haren eguneratze bat da.
- 2030 Tokiko Agenda. 2021eko urriaren 19an, esparru-akordio bat onartu zen EUDELe-kin, udalek Euskadiko 2030 Agendari egiten dioten ekarpena bermatzeko, maila anitzeko gobernantzatik eta inplikaturako eragile guztien arteko lankidetzatik heldu beharreko erronka global gisa, eta Garapen Jasangarrirako Helburuetan (GJH) oinarritutako 15 proiektu eragile txertatuko dira, konpromiso horiek “praktikan jartzeko” eta udalerrien eskalatik EAEko 2030 Agendara lortzeko. 2022ko uztailaren 12an, “Tokiko 2030 Agenda eta tokiko ekintza jasangarria Euskadin bultzatzeko adierazpen instituzionala” bidez, inplikazio politikoa eta jasangarritasunarekiko konpromisoa suspertu ziren, garapen jasangarri globalari egindako tokiko ekarpena ikusarazteko aukera emanez eta Euskadi arlo horretako erreferente bihurtuz.
- Eragile Anitzeko Agenda. 2024ko martxoan aurkeztuko da, 2023ko urteko Borondatezko Jarraipen-txostenarekin batera. Txosten hori maila anitzekoa izango da.
- Euskal erakundeentzako Gida Praktikoa 2030 Gunea. 2023ko urriaren 2an aurkeztu zen “Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida”ren bidez eguneratu da.

Aurreikuspena bete da.

•**10. jarduketa.** Jarraipen-sistema eta adierazleak pro-aktibitatearen fase berri honetako erronka eta lehentasun berrietara egokitze eta optimizatzeko prozesu bat garatzea.

- 2030 Agendari dagokionez, Eusko Jaurlaritzaren programaren adierazle-panel propioaz gain, 2023ko urtarriletik, Euskadik adierazle-panel berri bat du, Eustatekin batera egina, Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta udalen politika publikoen baterako jarraipena egitea ahalbidetzen duena.

Aurreikuspena bete da.

•**11. jarduketa.** Eustatek jarraipen-adierazleen sistema osatzea, erreferentziazko herrialdeen, eskualdeen eta hirien konparazioekin, 2030 Agendari dagokionez politika publiko sektorialak hobetzen laguntzeko.

·Eustatek aldian-aldian argitaratzen ditu GJHen jarraipen- eta betetze-datuak, 2030 Agendari dagokionez politika publikoak neurtzen eta hobetzen laguntzen duten beste herrialde, eskualde edo hiri batzuekin konparazioak egitea ahalbidetzen dutenak.

Aurreikuspena bete da.

•**12. jarduketa.** Urteko jarraipen-txostenak aurkeztea.

·Urte hauetan urteko lau txosten aurkeztu dira (2024an, Eusko Jaurlaritzaren zazpigarrena), Euskadi 2030 Agendaren Borondatezko Jarraipen Txostenak koordinatzeko eta egiteko konpromisoari jarraipena emateko, eta txosten horiek UNDESAra (Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Gaietako Saila) bidali dira.

·2022ko txostenak Bultzatu 2050 Euskadiko Hiri Agendari buruzko txosten espezifiko bat jaso zuen, eta, eranskin gisa, Eusko Jaurlaritzaren 2023ko aurrekontua 2030 Agendako Garapen Jasangarrirako Helburuekin bat datorrela adierazten duen txosten bat.

·2023ko txostenak, 2024ko martxoan Nazio Batuetan aurkeztuko denak, maila anitzeko izaera gehitzen dio aurrekoari. Lehen aldiz, Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta hiru euskal hiriburuetakoa udalek garatutako jardueraren ikuspegia eskaintzen du.

Aurreikuspena bete da.

•**13. jarduketa.** Azterlanak eta txostenak egiteko enkargua, Agenda ezartzeko eta haren jarraipena egiteko metodoei buruzko joerak, aukerak eta erreferentzia interesgarriak identifikatzeko, bai eta haren balio soziala monetizatzeke ere.

·6 txosten egin dira:

-“2030 Agendari dagokionez, Euskal Autonomia Erkidegoko errealitate sozialaren ezagutza-, pertzepzio- eta bilakaera-mailari buruzko azterlana”. Eusko Jaurlaritzako Prospekzio Soziologikoen Kabinetea (2021eko abendua)

-“Aurrea hartzeko eta prebenitzeko arriskua eta beharra: Euskal Autonomia Erkidegoko 2030 Agendan txertatzeko ideiak”. IECAH. (2021eko abendua)

-“Gure Agenda Bateratua eta kontratu soziala berritzea. 2030 Agenda eta multilateralismo eraginkorra eta tokikoa”. Mariano Aguirre. (2023ko otsaila)

-“Euskadiko belaunaldien arteko harremanen etorkizunari buruzko elkarrizketa eta eztabaida publikoa bilatzea”. Javier Yanguas eta Joseba Zalakain. (2023ko iraila)

-“Krisi klimatikoa konpontzeko hiru kontratu”. Victor Viñuales (2023ko urria)

-“Aro digitalean, erantzuna eboluzioa da, eta galdera, iraultza”. Alex Rayón. (2024ko urtarrila)

Aurreikuspena bete da.

•**Jarduketa gehigarriak**

·Lankidetzeta-protokoloak UN Etxearekin, Jakiunderekin, Kutxa Fundazioarekin, Vital Fundazioarekin, Basque Culinary Centerrekin eta Fabrikarekin, eta Arantzazu Gaur Fundazioaren Patronatuan parte hartzea. Helburu berarekin, lankidetzan aritu gara Sareen Sarearekin, Mondragon Korporazioarekin eta Hibridalab erakundearekin.

·2021ean, esparru-akordioa EUDELekin, Udalek Euskadiko 2030 Agendari egiten dioten ekarpena bermatzeko.

·2022ko uztailaren 12an, Gobernu Kontseiluak “Tokiko 2030 Agenda eta tokiko ekintza jasangarria Euskadin bultzatzeko adierazpen instituzionala” onartu zuen. Lehendakaritza erakunde sustatzaile gisa atxiki zaio Udalsarea 2030 Udallerri Jasangarrien Euskal Sareari.

·Erronkak argitalpenen bilduma sortu da. Bilduma honen helburua da argudioak ematea 2030 Agendak planteatzen dituen erronka handiak ulertzeko eta horiei aurre egiteko. Legegintzaldia amaitu arte zortzi zenbaki argitaratuko dira.

2.4. IV. lehentasuna: Trakzio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak

•**14. jarduketa.** 2030 Agendaren arloan Eusko Jaurlaritzaren zehaztapena irudikatuko duten konpromisoen eta proiektuen panel bat egitea eta sustatzea. 2021ean, kontsulta-prozesu bat garatu zen zazpi proiektu adierazgarriak identifikatzeko. Legegintzaldi honetan zehar Eusko Jaurlaritzak Ekintzaren Hamarkadako eskakizunei dagokienez hartutako proaktibotasun-konpromisoa ondoen isla dezaketen proiektuak identifikatu ziren.

Proiektu adierazgarri guztiak betetze-maila desberdinean diseinatuta eta aktibatuta daude. Trakzio-eraldaketa denez, horietako askok jarraipena dute Legegintzaldi honen ondoren, eta, ondorioz, hedapen zabalagoa hurrengo urteetarako aurreikusten da. Balorazio ez hain positiboa Ekio-la Proiektuaren hedadurari dagokio, eta bat dator Euskadin energia berriztagarrien sorkuntzaren eta kontsumoaren arloan egiazta daitekeen defizitari buruzko diagnostiko orokorrarekin.

Hona hemen proiektu horietako bakoitzaren egoera:

-*Ekitatea* proiektua. Desberdintasunaren aurrean zentzu bera duten zazpi programaz osatua. Ohiko laguntzak uztartzen ditu, hala nola DSBE eta Gizarte-larrialdietarako Laguntzak, eta aurrekontu handiagoa ematen die premia larriko egoerei aurre egiteko ezohiko programei.

·Programa guztiak abian eta betetze-maila aurreratuan daude.

-*Hezkuntzaren auzolana* proiektua. Zeharkako proiektu gisa eratzten da, hezkuntza-etapa guztietan ekimenak eta kolektibo kalteberenei arreta berezia eskainiz. Hiru ardatzetan esku hartzea proposatzen da: (1) ekitatea eta berdintasuna, (2) aniztasunarekiko arreta eta (3) gizarte-kohesioa eta elkartasuna. 98 helburu eta zeharkako 48 ekintza ditu.

·Proiektua lehen etapetan ezartzen ari da, eta garapen-maila oraindik hasiberria da. Hurrengo Legegintzaldian erabat hedatzea aurreikusten da.

-*Ekio-la* proiektua. Herritarrek energia berriztagarriak sortzen eta kudeatzen parte har dezaten sustatzea, udalerrri eta eskualdeetako eguzki-parkeen bidez, herritarren kooperatiben bidez. Eratutako 15 kontsumo-kooperatibetatik, hiruk eguzki-instalazioaren obrak ia amaituta dituzte, eta gainerako 12ak garapen-fase desberdinetan daude.

·Proiektuaren hedapenak espero baino erritmo motelagoan egiten du aurrera.

-*Klima-Ondarea* proiektua. Bi jarduera-eremu ezartzen ditu natura-baliabideak modu jasangarrian erabiltzeko eta zerbitzu ekosistemikoak hobetzeko: Txingudiko badia eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba. Urdaibaiko "La Tejera" eremuan 30 hektarea padura be-

rreskuratzeak aurrera jarraitzen du. Gauegiz Arteagaren jarduerak ere martxan daude oraindik. Bestalde, Txingudin, gaur egungo San Lorentzoko urmaela 5,5 hektareatan hustuko da paduraren habitata berreskuratzeke, eta 2024aren amaierarako bukatuta egongo dela aurreikusten da.

·Bi jarduera-eremuetan esku hartzen ari da, eta haien garapenari eta aurreikuspenei buruzko balorazio ona egiten ari da.

-*Opengela* proiektua. 2026ra arte, bost auzotako eremu kaltetuenetan esku hartzea proposatu du: Otxarkoaga (Bilbo), Txonta (Eibar), Aramotz (Durango), Basaundi (Lasarte-Oria) eta Pasaia. 2023an zehar, proiektuari buruzko AMIA bat egin da. Proiektuaren zeharkakotasunak eta proiektua finantzatzeko baliabideak finkatzeak dakartzan zailtasunak gorabehera, inpaktu positibo argiak identifikatu dira osasunaren, enpleguaren eta pobrezia energetikoaren murrizketaren arloan.

·Jarduera-eremu guztietan esku hartzen ari da, haien garapenari eta aurreikuspenei buruzko balorazio ona eginez.

-*Osasun Globala* proiektua. Lankidetzaz hitzarmena, Osasun Sailaren (Osakidetza) eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren artekoa. Osasunaren arloan lankidetzaz ekimenak bultzatzea du helburu. 2021ean, 2022an eta 2023an, Eusko Jaurlaritzak COVAX mekanismoari dohaintzak egin dizkio, txertaketa solidario eta global baterako, 1.600.000 euroko zenbatekoarekin, eta herrialde behartsuetan ia lau milioi eta erdi txerto banatzea erraztu du. 2024an beste ekarpen bat egitea aurreikusi da.

·Proiektua aurreikuspenen arabera bete da eta garatzen jarraitzen da.

-*Basque Ecodesign Center* proiektua. Ekonomia zirkularreko metodologiaren eta proiektu berritzaileen pilotajea bultzatzen du. Ekimen horri Euskadiko 18 enpresa handi gehitu zaizkio: 170.000 lanpostu eta 53.000 milioi euroko fakturazioa. Gaur egun 40 proiektu daude martxan. Proiektu horren bidez, laguntza ematen zaio hezkuntza-eremuari, unibertsitateko eta lanbide-heziketako gazteak Basque Circular HUBren bidez integratuz.

·Proiektua lehen etapetan ezartzen ari da, eta garapen-maila oraindik hasiberria da. Hurrengo Legegintzaldian erabat hedatzea aurreikusten da.

-*The Basque case: lessons learned for the prevention of violence and protection of peace* proiektua. Euskal kasutik indarkeriaren prebentzioaren eta bakearen babesaren arloan atera daitezkeen zenbait ikaskuntza eskaintzen dituen txostena egin eta nazioartean zabaltzean datza, gatazkaren eta indarkeriaren beste testuinguru batzuetan kontrastatu ahal izateko. Proiektua 2023an amaitu zen, eta 2024ko urtarrilean bidali da Nazio Batuetara eta nazioarteko beste erakunde batzuetara.

·Proiektua Nazio Batuei entregatuz bete da.

3. Legegintzaldiko balantzearen ondorioak

2023. urtea GJHen ebaluazioaren urtea izan zen Nazio Batuentzat, 2015-2030 aldiaren erdialdean. Gainera, hori izan da munduarentzat pandemiaren ondorengo bigarren urtea, Ukrainako Gerraren bigarren urtea eta Gazako gerraren lehenengo urtea. 2008tik, munduak inpaktu globaleko krisi sakonen segida etengabea bizi du. Aurreko horiek dira 2020-2024 aldiko testuinguruari forma eman dioten faktoreetako batzuk.

Aurkeztu berri den balantzeak berresten du, panorama konplexu eta kaltegarri hori gorabehera, Eusko Jaurlaritzak, gainerako euskal erakundeekin eta 2030 Agendarekin konprometitutako gizarte-eragileekin batera, Garapen Jasangarrirako Helburuak bultzatzen jarraitu duela, bere eskumenen eta aukeren esparruan.

3.1. Balorazio orokorra

2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa tresna erabilgarria eta egokia izan da Lehendakartzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bere gain hartutako eginkizunak garatzeko: GJHekiko euskal konpromisoa dinamizatzea, koordinatzea eta bultzatzea sailen artean, erakundeen artean eta gizartean.

Lau lehentasun-ardatz ditu: (I) Dibulgazio soziala eta herritarren inplikazioa; (II) Koordinazioa eta lankidetzako gobernantza; (III) Lerrokatzea, garapena eta ebaluazioa; eta (IV) Trantsizio-konpromisoak eta proiektu adierazgarriak. Horiek guztiek ondo eta zehaztasunez ardatzu dituzte ekintza kooperatibo eta eraginkorreko esparru nagusiak ezartzeko eremuak, bai Eusko Jaurlaritzaren barruan, bai gainerako eragileekin.

Ezarritako helburuen eta aurreikusitako egutegiaren betetze-maila ikusita, esan daiteke hasieran diseinatutako egutegia eta lan-plana egokiak izan direla, eta programa betetzeko eta zabaltzeko aukera eman dutela, jarduera gehigarri ugari eginez.

Azken batean, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programak eta Lehendakartzak garatutako funtzio motorrak, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren bidez, Euskadik GJHekin dituen konpromiso zehatzen garapena eta betetze-maila hobetu duen sinergia sustatzen lagundu dute.

3.2. Hobetzeko lehentasunezko hiru eremu

Balorazioa, beraz, oso positiboa da. Hala ere, "balorazio positiborik ez da argudio nahikoa hobetzeko aukera ukatzeko", eta hori ere ez da nahikoa. Hiru dira 2030 Agenda Euskadi Foroan argi nabarmentzen diren eta partekatu diren hobekuntza-eremuak: energia berriztagarriak, erronka demografikoa eta zabalkundea.

Balorazio hori testuinguruan kokatzeko, herrialde-helburuen adierazlea aipatu behar da. 2020an, Eusko Jaurlaritzaren Legegintzaldiko Programak hamar herri-helburu ezarri zituen 2024rako. Helburu horiek etengabe ebaluatzen dira, baita urteko balantzearen bidez ere. Hamar helburu horietatik zortzik betetze-maila nabarmena dute:

- Langabezia % 10etik behera jaistera. 2023. urtearen amaieran, % 7,4an zegoen.
- Euskadi gizarte-desberdintasun txikiena duten Europako herrialdeen artean jartzea. Euskadi Europar Batasuneko pobrezia-tasa txikiena duten hiru herrialdeen artean dago.
- Barne Produktu Gordinaren % 40 baino gehiago izatea industrian eta zerbitzu aurreratuetan. Datua % 40,2koa da.
- Eskola uztearen tasa % 7tik behera finkatzea. Orain % 4,8an dago.
- Berotegi-efektuko gasen igorpena % 30 murriztea. % 35,5eko murrizketa lortu da, Europako batez bestekoaren azpitik.

-Euskadi genero-berdintasunaren indizerik handiena duten Europako 6 herrialdeen artean kokatzea. Aurrerapen bat gertatu da zazpigarren postura arte.

-I+G arloan Europako batez bestekoarekin bateratzea lortzea. Eurostaten arabera, Euskadin BPGaren % 2,32ra iritsi da, eta horrela Europarekiko konbergentzia lortu da.

-Aparteko aipamena merezi du bizi-itxaropena handitzeko helburuak. Bilakaera eten egin da pandemiaren ondorioz hildakoen kopuruak gora egin duelako. Hala ere, Euskadiko bizi-itxaropena munduko altuenetako bat da. Japoniak du bizi-itxaropen handiena, 84,6 urte; Euskadin, berriz, 83,6 urte.

Zortzi herri-helburu horietan, GJHeKin lerrokatuta, Legegintzaldiko hirugarren urteko balantzeak erakusten du aurreikusitako xedea benetan bete dela, edo bilakaera positiboa izan dela, argi eta garbi. Ikuspegi osoa izateko, balorazio positibo hori bi helburutan (energia berriztagarriak eta demografia) dituen defizitekin osatu behar da.

3.2.1. Energia berriztagarriak

Lehenik eta behin, energia berriztagarriak sortzeko eta kontsumitzeko ezarritako helburuetatik urrun gaude Euskadin. Helburua azken kontsumoaren % 20 gainditzea da. Eustaten 2021eko datuen arabera, Euskadin energia berriztagarrien azken kontsumoa % 17koa da. EB-27ko batez bestekoa % 22koa da. Hori da orain Euskadiren helburua.

Energia horien hazkunde askoz ere handiagoa lortzeak herrialdearen lehen mailako lehentasuna izan behar du. Funtsezkoa da ahalegin partekatatu bat egitea konpromiso hori gizarteratzeko eta hedatzeko, klima-aldaketaren erronkari erantzuteko.

Ildo horretan, abian dira, besteak beste, Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Legearen proiektua eta Energia Berriztagarrien Lurralde Plan Sektoriala. Bestalde, 2030 Agenda Euskadi Foroak helburu hori ezarri du datozen urteetarako modu transbertsalean partekatutako lehentasunen artean.

3.2.2. Erronka demografikoa

EBn gazteen emantzipaziorako batez besteko adina 26,5 urte da. Euskadin 29,7koa da. Euskadin, lehen seme-alaba izateko batez besteko adina 32,3 urtekoa da; EBn, berriz, 29,7koa. Euskadin, ugalkortasun-tasa 1,28koa da. EBko batez bestekoa 1,5koa da. Euskadiko populazioaren batez besteko adina 45,5 urtekoa izan zen 2022an, Europako batez bestekoa baino urtebete gehiago. Azken batean, Euskadi datu demografiko txarrenak dituzten Europako herrialdeen artean dago. Funtsezkoa da lehentasun handiena ematen jarraitzea erronka honi; izan ere, gizarte-orekan duen eraginagatik, zeharka eragiten die 2030 Agendak bultzatzen duen eraldaketaren eta iraunkortasunaren alderdi sozialarekin lotura zuzenena duten GJHei.

Errealitate horri erantzuteko, 2030erako helburu espezifikoak ezartzen dituzten hainbat neurri antolatu dira azken urteotan. Nabarmentzekoak dira, besteak beste, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia, 2022ko ekainean onartua, eta Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia, 2023ko martxoan onartua.

Bi Estrategiek enpleguaren, etxebizitzaren, hazkuntzarako edo emantzipaziorako zuzeneko laguntza ekonomikoen, kontziliazioaren eta edo 0-2 urte bitarteko haur-eskolen doakotasunaren arloetako neurrien eta jarduketaren ekosistema gisa eraturako jarduera-multzo bat biltzen dute.

Herrialdearen 10 helburuen balantzea alde batera utzita, eta 2030 Agenda Euskadi Foroak egindako irakurketarekin bat etorriz, hobetzeko lehentasunezko hirugarren eremu bat gehitu behar da 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez. Dibulgazioa da, 2022ko txostenean ere adierazi zen defizita.

3.2.3. Dibulgazioa

Oraindik ere beharrezkoa da 2030 Agendaren komunikazio- eta dibulgazio-ahaleginak areagotzea. Gizarteak ez daki zer esan nahi duen eta zer erabilgarritasun duen. Euskadiko GJHen aurrerapenei buruzko berriak ez daude komunikabideen agendan.

Funtsezkoa da informazio- eta inplikazio-maila hobetzea gizarte osoan eta haren antolamendu-adierazpen guztietan. Euskal erakundeek jarduera asko sustatzen dituzte helburu horrekin, baina oraindik ez dira nahikoak herritarrek GJHekiko duten ezagutza- eta inplikazio-maila hobetzeko.

3.3. Legegintzaldi honetako hiru gertaera garrantzitsu

Egiaztatu ahal izan denez, jarduera ugari garatu dira. Horietako hiru nabarmentzen dira atal honetan, garrantzi instituzional berezia dutelako eta etorkizunean jarraitzeko proiektzioa dutelako: (1) 2030 Agenda Euskadi Forotik GJHen aldeko Euskal Aliantzara, (2) Local 2030 egoitza globala Euskadin, eta (3) adierazleen, jarraipenaren eta ebaluazioaren sistema.

3.3.1. 2030 Agenda Euskadi Forotik GJHen aldeko Euskal Aliantzara

Legegintzaldi honetan, Euskadik bi gobernantza-esparru izan ditu 2030 Agenda sustatzeko: 2030 Agenda Euskadi Foroa eta GJHen aldeko Euskal Aliantza.

•**Foroa.** 2021eko uztailaren 6an, Eusko Jaurlaritzak 166/2021 Dekretua onartu zuen, Agenda 2030 Euskadi Foroa sortu eta arautzen duena. Honako organo hauek osatzen dute: Osoko Bilkura, Batzorde Iraunkorra, bost Lantalde (Gobernantza, Hiri Agenda, Eraldaketa Soziala, Eraldaketa Energetiko-klimatikoa eta Eraldaketa Ekonomiko-digitala); eta Guneak, parte-hartze eta lankidetzak publiko, pribatu eta sozialerako gune irekia.

Honako hauek osatzen dute Osoko Bilkura: Lehendakariak; Eusko Jaurlaritzako sailek; hiru foru-aldundiak; EUDELeK; hiriburuetako udalek; hiru euskal unibertsitateetako errektoreak; Euskadiko hirugarren sektoreko ordezkariak, Sareen Sarearen bidez; Basque Center for Climate Change-ren (BC3) bidezko lankidetzak publiko-pribatuko ordezkariak; Basque Research and Technology Alliance (BRTA) Partzuergo Zientifiko-teknologikoak; edo ACLIMAK (Basque Environment Cluster).

Hiru urte horien ondoren, hiru lorpen garrantzitsu egiaztatu dira: (1) Gobernantza-eredu arina finkatu da, parte-hartze publikoarekin, pribatuarekin eta gizarte zibilarekin; (2) informazio- eta lankidetzak fluxuak hobetu dituzten koordinazio- eta deliberazio-espazioak eratu dira; eta (3) 2030 Agenda zehatzaren metodologiarekin eta proiektu eta helburu argietan islatzearekin lotzen duen irizpide bat bultzatu da.

•**Aliantza, Kontratu Soziala eta Gida.** Guneak Foroaren organoetako bat da, eta GJHen aldeko Euskal Aliantza sortu zuen. 2023ko urriaren 2an aurkeztu zen memoria hau itxi arte, 80 gizarte-eragileren atxikimendua eta parte-hartzea izan zuen. Akordioaren oinarria “2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako” adierazpena da, bost konpromiso eta bost inplikazio praktiko dituena. Laburbilduta, honako hauek dira:

- Gizarte-erakundeen arteko lankidetzak indartzea, bai eta erakunde horien eta erakundeen artekoa ere.
- GJHak ezartzea enpresen eta erakundeen barne-kudeaketan eta -funtzionamenduan.
- 2030 Agenda zabaltzea eta sustatzea, eta herritarren parte-hartzea eta inplikazioa bultzatzea.
- Elkartasun- eta jasangarritasun-printzipioak bultzatzea, 2030 Agendaren oinarri gisa.
- EAEko esperientzia modelizatzea eta nazioartean trukatzeko erraztea.

Bigarren ardatzari dagokionez, “Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gida” aurkeztu zen. Gida honek GJHekiko konpromisoa barne-kudeaketan txertatzeko aukera ematen die mota guztietako erakundeak.

Azken batean, 2030 Agenda Euskadi Foroak, GJHen aldeko Euskal Aliantzak, "2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako" Adierazpenak eta "Enpresetan eta erakundeetan 2030 Agenda garatzeko gidak" 2021a baino lehen ez zeuden azpiegiturak irudikatzen dituzte. Gaur egun, sendotuta daude GJHekiko euskal konpromisoaren euskarri gisa. "17. GJH, Aliantzak" delakoaren aplikazio zehatza, praktikoa eta tokikoa osatzen dute.

3.3.2. Euskadiko Local 2030 egoitza globala

Legegintzaldi hau amaitzean, Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza globala errotuta geratu da Euskadin. 2023ko azaroaren 3an, "Espainiako Gobernuaren, Eusko Jaurlaritzaren, Bilboko Udalaren eta BBK Fundazioaren arteko lankidetzaren hitzarmena, Bilbon Local 2030 egoitza ezartzekoa" sinatu zen. Sinadura horrek amaitu zuen behin betiko barneko eta nazioarteko izapide luzea.

2021. urtearen hasieratik, Eusko Jaurlaritzak gogor lan egin du egoitza hori hartzeko euskal hautagaitzak aurrera egin zezan Nazio Batuetan. Lan horri esker, Nazio Batuen 2022ko Goi Mailako Foro Politikoan aurkeztu zen. Azkenik, proposamenak Nazio Batuen babesa jaso zuen urte horretako irailean.

Local 2030 Koalizioa da GJHen lokalizazioa bizkortzeko Nazio Batuen sistemaren plataforma. ONU-Habitat da buru, eta txandaka, Nazio Batuen gainerako agentziak. Haren xedea da GJHen lokalizazioan laguntzea, mundu osoko toki- eta eskualde-erakundeetatik, berrikuntza eta tokiko eragileekiko, sektore pribatuarekiko eta erakunde komunitarioekiko lankidetzaren sustatzea.

Azken batean, Local 2030 Euskadin kokatzea Euskadin GJHen arloan izandako ibilbidearen aintzatespena da, eta EAEko erakundeei orainaren eta etorkizunaren erantzukizuna gehitzen die. Euskadin lehen mailako eta garrantzi handiko nazioarteko erakunde bat ezartzen du datozen urteetarako. Eusko Jaurlaritzaren asmoa da lokalizazio-prozesuan laguntzea, Local 2030 Idazkaritzaren bidez, GJHekiko konpromiso-eredu propio baten esperientzia eskainiz.

5.3.3. Adierazle-sistema, jarraipena eta balantzea

Legegintzaldi honetan, Eusko Jaurlaritzak azterketa- eta ebaluazio-sistema bat finkatu du, hiru erreferentzia handitan oinarritu dena: adierazleen panela, jarraipen-memoriak eta borondatezko jarraipen-txostenak.

•**Adierazleen panela.** 2022ra arte, Eusko Jaurlaritzak GJHen jarraipena egiteko panel propioa zuen. Gainera, 2023ko urtarriletik 335 adierazleko panel berri bat du, horietako 103 lurralde historikoen mailaraino bereizita, eta 69 udal-mailara arte, Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta udalen politika publikoen baterako jarraipena eta ebaluazioa egiteko.

Panel horrek Euskadiko 251 udalerrietarako adierazle estatistiko horiek xehatzeko aukera ematen du. GJHak betetzeari dagokionez, herrialde-ikuspegia eskaintzen du. Panela esku-agarri dago 2030 Agendaren adierazleak hedatzeko Eustaten plataforman.

•**Memoriak.** Legegintzaldi osoan zehar, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak hartutako konpromisoen betetze-mailari buruzko urteko txostenak aurkeztu ditu. Bi dokumentu horiek bi zatitan egituratzen dira: konpromisoen betetze-mailari buruzko memoria bat eta sartzen den urte bakoitzerako kudeaketa-plan bat. Diziplina hori "Legegintzaldiko Memoria" honekin osatzen da.

Lan-metodologia hori 2030 Agenda Euskadi Forora ere eraman da, bai eta urtero memoria bat eta kudeaketa-plan bat egiten duten organoetako bakoitzera ere.

•**Urteko jarraipena egiteko borondatezko txostenak.** Betetze-maila, memoria eta urteko eta legegintzaldiko jardueren balantzea osatzeko, 2030 Agendaren Urteko Jarraipenaren Borondatezko Txostenak aurkeztu dira Nazio Batuetan. Eusko Jaurlaritza txosten horiek

egin eta aurkeztu dituen estatuz azpiko lehen gobernua da. Lehenengo edizioa 2018an egin zenetik, sei argitaratu dira etengabe.

2022ko txostenak, lehen aldiz, Hiri Agendaren jarraipenari buruzko txosten espezifiko bat jaso zuen, bai eta Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua GJHein lerrokatzeko txosten baten eranskin bat ere. 2023ko txostena, 2024ko martxoan aurkeztu zena, maila anitzekoa da, eta Eusko Jaurlaritzaren, foru-aldundien eta hiru hiriburuetako udalen jardueraren ikuspegi bateratua eskaintzen du.

Azken batean, adierazleen, jarraipenaren eta balantzearen sistema Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendaren arloan egindako Legegintzaldiko planaren proiektu nagusia izan da. Egindako lanak estrategia eta jarduerak neurtzeko, aztertzeko eta berregokitzeko azpiegitura sendoa uzten du emaitza gisa.

3.4. Legegintzaldiko ondare nagusia

Legegintzaldiaren ondare nagusia, 2030 Agenda Euskadi Foroarekin partekatua eta lerrokatua, GJHen lokalizazioarekin maila anitzeko konpromiso-eredu bat definitzea, proiektatzea eta eskaintzea da. Ekarpene hori EAEko esperientziatik sortu da, eta konpromiso hirukoitz bat hartu eta sustatzen da: 2030 Agenda eta GJHak Instituzionalizatzea, Sozializatzea eta Pertsonalizatzea. Eusko Jaurlaritzak Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzarekin lankidetzan partekatu nahi duen ekarpen horri *Now 2030 Basque Country. GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren eredu* deritza. (*Liburu honen 4. dokumentuan osorik jasotzen da*).

3. dokumentua

Presentzia eta
parte-hartzea
nazioartean, 2030
Agenda bultzatzeari
dagokionez

Memoria

Presentzia eta parte-hartzea nazioartean, 2030 Agenda bultzatzeari dagokionez

---

2024ko martxo

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia
Lehendakaritza – Eusko Jaurlaritza

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Sarrera

GJHek dimentsio lokal eta global bikoitza dute. Ikuspegi horrek presentzia etengabea du 2030 Agendaren Lehenetsunaren Euskal Programan. Programa hori 2021eko ekainaren 29an onartu zen, Eusko Jaurlaritzaren Legegintzaldiko plan estrategiko gisa. Bereziki, nazioarteko alderdiak duen garrantzia nabarmentzen du, bere lau helburu nagusietako bat: *“Bakearen, justizia sozialaren eta giza garapen iraunkorraren aldeko nazioarteko ahaleginik onenetako bat izatea, aldeaniztasunarekiko konpromiso gisa”*.

Programaren bigarren lehenetsunaren barruan, estatuko eta nazioarteko foroetan parte hartzea dago: *“Eusko Jaurlaritzak 2030 Agendarako Estatu Idazkaritzarekin elkarlanean jarraituko du eta Konferentzia Sektorialean parte hartuko du. Era berean, harremanetan eta parte hartzen jarraituko du erreferentziazko foro nagusietan, bai eta gaikako lantaldeetan ere, Nazio Batuak, UNDESA, Garapenerako Nazio Batuen Programa, Eskualdeetako Komitea, ELGA, ONU-HABITAT, European Sustainable Development Forum, edo SDSN, Regions4, ORU FOGAR, CGLU edo ICLEI sareak, besteak beste”*.

Irizpide gisa, gaineratu da hori guztia *“Kanpo Harremanetarako Idazkaritza Nagusiaren nazioarteko-tze-estrategiarekin lerrokatuta”* egingo dela, bai eta, Estatuko eta nazioarteko dimentsioan, *“Euskadik 2030 Agendarekin bat egiteko eta haren proaktibitate-politikak garatzeko aukera ematen duten foro guztietan parte har dezan sustatuko dela, bere autogobernu-gaitasuna errespetatuz”*.

Eusko Jaurlaritzak Estatuko zein nazioarteko 2030 Agendarekin izan duen inplikazioa dozenaka ekitalditan parte hartuz gauzatu da. Azpimarratzekoa da, besteak beste, Garapen Jasangarrirako Espainiako Sarearen (REDS) edo Udalerrien eta Probintzien Espainiako Federazioaren jardunaldietan parte hartu izana, eta Eustatek bi neurketa-adierazle multzotan izan duen lidergoa, hainbat autonomia-erkidegorekin.

Nazioarteko esparruan, Eusko Jaurlaritzak urteroko jarraipen-txosten boluntarioak aurkezten jarraitu du Nazio Batuetan. Europako Batzordearen Berrikuntza Agentziak egindako GJHak ezartzeko Borondatezko Txostenei/VLRei buruzko Europako Eskuliburuak Euskadi GJHak ezartzen aitzindaria dela aitortzen du. Eusko Jaurlaritzak aipatzen da Jarraipen Txosten bat 2017an argitaratu duen estatukoa ez den lehen gobernu gisa, eta txosten gehien egin dituen lurraldeen zerrendako buru da.

Idazkaritza honek Nazio Batuen Erakundeak New Yorken urtero egiten duen Goi Mailako Foro Politikoan parte hartu du, edo Nazio Batuen GJHen Goi Bileran, 2023ko irailean, New Yorken ere. Gainera, harreman eta elkarriketa etengabeak izan ditu erakunde hauekin: ONU-UNDESAko GJH Dibisioa, ONU-HABITAT, PNUD Garapenerako Nazio Batuen Programa, ELGA, European Sustainable Development Forum, Europako Batzordea, Eskualdeetako Lantaldea, eskualdeetako gobernuen sareak (REGIONS4 eta ORU FOGAR, esaterako) edo tokiko gobernuen sareak (CGLU, esaterako).

2017tik garatutako nazioarteko jarduera bizi hori, lokalizazio-konpromiso sendo batean oinarritua, izan da Nazio Batuek Local 2030 Idazkaritzaren munduko egoitza Euskadin jartzea erabaki duten arrazoietakoa bat. Gertakari horrek Eusko Jaurlaritzak nazioartean duen jarduera eta partaidetza biderkatu ditu.

Bi mezu osatu dute nazioarteko esku-hartze horren lotura: batetik, GJHek abstrakzio gutxiago eta 2030 Agenda instituzionalizatzeko, sozializatzeko eta pertsonalizatzeko konpromiso handiagoa behar dute; eta, bestetik, GJHak betetzeko eskumenen % 70 inguru estatuz azpiko gobernuetan dago (eskualdekoak eta tokikoak). Nazioarteko aliantzek eta 2030 Agendaren gobernantza hobeak tokiko, eskualdeko eta estatukoak ez diren gobernuen parte-hartze handiagoa eta argiagooa eskatzen dute GJHen lokalizazioan.

Dokumentu honek hamar bloketan laburbiltzen ditu Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren nazioarteko parte-hartzearen eta presentziaren mugari nagusiak, 2030 Agendaren bultzadari dagokionez.

I. Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren munduko egoitza Euskadin

Euskadiko 2030 Agendaren nazioarteko proiektioa duten jarduerekin lotutako mugarri nagusia Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritza Bilbon abian jartzea izan da.

Local 2030 Koalizioa Nazio Batuen sistema osoaren plataforma eta sarea da, Garapen Jasangarrirako Helburuen (GJH) lokalizazioa babestu eta bizkortzeko. Nazio Batuen sistema, tokiko eta eskualdeko gobernuak eta horien sareak, gobernu nazionalak, sektore pribatua eta erakunde komunitarioak biltzen ditu lankidetzara sustatzeko, berrikuntza garatzeko, konponbideak partekatze eta tokiko eragileei 2030 Garapen Agendaren helburuak lortzen laguntzeko estrategiak ezartzeko.

Euskadin Nazio Batuen egoitza bat izateko baldintzak ezagutu eta hautagaitza aurkezteko aukera aztertu ondoren, 2022ko maiatzaren 20an Eusko Jaurlaritzak bilera bat egin zuen Shipra Narang UN-Habitatego Hiri-praktiken arduradunarekin eta Local 2030 Tokiko Koalizioaren ordezkariarekin.

2022ko HLPFren esparruan, uztailaren 11n aurkeztu zen ofizialki Bilbao-Euskadi hautagaitza Local 2030 Koalizioaren aurrean, haren Idazkaritza hartzeko. Urte bereko irailaren 14an, Nazio Batuek berretsi egin zuten Bilbao-Euskadi Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza izateko hautagaitza onartu zutela.

2022ko urriaren 31n, Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza aurkeztu zen Euskadiko Artxibo Historikoaren seigarren solairuan. Iñigo Urkullu Lehendakaria eta Amina J. Mohammed Nazio Batuetako idazkariorde nagusi eta Garapen Jasangarrirako Nazio Batuen Taldeko presidentea izan ziren ekitaldiaren buru. Irekiera-ekitaldia baino lehen, Lehendakariak bilera bat izan zuen Nazio Batuetako idazkariorde nagusiarekin eta José Manuel Albares Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako ministroarekin.

Ekitaldi horretan, Lehendakariak ongiatorria eman zion, 2030 Agenda Euskadi Foroan ordezkaturik dauden instituzio eta erakundeen izenean, Local 2030 Koalizioko Idazkaritzari, eta eskerrak eman zizkion Nazio Batuei egoitza hori hartzeko Bilbo aukeratzeagatik.

Lehendakariak azpimarratu zuen Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzak Euskadin 2030 Agendaren arloan egindako ibilbidea aitortzen duela, eta, funtsean, etorkizunerako konpromisoa dela. "Gure ongiatorria adierazteko modurik onena Garapen Jasangarrirako 17 Helburuekin dugun konpromisoa berrestea da", adierazi zuen. Era berean, adierazi zuen Local 2030 Euskadiko egoitzak orainaren eta etorkizunaren zentzu osoa duela. "Estatuz azpiko gobernuak zeregin garrantzitsua izan behar dute Agendaren gobernantza globalean, haien konpromisoa estrategikoa baita GJHen balantzea hobetzeko".

2023ko uztailaren 6an, Nairobín sinatu zen Espainiako Erresumaren Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzara Ministerioaren eta Giza Asentamenduetarako Nazio Batuen Programaren (UN-Habitat) arteko administrazio-akordioa, Local 2030 Koalizioko Idazkaritzaren administrazio-, finantza- eta programa-xedapenei buruzkoa (aurrerantzean AIA).

Akordio horrek Euskadiko Artxibo Historikoak Bilbon dituen lokalen erabilera eta gozamina UN-Habitat erakundeari lagatzea arautzen du, Local 2030 Koalizioaren Idazkaritza hartzeko; Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren Lan Plana garatzen eta ezartzen du; eta Idazkaritzaren gastuetarako eta Lan Plan horretarako Espainiak emandako finantzaketaren baldintzak zehazten ditu.

2023ko urriaren 24an, Local 2030 Koalizioaren eta GJHen aldeko Euskal Aliantzaren artean mintegi bat antolatu zen Bilbon, 2030 Agendaren lokalizazioa ardatz hartuta. Mintegi horretan parte hartu zuen ONU-Habitat erakundearen izenean, Shipra Narang, NBE Habitatego Hiri Praktiken arduradunak, eta Aliantzako kideei eman zien Local 2030 Idazkaritza abian jartzearen xehetasunen berri.

Hurrengo egunean, 2023ko urriaren 25ean, 2030 Agenda Euskadi Foroaren bosgarren Osoko Bilkura egin zen Donostian. Osoko Bilkura horretan Shipra Narang bera izan zen gonbidatu, eta 2030 Agendaren lokalizazioaren eta Local 2030 Koalizioaren barruan egindako aurrerapenen berri eman zuen. Shipra Narangek bere hitzaldian nabarmendu zuenez, "Local 2030 Koalizioak aliantzak mobilizatu

ditu, ikuspegi inklusiboak eta berritzaileak katalizatu ditu eta ekintzak iradoki ditu GJH guztietan. Local 2030 Idazkaritzaren ahalegin nekaezinei esker, lokalizazioak onarpen politiko zabala irabazi du. Espainiako Gobernuaren, Eusko Jaurlaritzaren, Bilboko Udalaren eta BBK Fundazioaren lidergoa ere, Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzari emandako laguntzaren bidez, funtsezkoa izan da lan hori bultzatzeko”.

2023ko azaroaren 7an, Estatuko Administrazio Orokorraren (Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioaren eta Eskubide Sozialen eta 2030 Agendaren Ministerioaren bidez), Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorraren (Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren bidez), Bilboko Udalaren eta BBK Banku Fundazioaren artean Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza Bilbon kokatzeari buruzko administrazioen arteko hitzarmena sinatu zen.

Hitzarmen horrek alderdi guztiek (Kanpo Arazoetako, Europar Batasuneko eta Lankidetzako Ministerioak, Eskubide Sozialen eta Agenda 2030 Ministerioak, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorrak, Bilboko Udalak eta BBK Fundazioak) Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzak Euskadiko Artxibo Historikoaren Bilboko lokaletan duen egoitza hartzeko hartutako konpromisoak garatzen ditu, eta honela egituratzen dira:

- Alde batetik, 2023-2025 hiru urtekoan Local 2030 Koalizioaren Idazkaritza finantzatzeko parte hartzen duten alderdien ekarpen ekonomikoak eta gauzazkoak, Nazioarteko Administrazio Akordioan hartutako konpromisoak garatzeko.
- Nazio Batuen GJHen Funts Bateratuaren “lokalizazio-leihoari” ekarpenak egiteko konpromisoak, Nazioarteko Administrazio Akordioan oinarrituta.

2024ko otsailaren 6tik 9ra, Local 2030 Idazkaritzaren Bilboko egoitzan, Local 2030 Koalizioko kide diren Nazio Batuen Agentzia, Erakunde eta Programen zuzendarien eta arduradunen bilera bat egin zen. Ezaugarri horietako lehen bilera izan zen, eta, besteak beste, ONU-Hábitat, FAO, PNUD, UNICEF, OMS, OIM edo ECLAC erakundeetako zuzendariak eta arduradunak bildu zituen. Michal Mlynár ONU-Habitatetako zuzendari exekutiboak gidatu zuen bilera, eta helburu nagusia izan zuen Local 2030 Koalizioaren Lan Planaren zirriborroa onartzea datozen 3 urteetarako. Plan hori behin betiko onartuko du Koalizioaren Zuzendaritza-batzordeak 2024ko apirilean.

Lehendakariak hasiera eman zion topaketari, eta bertan adierazi zuenez, “bereziki interesatzen zaigu hemen biltzen zaituzten helburua: GJHen lokalizazioa. Local 2030 egoitza honen gizarte- eta erakunde-anfitrioi gisa, lokalizazioaren plangintza estrategikoan sakontzera animatzen zaituztegu, mundu osoko GJHen azeleragailu gisa”. Era berean, Euskadin Local 2030 Koalizioaren lehentasunen sustapenean, haren eraginaren aplikazioan eta Bilboko egoitzatik egiten diren lanen proiektzioan laguntzeko borondatea dagoela adierazi zuen.

Horren aurrean, Local 2030 Idazkaritza berehala martxan jartzeko konpromisoa hartu zuen Local 2030 Koalizioak, bai eta urtero Bilbon bilera hori egiteko konpromisoa ere, Local 2030 Koalizioko Zuzendaritza Batzordearen urteko lehenengo bilerarekin batera.

II. Goi Mailako Foro Politikoa (High-level Political Forum, HLPF)

Garapen Jasangarriari buruzko Goi Mailako Foro Politikoa (High-level Political Forum, HLPF) Nazio Batuen plataforma nagusia da Garapen Jasangarriko 2030 Agendaren eta Garapen Jasangarriko Helburuen jarraipena eta berrikuspina egiteko. Agenda hori Garapen Jasangarriari buruzko Nazio Batuen Goi Bileran onartu zen, 2015eko irailaren 25ean.

2021., 2022. eta 2023. urteetan, Eusko Jaurlaritzak AEBetan duen ordezkariak hainbat ekitalditan parte hartu du, eta Euskadin 2030 Agenda ezartzeari buruzko aurrerapenak azaldu ahal izan ditu.

Nabarmentzekoa da, aipatutako edizioen artean, 2022ko HLPF-a, non Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren egoitza izateko Euskadiren hautagaitza aurkeztu zen. Urkullu Lehendakaria bera izan zen,

2022ko uztailearen 11n, Euskadiren hautagaitzaren aurkezpena egin zuena bideo baten bidez. Bertan, Juan Mari Aburto Bilboko alkateak, José Manuel Albares Espainiako Gobernuako Kanpo Arazoetako ministroak eta Ione Belarra Espainiako Gobernuako Eskubide Sozialetako eta 2030 Agendaren ministroak ere parte hartu zuten.

III. Nazio Batuen 2023ko GJHei buruzko goi-bilera

Euskadiko ordezkari bat, Jonan Fernandez Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusia eta Juan Mari Aburto Bilboko alkatea buru zirela, New Yorken egon zen 2023ko irailaren 16an eta 17an Nazio Batuen GJHen Goi-bilera zela-eta antolatutako ekitaldietan parte hartzeko.

Goi-bilera 2030 Agendaren aldeko bultzada berreskuratzeko ekintzarako dei gisa planteatu zen, eta garrantzi berezia zuen, Nazio Batuek Garapen Jasangarrirako 17 Helburuak lortzeko ezarritako epearen erdian egiten baitzen.

Jonan Fernandezek "2030 Agenda: tokiko eta eskualdeko gobernuekin koalizio eraldatzaileak bilatzen" eztabaida-mahaian hartu zuen parte. Idazkari nagusiak lokalizazioaren euskal ereduak aurkeztu zuen, 2030 Agendarekiko instituzionalizazio, sozializazio eta pertsonalizazio handiagoko konpromiso hirukoitzean oinarrituta.

Gobernu askok GJHak behar bezala betetzen ez dituztelako kezka azaldu zuen, baita gizarteak 2030 Agendaren berri ez duelako ere. Era berean, ziur agertu zen Local 2030 Bilbon kokatzea "aukera bat dela Eusko Jaurlaritzak kezka bikoitz horri ematen dion erantzuna bideratzeko".

Ekitaldian zehar, euskal ordezkariak hainbat bilera eta harreman instituzional izan zituen, besteak beste, Maimunah Mohd Sharif NBE Habitatego zuzendari eta Local 2030 Koalizioaren arduradun nagusiarekin, Josh Green Hawaiko gobernadorearekin eta Eric Adams New Yorkeko alkatearekin.

IV. Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Kontseilua (Ecosoc) Partnership Forum

2022ko otsailaren 2an, Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusi Jonan Fernandezek Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Kontseiluak antolatutako Ecosoc Partnership Forumaren Osoko Bilkuran parte hartu zuen, Eusko Jaurlaritza, Regions4 eta Nazio Batuetako tokiko agintarien talde nagusia ordezkatzuz.

Jardunaldia "GJHak lortzea eta COVID-19aren pandemiaren susperraldi jasangarri eta inklusiboa egitea, elkarrean eta gobernantza sendo baten bidez: tokiko eta eskualdeko gobernuen ezinbesteko zeregina" gaiaren inguruan deitu zen.

Jonan Fernandezek GJHen ekintza bizkortzeko urrats garrantzitsu gisa defendatu zuen "estatuz azpiko gobernuen ahaleginak Borondatezko Azterketa Nazionalen garapenean, inplementazioan eta eguneratzean txertatzea". 2018az geroztik, Eusko Jaurlaritza aitzindari izan da 2030 Agendarekiko konpromisoen jarraipenari buruzko urteko txostenak egiten eta Nazio Batuetara bidaltzen.

V. Ekonomia Lankidetzeta eta Garapenerako Erakundea (ELGA)

2023ko apirilaren 20an, Asier Aranbarrik ELGaren Garapen Jasangarrirako Helburuen aldeko Hiriei eta Eskualdeei buruzko 6. mahai-inguruan parte hartu zuen, Eskualdeen Europako Komitearen egoitzan Bruselan. Markku Markkula Helsinki eskualdeko presidente eta Eskualdeen Europako Batzordeko presidentordearekin eta Junko Ota Japoniako Kitakyushu hiriko politiken ikertzailearekin partekatu zuen panela.

Era berean, 2023ko apirilean, Eusko Jaurlaritzako ordezkari bat, Jonan Fernandez Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusiak, Arantza Lopez de Munain Eusko Jaurlaritzak Parisen duen ordezkariak eta Asier Aranbarri Berrikuntza Sozialaren zuzendariak osatua, Parisen izan zen, hirietan eta eskualdeetan GJHen eta Garapen Globaleko Agendaren lokalizaziorako ELGAren programarekin Euskadik bat egingo duela sinatzeko.

2030 Agenda sustatzeko eta ezartzeko politika publikoen ezarpena ebaluatzen duen programa da. Gainera, zenbait eskualde interesgarriekin konparazio-prozesu bat egiten du, ELGAren eta eskualde horien batez bestekoaren aurrean duten posizioa neurtuz.

Programak Sintesi Txosten bat egitea barne hartzen du, GJHen lurralde-ikuspegia hobetzeko esparru analitiko integral bat jasotzen duena. Programak urtebete inguru iraungo du, eta ELGAK Laburpen Txostena Eusko Jaurlaritzari entregatzean amaituko dela aurreikusten da.

Programa horren esparruan, 2023ko abenduaren 12, 13 eta 14an, Euskadik ELGAko taldearen bisita bat jaso zuen, Galesko gobernuaren kanpo-ebaluatzaile batekin batera, 2030 Agenda ezartzearekin lotutako politikak ebaluatzeko lehen misio batean parte hartzeko.

VI. Hiri eta Tokiko Gobernu Batuak (CGLU)

Hirien eta Tokiko Gobernu Batuen Mundu Erakundearekiko (CGLU) harremana estua izan da Legegintzaldi osoan. Jonan Fernandezek eta Asier Aranbarrik hainbat bilera edo paneletan parte hartu dute modu telematikoan. Nabarmenezkoa da 2024ko otsailean CGLUko kideek Bartzelonan egingandako urteroko erretiroan parte hartu izana.

VII. Regions4

Euskadik, Ihoberen bitartez, Regions4 Eskualdeko gobernuen (estatuak, eskualdeak eta probintziak) sare globalaren presidentzia du. Sare horrek kontraparte gisa jokutzen du Nazio Batuen negoziazioen, Europar Batasunaren ekimenen eta klima-aldaketaren, biodibertsitatearen eta garapen jasangarriaren arloko eztabaida globalen aurrean. Regions4 2002an ezarri zen Johannesburgoko Munduko Gailurrean, Garapen Jasangarriaren Eskualde Gobernuen Sarea – nrg4SD gisa. 2019an, Regions4 bihurtu zen, eta, orain, 21 herrialdeetako 41 eskualde-gobernu ordezkariak ditu, 4 kontinentetan. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak etengabeko parte-hartzea izan du hainbat bileretan edo paneletan.

VIII. Alde biko harremanak

Legegintzaldian zehar, alde biko harremanak izan dira hainbat eragilerekin, eta bitartekoek antolatutako hainbat webinar-etan parte hartu da, 2030 Agendaren erronka espezifikoak jorratzeko. Alde biko harremanak izan diren gobernuen artean, Kordoba (Argentina), Paraná (Ekuador), Hawai eta Los Angeles Hiria (AEB), Querétaro, Nueva Leon, Jalisco (Mexiko), Åland Irlak (Finlandia) edo Gales (Erresuma Batua) nabarmendu behar dira.

Galesi dagokionez, 2023ko martxoaren 30ean, Jonan Fernandez Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusiak eta Mark Drakeford Galesko lehen ministroak “Etorkizuneko Metropoliak” mintegia inauguratu zuten, Bilbao Metropoli-30 Elkarteak antolatuta, Bilboko Euskalduna Jauregian.

Era berean, 2022ko maiatzean eta 2023ko ekainean bilerak antolatu ziren Madrilen kokatutako diplomazia-kidegoarekin eta nazioarteko erakundeekin, Euskadik 2030 Agendaren duen lokalizazioari buruzko aurrerapenak aurkezteko. Azken bilera 2023ko ekainaren 26an egin zen, Euskadiren Madrilgo Ordezkariaren egoitzan, eta bertan parte hartu zuten, Jonan Fernandez Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren idazkari nagusiak, Conchi Quintana Kanpo Harremanetarako zuzendariak, Asier

Aranbarri Berrikuntza Sozialaren zuzendariak eta egoitza Madrilen duten Nazio Batuen nazioarteko erakunde eta entitate hauetako ordezkariak: UN-Habitat, Munduko Ituna-Global Compact, OIM-Migrazioen Nazioarteko Erakundea, UNICEF, ACNUR, UNRWA eta OIT; eta Kolonbia, Frantzia, Mexiko, Norvegia, Herbehereak, Portugal eta Dominikar Errepublikako enbaxadetako ordezkariak.

Lan-topaketa horri esker, diplomazia-kidegoko eta nazioarteko erakundeetako kideei Now 2030 Proposamena aurkeztu zitzaion, eta Euskadik GJHei eta 2030 Agendari egindako ekarpenean azken aurrerapenen berri eman zitzaion, bereziki aurrekontuak lerrokatzeko eta erakunde-maila desberdinen artean GJHen jarraipena eta ebaluazioa egiteko ahaleginei dagokionez. Interesgarria izan zen, halaber, euskal gizarteak GJHei egiten dien ekarpenean inplikatzeko ekimenak azaltzea, bereziki GJHak erakunde mota guztien kudeaketan txertatuz; eta, azkenik, Nazio Batuetako Local 2030 Idazkaritza Bilbon kokatzeari buruzkoa, 2030 Agendaren aplikazio-prozesuak lokalizatzeko helburu orokorra baitu.

Azkenik, Europar Batasunarekiko harremanak ere etengabeak izan dira. Egindako bilera ugarien artean, 2022ko apirilaren 27an, Europako Batzordeko Twin Transition, Economic and Social Affairs zuzendari Elisa Rollerrekin bildu zen Jonan Fernandez. Bileran izan ziren, halaber, Marta Marin Euskadiren Europar Batasuneko ordezkaria eta Asier Aranbarri.

IX. Voluntary Report Europako txostena, GJHei eta 2030 Agendari buruzkoa

Europako Batzordeak 2023ko maiatzean argitaratu zuen bere lehen EU Voluntary Report, eta lehentasunezko eta kontuak emateko ariketa da, Garapen Jasangarrirako Helburuen eta 2030 Agendaren nazioarteko agendak eta jarraipenak markatzen duena.

Lehen txostenean, Europako Batzordeak jardunbide egokitzat jo ditu Euskadin bultzatutako ekintzak eta ekimenak. Europako Batzordeak adierazi du eskualde aurreratuenetako bat dela Agendak ezartzen dituen erroka globalei erantzuna eta jarraipena ematen.

Zehazki, eta 17. GJHari (Aliantza estrategikoak) dagokionez, Euskadiren abangoardiako lana aitortzen du, Eusko Jaurlaritzak dagoeneko borondatezko sei txosten egin dituelako, eta Eusko Jaurlaritzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiak bultzatutako Eragile Anitzeko Foroa abian jarri delako, eta, halaber, Bilbo NBEren Local 2030 Idazkaritzaren egoitza izango delako.

Txostenean adierazten da Euskal Autonomia Erkidegoa tokiko agintariekin eta interesa duten eragile sozioekonomikoekin lanean ari dela GJHak ezartzeko. Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Eragile Anitzeko Foroa sortu zuen, GJHen erakundeen arteko gobernantza ezartzeko eta lankidetzeta eta parte-hartze publikoa, pribatua eta soziala errazteko. Bilboko hiriak Local 2030 Koalizioa hartu du, tokiko eta eskualdeko jarduerak sustatzen dituen, alderdi interesdunekiko eta sektore pribatuarekiko konpromisoa barne, GJHen ezarpenaren lokalizatorako.

X. Now 2030 Basque Country. GJHen lokalizatorako euskal konpromisoaren ereduaren dokumentua zabaltzea

2023ko martxoaren 15ean, Iñigo Urkullu Lehendakariak Now 2030 Proposamena aurkeztu zuen 2030 Agenda Euskadi Foroaren Osoko Bilkuran, baita Nazio Batuetara eta Europako erakunde nagusietara zuzentzeko asmoa ere. Now 2030 Proposamenak Nazio Batuek irailean New Yorken egin behar zuten GJHen Goi-bileraren formatua eta ondorioak zabaltzea proposatu zuen.

Dokumentuak proposatzen zuen ebaluazio zorrotza egitea, 2015etik 2023ra, eta GJHetarako premiazko lehentasunak zehaztea, 2023tik 2030era. Horrekin batera, erakunde eta eragile sozialen Konpromiso Zehatzen Adierazpen baten alde egiten zuen, "2030 orain delako" luzamendurik ez dagoela onartuta.

Proposamen horren bidez, Euskadik, ahal zuen neurrian, nazioarteko adostasuna lortzen lagundu nahi zuen, 2023. urtea inflexio-puntu gisa, globala eta tokikoa, GJHak betetzeko.

Now 2030 Proposamenak konpromiso bat eskatzen eta eskaintzen zuen. Estatuaren erreakzioa eskatzen zuen 2030era arte. Estatuak ez ziren gobernuen zeregina eskaintzen zuen GJHen lokalizazioan eta gobernantzan. Eskatu eta eskaini. Une horretatik aurrera, Eusko Jaurlaritzak proposamen bat egin zuen, Euskadik bere konpromiso gisa eskaini zezakeenaren edukia artikulatzeko.

Adierazi den bezala, euskal ordezkariak batek Nazio Batuen GJHen Goi-bileran parte hartu zuen irailaren 16an eta 17an, Local 2030 Koalizioaren egoitzaren anfitrioi gisa. Esparru horretan, Euskadik eskaini dezakeena definitzen duen euskal konpromisoaren eredu aurkeztu zuen, bere gaitasunetatik eta eskumenetatik abiatuta.

2023ko abenduaren 14ko bileran, 2030 Agenda Euskadi Foroaren Batzorde Iraunkorrak martxoan Nazio Batuen aurrean eta New Yorkeko GJHen Goi-bileran aurkeztutako proposamenak garatzen dituen *Now 2030 Basque Country, GJHen lokalizatorako euskal konpromisoaren ereduaren* dokumentua onartu zuen.

2030 Agenda Euskadi Foroaren Osoko Bilkuran, *Now 2030 Basque Country* eredu onartu eta zehaztu da 2024an eta hurrengo urteetan, Local 2030 Koalizioaren Idazkaritzarekin lankidetzan, lan egiten jarraitzeko tresna gisa. Local 2030 Koalizioaren helburua, hain zuzen ere, mundu osoan GJHak betetzea bizkortzea da, estatuz azpiko gobernuen konpromisoaren bidez. Euskadik helburu horri egi-ten dion ekarpena gauzatzeko, hiru konpromiso hartu eta sustatu dira: 2030 Agendaren eta GJHen instituzionalizazio handiagoa, sozializazio handiagoa eta pertsonalizazio handiagoa.

4. dokumentua

Now 2030 Basque
Country. GJHen
lokalizaziorako euskal
konpromisoaren
eredua

Now
2030
Basque Country

GJHen
lokalizaziorako
euskal
konpromisoaren
eredua

2024ko otsailaren 6a
Lehendakaritza

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Aurrekariak: konpromisoa eskatzea eta eskaintzea

- 2023ko martxoaren 15ean, Iñigo Urkullu Renteria Lehendakariak *Now 2030* Proposamena aurkeztu zuen 2030 Agenda Euskadi Foroaren Osoko Bilkuran, baita Nazio Batuetara eta Europako erakunde nagusietara zuzentzeko asmoa ere. *Now 2030* Proposamenak Nazio Batuek irailean New Yorken egin behar zuten GJHen Goi-bileraren formatua eta ondorioak zabaltzea proposatu zuen.

Dokumentuak proposatzen zuen ebaluazio zorrotza egitea, 2015etik 2023ra, eta GJHetarako premiazko lehentasunak zehaztea, 2023tik 2030era. Horrekin batera, erakunde eta eragile sozialen Konpromiso Zehatzten Adierazpen baten alde egiten zuen, “2030 orain delako” luzamendurik ez dagoela onartuta.

Proposamen horren bidez, Euskadik, ahal zuen neurrian, nazioarteko adostasuna lortzen lagundu nahi zuen, 2023. urtea inflexio-puntu gisa, globala eta tokikoa, GJHak betetzeko.

Now 2030 Proposamenak konpromiso bat eskatzen eta eskaintzen zuen. Estatuaren erreakzioa eskatzen zuen 2030era arte. Estatukoak ez ziren gobernuen zeregina eskaintzen zuen GJHen kokapenean eta gobernantzan. Eskatu eta eskaini. Une horretatik aurrera, Eusko Jaurlaritzak proposamen bat egin zuen, Euskadik bere konpromiso gisa eskaini zezakeenaren edukia artikulatzeko.

- Euskal ordezkariak batek Nazio Batuen GJHen Goi-bileran parte hartu zuen irailaren 16an eta 17an, Local 2030 Koalizioaren egoitzaren anfitrioi gisa. Esparru horretan aurkeztu zuen Euskadik eskaini zezakeena definitzen zuen euskal konpromisoaren eredia, bere gaitasun eta gaitasunetatik abiatuta.
- 2023ko abenduaren 14ko bileran, 2030 Agenda Euskadi Foroaren Batzorde Iraunkorrek *Now 2030 Basque Country* dokumentua onartu zuen. GJHen lokalizazioarekiko euskal konpromisoaren eredia, martxoan eta New Yorkeko GJHen Goi-bileran Nazio Batuen aurrean aurkeztutako proposamenak gartzan dituen.

GJHen lokalizaziorako euskal konpromisoaren eredua

2030 Agendarekin konprometitutako erakundeok eta gizarte-eragileok kezka-diagnostiko bat partekatzen dugu, bi gakorekin: 2030erako aurreikusitako helburuak eta xedeak oro har ez betetzea, eta gizarteak ez jakitea zer diren eta zer esan nahi duten GJHeK.

Euskadin dago Nazio Batuen Local 2030 Koalizioaren idazkaritzaren egoitza. Helburua GJHen lokalizazioan laguntzea da. Egoitza hori Bilbon kokatzea aukera paregabea da kezka bikoitz horri euskal erantzuna bideratzeko.

Euskadik partekatzen eta sustatzen duen ereduak lokalizazioaren kontzeptua garatzea planteatzen du, erakundeei, gizarte-eragileei eta herritar guztiei dei egiten dien konpromiso praktiko hirukoitz baten bidez.

I. Lokalizazioa, lehenik eta behin, instituzionalizazio handiagoaren konpromisoa da

Alderdi praktikoenean, gutxienez lau azpiegitura artikulatu behar dira, instituzio- eta erakunde-ikuspegitik ikuspegitik GJHen garapen exekutiboa arriskuan jar dezaten.

- ***Lehenengo azpiegitura.*** *GJHen arloko zeharkako zuzendaritza- eta koordinazio-organo betearazlea sortzea, edozein erakunde edo erakunderen gobernu-ekintza gidatzeko.*

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia, Lehendakaritzan kokatua.

(<https://www.euskadi.eus/eusko-jaurlaritza/trantsizio-soziala-2030-agenda/>)

-
- **Bigarren azpiegitura.** *Plangintza estrategikoko dokumentuak izatea, helburuak, irizpideak, lehentasunak, jarduketa-planak, egutegiak eta aurrekontu-lerrokatzea barne hartzen dituztenak.*

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programa, lau lehentasun-ardatz zehaztuta.

(<https://www.euskadi.eus/2030-agendaren-lehentasunen-euskal-programa/web01-a2lehetr/eu/>)

-Hiri Agenda Euskadi Bultzatu 2050.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/bultzatu_2050/eu_def/adjuntos/bultzatu_2050/agenda_eus.pdf)

-2030 Agenda Euskadi Foroaren urteko kudeaketa-planak.

-Eusko Jaurlaritzaren aurrekontua GJHein lerrokatzeko txostena.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Informe-Seguimiento-2022-Agenda-2030_eusk.pdf)

-Euskadiko udaletan GJHak ezartzeko tresna-kutxa, EUDELeK sustatua.

(https://eudel.eus/eu/file/libro_ficheros/2030_agenda_udalenta-ko_tresnak)

-Udal mailako 14 proiektu traktore definitzea, 2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programarekin lerrokatuta.

- **Hirugarren azpiegitura.** *Ebaluazio-tresna eraginkorrak prestatzea eta erabiltzea, hala nola norberaren errealitatera egokitutako adierazleak, urteko memoriak edo urteko Borondatezko Jarraipen-txostenak. Neurtzea eta ebaluatzea da 2030 Agenda serio hartzeko modurik onena.*

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta udalek partekatutako adierazleen aginte-taula.

(<https://eu.eustat.eus/adierazleak/gjh.html>)

-2030 Agenda Euskadi Foroaren organo bakoitzaren urteko memoriak.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Plan-Gestio-n-2023-Foro-Agenda-2030-enero-2023-eusk.pdf)

-Eusko Jaurlaritzak 2018tik egindako urteko Jarraipeneko Borondatezko Txostenak. 2023koak maila anitzeko ikuspegia eskaintzen du.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/Informe-Seguimiento-2022-Agenda-2030_eusk.pdf)

-
- **Laugarren azpiegitura. Gobernantza-ereduak eta erakundeen eta gizartearen arteko lankidetzaren zabala sustatzea, eta horietan parte hartzea.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Euskadin, Lehendakariaren dekretu bidez, 2030 Agenda Euskadi Foroa eratu zen, urteko kudeaketa-planen eta jarraipen-memorien metodologia batekin.

(<https://www.euskadi.eus/bopv2/datos/2021/07/2104183e.pdf>).

-Honako hauek hartzen dute parte: Eusko Jaurlaritzako sail guztiek, hiru foru-aldundiek, EUDELek, hiriburuetako udalek, euskal unibertsitateek, hirugarren sektoreko erakundeek, lankidetzaren publiko-pribatuaren ordezkariak, klusterrek eta zentro teknologikoak.

-Foro horrek honako organo hauek ditu: Osoko Bilkura, Batzorde Iraunkorra, bost Lantalde: Gobernantza, Hiri Agenda, Eraldaketa Soziala, Eraldaketa Energetiko-klimatikoa eta Eraldaketa Ekonomiko-digitala; baita Guneak ekimena ere, Foroaren irekiera-gunea, parte-hartze eta lankidetzaren publikoari, pribatuari eta gizarte zibilari.

II. Lokalizazioa, bigarrenik, sozializazio handiagoaren konpromisoa da

GJHen inguruko ezjakintasun sozial handia dugu abiapuntu. Lehenetsuneko da 2030 Agendaren zabalkundea eta gizarte-eragileen inplikazioa sustatzera bideratutako baliabideak eta ahaleginak inbertitzea. Konpromiso horri eduki zehatza ematen dioten jarduketetako batzuk honako hauek dira:

- **Komunikazio-kanpainak edo -ekimenak.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzak GJHei buruz urtero egiten duen dibulgazio-kanpaina.

-2030 Agenda Euskadi Basque Country Saria Donostiako Zinemaldian.

(<https://www.irekia.euskadi.eus/eu/news/88276>)

- **Dibulgazio-ikastaroak eta argitalpenak.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendari buruzko doako dibulgazio-ikastaroen urteko eskaintza bikoitza, Eusko Jaurlaritzaren eta gizarte zibileko erakundearen artean lankidetzaren garatuak.

(<https://www.euskadi.eus/2030-agenda-ulertzeko-ikastaroak/web01-a2lehetr/eu/>)

-Erronkak argitalpenen bilduma, 2030 Agendaren erronka handiak ulertzen eta hobeto aurre egiten laguntzeko.

(<https://www.euskadi.eus/erronkak-bilduma/>)

- **Gizarte-dibulgaziorako eta herritarren partaidetzarako dirulaguntzak.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzaren "2030 Agenda Bonuak" dirulaguntza programa, GJHen inguruko herritarren hedapena, parte-hartzea eta inplikazioa sustatzeko.

(<https://www.irekia.euskadi.eus/eu/news/84009-gobierno-vasco-pone-marcha-edicion-del-programa-bonos-agenda-2030>)

- **Tresna didaktikoak.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendari buruzko material pedagogikoa, "Zer izan zen etorkizunaz" izenekoa. Ikus-entzunezko serie bat, lau denboraldikoa eta 3 minutuko 17 kapitulukoa, DBHn lantzeko.

-Euskara-gaztelania-ingelesa hiztegi hirueleduna, 2030 Agendari lotutako 3.600 termino eta definizioekin.

(<https://2030agendahiztegia.eus/>)

- **Enpresetan eta erakundeetan GJHak garatzeko gida.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Enpresetan eta erakundeetan GJHak garatzeko gida argitaratzea eta zabaltzea, prestakuntza-eskaintza batekin batera.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/transicionsocial_agenda2030/eu_def/adjuntos/Guia-ODS-EUS.pdf)

- **Prestakuntza espezializatua.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendaren eta GJHen integrazio estrategikoari, jarraipenari eta komunikazioari buruzko unibertsitate arteko espezialistaren titulua lortzeko graduondoko ikastaro bat sustatzea, hiru euskal unibertsitateen eta Eusko Jaurlaritzaren lankidetzaren bidez.

(<https://www.ehu.eus/eu/web/graduondokoak/2030-agendaren-gjh-integrazio-estrategikoa-jarraipena-komunikazioa-unibertsitate-espezializazioa>)

- **Gizarte-lankidetzako aliantzak.**

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-GJHen aldeko Euskal Aliantzaren Agenda 2030 Euskadi Foroa bul-tzatzea Guneak gunearen bidez, bost konpromiso eta bost inplikazio praktiko dituen adierazpen batean oinarrituta. Aliantzari atxikitako 80 gizarte-eragile baino gehiago ditu.

(<https://www.euskadi.eus/gjhen-aldeko-euskal-aliantza/web01-a2-lehetr/eu/>)

-Euskadiko 2030 Agendan sartzea hizkuntza- eta kultura-aniztasunari lotutako 18. GJHa, gizarte- eta erakunde-eragileen arteko lankidetzan.

III. Lokalizazioa, hirugarrenik, pertsonalizazio handiagoko konpromisoa da

2030 Agenda gure eguneroko bizitzari eragiten dion interpelazio pertsonala ere bada, bai bakarka, bai familian edo maila pribatuan. GJHen instituzionalizazioak eta sozializazioak kontuan izan behar du hirugarren dimentsio hori. Herritarren parte-hartze eta inplikazio aktibo eta informaturik gabe, Agendaren etorkizuna kaltebera da.

- *Herritarrekin partekatzea 2030 Agendaren ABCa.*

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-Eusko Jaurlaritzak ABC hori formulatu du, honako laburpen honekin:

- A. Pobreziari hobeto aurre egitea eta oparotasuna partekatzea.
- B. Berdintasunaren alde eta diskriminazioa saihesteko gehiago egitea.
- C. Hondakinak murriztea, energia gutxiago kontsumitzea eta gehiago birziklatzea.

-Azken interpelazioa ideia honetan laburbiltzen da:

“Ezer ez da aldatzen, ezer aldatzen ez badugu”.

Eduki horiekin komunikazio-kanpaina zabalak egiten dira.

(<https://www.euskadi.eus/2030-agendaren-abc-a/web01-a2lehetr/eu/>)

- *2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako 17 Helburuak sustatzea, konpromiso eta inplikazio pertsonala eta beste pertsona eta talde batzuekin lankidetzan aritzeko prest egotea eskatzen duen kontratu sozial gisa.*

Aplikazio praktikoaren erreferentziak

-2030 Agendaren Lehentasunen Euskal Programak GJHak kontratu sozial berri gisa planteatzen ditu.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/docs_interes_transicionsocial/eu_def/adjuntos/EUS-Programa-prioridades.pdf)

-GJHen aldeko Euskal Aliantzaren oinarria “2030 Agenda Euskadi Kontratu Sozial baterako” Adierazpena da.

(https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/alianza_vasca_ods/eu_def/adjuntos/Atxikimenduak-Aliantza-eus.pdf)

-Kontratu sozialaren ideia 2030 Agenda Euskadi Foroaren eta bertako kideen ohiko diskurtsoaren parte da.

Now 2030 Basque Country printzipioa eta metodologia

GJHen lokalizazioarekiko konpromisoaren euskal eredu hau printzipio batean eta metodologia batean oinarritzen da.

*·**Proaktibitatearen printzipioa.** 2030 Agendarekiko konpromisoa programa propioak GJHein atxikitzea eta formalki lerrokatzea baino gehiago da. Horrek esan nahi du geure buruari galdetu behar diogula zertan aldatzen diren GJHak gure aurretik zeuden politikak eta jarduteko moduak. Horretan datza eraldatzeko gaitasuna.*

*·**Zehatzaren metodologia.** GJHek zehaztasun gehiago eta abstrakzio gutxiago behar dute. Beharrezkoa da hitzetatik ekintzetara pasatzea. Proiektua betetzera hurbilduko gaituzten proiektu zehatzetan islatzea. Kontua ez da 17 helburuetarako proiektuak izatea, baizik eta lehentasunak eta proiektu eragileak definitzea.*

Amaiera

Now 2030 Basque Country-k konpromiso handiagoa eskatzen eta eskaintzen du. Inplikazio-eredu hori Euskadiko GJHen kokapenarekin aurkeztuz, adibidea betetzen saiatzen da. Azken helburua da 2030ean Agendak ahalik eta balantze onena ematea. 2030 orain da. Konpromisoa orain behar da.

2030 Agenda planetak eta gizateriak aurrean dituzten erronka handiei aurre egiteko inoiz egin den mundu mailako lankidetzak ahalegin handiena eta garrantzitsuena da. Justifikatuta dago bakoitzak bere gain hartzea dagoen erantzukizunaren eta konpromisoaren kuota. Ez dago eraginkorragoa edo kooperatiboagoa den beste metodorik.

